

ЖАН-ПОЛ ДИДИЕЛОРАН ОСТАНАЛАТА ЧАСТ ОТ ТЕХНИЯ ЖИВОТ

Превод от френски: Гриша Атанасов, 2016

chitanka.info

*Би казал, оживял е — набъбваше, свистеше
и се множеше тоя труп.*

Шарл Бодлер,
„Мърша“^[1]

ЕДНО

Манел беше напрегната, както всеки път, когато влизаше в апартамента на Марсел Мовиние. Този тип владееше изкуството да я изкарва извън нерви. „Имайте грижата да изпразните добре гърнето ми, госпожице.“ Винаги я посрещаше така.

Никога — добър ден, никога нито дума за добре дошла. Само това напомняне на задълженията, изкрещяно от фотьойла в хола, в който завинтваше задника си от сутрин до вечер: имайте грижата да изпразните добре гърнето ми, госпожице. Подразбираще се, че тя има навика да изпразва зле неговото гърне.

Но когато идваше тук, Манел не можеше да мисли за друго, освен за това емайлирано нощно гърне, украсено с лилави цветя, което ѝ се налагаше да крепи всяка сутрин от спалнята до тоалетната, за да излее съдържанието му, резултат от нощ на проблеми с простатата. Почти на осемдесет и три години, вдовец отскоро, Мовиние имаше право на четири часа помощ в домакинството седмично, разделени на пет сеанса по четирийсет и осем минути, от понеделник до петък. Сеанси, по време на които младата жена трябваше, освен да изпразва нощното гърне на господина, да изпълнява още безброй задачи — например да мине с прахосмукачката, да оправи леглото, да изглади спалното бельо, да обели зеленчуците — всичко това под мнителния поглед на дъртия мръсник, който все се опитваше да получи малко повече от полагащото се за парите му. „Направил съм ви списък“, обади се престорено любезно старецът. Всяка сутрин листът на малки квадратчета я очакваше върху мушамата на кухненската маса. На него бяха изброени задачите за деня. Манел облече бледозелената си престилка и се вгледа в ситния почерк на Марсел Мовиние, почерк на скъперник, който никога не излизаше извън редовете. Думи, изписани пестеливо.

Изпразване гърне

Простиране пране
Пускане пералня бяло
Оправяне легло (калъфка възглавница за смяна)
Поливане фикус в трапезарията
Измитане кухня+коридор
Вземане поща

Марсел Мовиние, бивш собственик на магазин за електроуреди, беше станал цар в игричката „как-да-изцедим-домашната-си-помощничка-за-три-четвърти-час“. Манел все се питаше защо думата „лакей“ няма женски род. Огледа за втори път изброените задължения и се опита да отгатне къде ли перверзникът беше скрил банкнотата от петдесет евро този път. Би заложила на фикуса. Банкнотата се бе превърнала във всекидневен Граал за Манел. Откриването ѝ бе предизвикателство за младата жена и придаваше известна пикантност на предстоящите четирийсет и осем минути. Преди една година, когато се бе натъкнала за първи път на банкнотата, лежаща невинно на нощното шкафче, бе възпряла жеста си миг преди да я грабне. Думите „опасност“ и „минно поле“ бяха започнали да святкат неистово зад челото ѝ. Тази банкнота от петдесет евро на видно място, на сред покривчицата върху шкафчето, честно казано, силно намирисваше на постановка. Марсел Мовиние не беше от хората, които ще оставят да се търкаля дори монета, камо ли подобна банкнота. В продължение на няколко секунди Манел си бе представяла какво би могла да направи с такава сума. Ресторанти, кина, дрешки, книги, обувки се бяха изредили пред вътрешния ѝ взор. Само за миг през ума ѝ преминаха съвсем конкретни неща като онези модни сандали, забелязани предния ден на витрината на „Сан Марина“, на промоция за четирийсет и девет евро и деветдесет и девет сантима. В крайна сметка младата жена бе решила да пренебрегне банкнотата, бе оправила леглото и бе напуснала спалнята, без да погледне повече петдесетте евро, които я примамваха от дантеленото си гнездо. Марсел Мовиние се бе изтръгнал от съзерцанието на телевизионния си екран, за да пъхне нос в кухнята. „Всичко наред ли е?“, бе попитал старият, докато тя попълваше формуляра за посещението. „Да, всичко е наред“, бе отвърнала тя и бе издържала погледа му. „И няма проблеми?“, бе добавил той със

съмнение, докато ситнеше забързано към спалнята. „Трябваше ли да има проблем?“, бе добавила тя с привидна загриженост зад гърба му. Видът на разстроена му физиономия с размазани черти, когато той се върна в кухнята, я изпълни със задоволство. Разстройството, което в нейните очи струваше много повече от нещастните петдесет евро.

Оттогава банкнотата с номер U18190763573 — младата жена един ден го бе записала, за да се увери, че винаги е една и съща — пътешестваше из всички кътчета на апартамента на Марсел Мовиние. Да подлага Манел на мъките на изкушението изглежда се бе превърнало за стария човек в една от причините да продължава да живее. Малко по-късно се бяха появили камерите. Същинска мрежа от миниатюрни камери, разпръснати пресметливо, така че да покриват почти изцяло сто и десетте квадратни метра. Младата жена бе изброила пет. Една в кухнята, една в спалнята, една, която обхващаше коридора по дължина, една в банята и последната в хола. Пет черни и студени очи, които не пропускаха нито трохичка от нейните действия и жестове. С коварството си старикът бе паднал в собствения си капан и си бе навлякъл идиотско пристрастяване към опитите да залови на местопрестъплението домашната си помощничка, докато тя краде парите му. Веднъж бе заварила стария перверзник да преглежда записите от предния ден. Винаги, когато ѝ се удадеше възможност, Манел ослепяваше малките циклопи. Предмет, преместен небрежно, така че да закрие гледката, или най-често неволно забърсвано с парцала, завъртащо камерата към пода или към тавана. Тя не бе споменала нито веднъж странстващата банкнота и това продължаваше да озадачава Мовиние и да го дразни до крайна степен. Младата жена се бе изкушавала много пъти да обърне банкнотата или да я сгъне на четири, за да покаже на стария безумец, че е наясно с машинациите му, но накрая бе преценила, че да пренебрегва напълно петдесетте евро, е най-добрият начин да върне мъките към мъчителя.

Така че банкнотата я очакваше всеки ден. На килима в хола, върху капака на пералнята, върху хладилника, затисната между две книги, оставена до телефона, в шкафчето за обувки, върху купчина кърпи в шкафа в банята, в купата с плодове, мушната между писмата. Или както днес, до фикуса, който трябваше да се полее. Банкнотата беше напъхана до половината под керамичната саксия. Докато се качваше обратно с кореспонденцията, след като бе изпразнила

пощенската кутия, Манел изведнъж се запита как ли би реагирала, ако някой ден на Марсел Мовиние все пак му омръзнеха уловките и прибереше окончателно банкнотата в портфейла си. Накрая се бе привързала към тази банкнота от петдесет евро, която придаваше на домакинските ѝ задължения привкус на бягане с препятствия и търсене на съкровище.

Точно в девет часа и четирийсет и пет минути, щом приключи работа, домашната помощничка съблече престилката си и се подписа в присъствения лист. Знаеше, тъй като го бе виждала да го прави много пъти, че в същия момент Марсел Мовиние вади хронометъра си от джобчето на жилетката, за да се увери, че четирийсет и осемте минути са спазени.

[1] Превод Кирил Кадийски — Б.пр. ↑

ДВЕ

Всяка сутрин, щом излапаше трите препечени филийки с масло и конфитюр от смокини — единствения, който обичаше — и изпиеше няколкото глътки кафе с мляко, които ги придружаваха, Амброаз бързаше да постави купичката и приборите в мивката, после забърсваше с гъбата мушамата, преди да тръгне с тиха стъпка по коридора, прекосяващ апартамента. Никога не пропускаше да спре при първата врата, да залепи ухо до дървената плоскост, която едва възпираше хъркането на Бет. Обичаше да се вслушва в дълбоките гърлени звуци, издавани от възрастната жена. Днес от дъното на стаята до него долиташе музиката на укротено море, плисъкът на вълни в брега, последван от блещукането на пясъка. Вдишване, издишване. Прилив, отлив. Успокоен, Амброаз се отправи към дъното на коридора и се вмъкна безшумно в мокрото помещение до неговата стая. Умореният неон примигна два пъти, винаги мигаше два пъти, преди да залее пода и стените със студената си светлина. Правоъгълно парче шперплат покриваше древната вана с крачета, задръстваща помещението. Младежът изпитваше винаги едно и също очарование, щом зърнеше тази импровизирана поставка, върху която бяха подредени инструментите му. Положени един до друг върху хавлиената кърпа, която бе попила водата от тях през нощта, те проблясваха с хромираните си страни под силното осветление. Амброаз не се насищаше да съзерцава лъскавите отражения в неръждаемите им повърхности. Този миг на покой, в който се оказваше насаме с тях в мъничкото свръхотоплено помещение, наситено с мирис на дезинфектанти, го изпълваше с възхита. Започна полугласно да ги изрежда по списък, а погледът му прелиташе отдясно наляво над хавлиената кърпа. Скалпел, куки за кръвоносни съдове, сепаратори, хирургични и анатомични пинсети, прави и криви ножици, прави, извити и криви игли, сонди, назална пинсета, хемостатична пинсета, екартьори, гъвкави и твърди шпатули. Грабна най-красивия от всички според него троакар. Дългата близо петдесет сантиметра тръба за

пункция тежеше приятно в дланта му. В заострения като молив край бяха пробити десетина дупчици и той ги почисти грижливо с малка четчица. До краката на ваната обемисто куфарче с широко разтворени капаци излагаше на показ здрачната си утроба. Амброаз взе гюдерията, окачена над умивалника, и излъска един по един инструментите, за да изтрие и последните следи от вода. Парцалът се плъзна по иглите, погали остриетата, лъсна дръжките. Един след друг инструментите бяха върнати в калъфите им и подредени в куфарчето. След като изхвърли кърпата в коша за мръсно бельо, той закопча кожените ремъци и отнесе куфарчето в стаята си, където то се присъедини към своя близък, напълно идентичен куфар, в който се намираха помпата и веществата за вливане. Оставеният на нощното шкафче телефон вече вибрираше. Младежът си прочисти гърлото и прие обаждането. Ролан Бурден от фирмата „Ролан Бурден и синове“ никога не си правеше труда да се представи, когато се свързваше с него, използваше вместо визитна картичка онзи студен и отчужден тон, с който Амброаз го познаваше открай време. За повече от четири години, откакто младежът работеше в предприятието, техните отношения не бяха се променили нито на йота. Професионални и нищо повече. Черти като издялани с длето, болезнена бледност, рядка брадица, обграждаща толкова тънки устни, че устата му приличаше на синкав белег — шефът му беше от онези хора, чиято физиономия съответства на гласа. Тъй като господин Бурден не разполагаше с друг потомък, освен една дъщеря, добавянето на това „и синове“ към фирмата му нямаше друго предназначение, освен да наметне въпросното предприятие с воала на предаваща се с поколенията солидност, която вдъхваше усещане за сигурност на клиентите. Човекът се обаждаше за процедура в домашни условия. Верен на навика си, без никакви предисловия, освен стриктно необходимото за правилното разбиране, Бурден изстреля информацията във възприетия от него ред, от който не се отклоняваше никога: фамилия на клиента, име, възраст и адрес на мястото на операцията. „Не записах номер на къща, но е жълта, казва съпруга“, добави той лаконично и затвори. Толкова пестелив на определителни членове, колкото и на любезни обръщения, помисли си Амброаз, докато записваше информацията на айфона си. Отиде в просторната баня, която поделеше с Бет, изми си зъбите, избърсна се, приглади с гел щръкналата си черна и гъста коса и наплиска бузите си с две шепи

лосион за след бръснене. Представителният костюм го очакваше, окачен на закачалка в гардероба. Бяла риза, тъмносива вратовръзка, черни сако и панталон. Вмъкна своите седемдесет и шест килограма в току-що изгладените дрехи. Защитното облекло, което представляваше същинския му работен костюм, онзи, който хората не виждаха никога, по-късно щеше да обгърне първия като втора кожа. За момента единствено външният вид имаше значение. Да не плаши, да бъде възможно най-безличен. На призрак, ето на какво трябваше да се опита да заприлича. Призрак с костюм и вратовръзка, който не трябваше да остави след себе си нищо повече от мимолетен спомен за преминаването на някаква сянка. Доволен от видяното в огледалото над умивалника, Амброаз се отправи към изхода, а скъпоценните куфарчета се поклащаха в ръцете му. Като турист, който заминава за далечна страна, помисли си с усмивка. Усмивката му се разшири, когато забележа, че Бет е застанала насред коридора. Колкото и да беше часът и въпреки всички предпазни мерки, които предприемаше, за да бъде възможно най-дискретен, щом тръгнаше да излиза, неизменно намираще старицата на пътя си, с нейния лъчезарен израз. Сгъна своите метър и осемдесет, за да даде на баба си възможност да положи на челото му целувката за деня и да прошепне в ухото му своето „Върви“, което всеки път му прозвучаваше като благословия. Не беше нужно нищо повече. Двете срички побираха цялата нежност на света.

ТРИ

Развъълнуваният глас на Фабрис Лучини гръмна в кабината на чисто новия фургон. „На кръговото излезте от третия изход и продължете надясно“. Амброаз се стресна. Още не бе успял да отдели време, за да смени настройките на джиписеа си. „С тази върхова технология разполагате с множество персонажи“, беше му го похвалил продавачът в салона на „Рено“, когато отиде да си вземе устройството. „От Карол Буке до Жан Габен, като се мине през Дьо Фюнес, Бурвил, Митеран, Дьо Гол, Бардо и много други“, бе добавил гордо търговецът. Мисълта как Дьо Гол го съветва да завие наляво или Митеран — да хване надясно, бе накарала младежа да се засмее. Амброаз си обеща да уволни Лучини при първа възможност и да го замени с Карол Буке. Бурден пак бе избрал белия цвят за новата си придобивка. „Вие сте майстори като всички други“, имаше навика да обяснява на персонала си през годината. Майстори на човешкото тяло. А майсторите не карат друго, освен бяло! Амброаз не харесваше особено да пристига при клиентите в същото фургонче като бояджия, водопроводчик или електротехник. Би предпочел по-благородна окраска, например същото сиво, като онова, което шефът му пазеше за церемониалните коли, компромисен цвят, лъхащ на неутралност, простота и ефективност. Вместо това трябваше да се задоволява с този никакъв цвят само защото господин Бурден искаше да си спести четиристотинте евро за метализирана боя.

Фабрис отново нададе глас: „След двеста метра завийте надясно и тогава пристигате.“ Еднакви сгради се редяха от двете страни по сляпата улица „Сорбие“. Амброаз заглежда с недоумение десетките клонирани къщички, снабдени с едни и същи гаражи, едни и същи миниатюрни веранди, украсени с еднакви балкони, с еднакви покриви от антрацитночерни плочи, на които стърчаха еднакви капандури, всички оградени с еднакви живи плетове от туя. За негово нещастие всички къщи бяха боядисани в безброй нюанси на жълтото: слама, слънце, лимон, канарче, царевичина, метличина, горчица. „Благодаря,

Ролан Бурден и синове“, изруга през зъби младежът. Довери се на инстинкта си и се насочи към сградата, пред която имаше най-много коли. Паркира фургона наполовина на тротоара, свали двете обемисти куфарчета и се изкачи по стълбите към верандата. Нямахме време да натисне звънеца. Вратата се отвори и видя жена на около шейсет години, с подпухнало лице, с очи, зачервени от плач. Нейното „добър ден“, което отрони, едва преодоля бариерата на устните ѝ. Имаше отсъстващ вид, заваляше думите, по-скоро шепнеше, отколкото говореше. Като всички други, помисли си Амброаз. Мъката притежаваше ужасната способност да обвива гласните струни и да затиска звуците в дъното на гърлото. Младият мъж поздрави с леко кимване групичката, събрана във всекидневната. Хората се отдръпнаха от пътя му, докато той следваше домакинята. Тъгата, надвиснала между четирите стени, правеше атмосферата задушаваша. Амброаз отведе съпругата и децата настрана и обясни съвсем накратко за какво е дошъл, без да навлиза в никакви подробности. Придържай се към повърхността на нещата, не разкривай нищо от процеса, такова беше правилото, независимо какви въпроси ти задават. Колкото по-малко знаеха хората, толкова по-добре беше за всички. Той подбра внимателно думите си, думи, изпитани многократно, думи, предназначени да носят успокоение. Поиска да има достъп до източник на вода, когато го заведат до помещението. Преди да влезе в стаята, увери за последен път жената, че всичко ще бъде наред. Един час и трийсет минути насаме със съпруга ѝ, само от толкова се нуждаеше, за да направи необходимото.

ЧЕТИРИ

Стаята беше потънала в изкуствен здрач. Натрапчивата характерна миризма, която понякога нападаше ноздрите му, когато влизаше в някой дом на покойник, тук бе недоловима. Амброаз остави куфарчетата на пода, светна плафона и разтвори завесите, за да нахлуе максимално възможната светлина в стаята. На един стол бяха подредени грижливо костюм, риза, вратовръзка и бельо. На земята бяха оставени току-що лъснати обувки. Тялото лежеше в средата на леглото. Около шейсетте, едро телосложение.

Над деветдесет килограма, прецени на око Амброаз и се смръщи. Гърбът му пак щеше да бъде подложен на тежко изпитание. Мъжът имаше физиономия на бонвиван. Трябваше да бъде нащрек. Както се бе убеждавал многократно, любителите на добрия живот често се оказваха лоши мъртъвци. Широко разтвореното горнище на пижамата разкриваше тъмни петна по хълбоците на мъжа. Цианозните уши и ръце вече бяха придобили красивия оттенък на касис. Амброуз съблече сакото, сложи бялата си престилка, покри с предпазна маска долната част на лицето си и нахлузи латексови ръкавици. Разгъна мушамената погребална постилка вдясно от покойника и претърколи тялото върху нея. Трупното вкочаняване вече беше настъпило и втвърдило крайниците и челюстта. Да се пречупи сковаването на мускулите бе първата работа, която трябваше да се свърши. Амброуз сграбчи едната ръка, вдигна я назад към рамото и натисна с цялата си тежест, за да я препъне в лакътя. Хвана дланта, изпъна и върна гъвкавостта на пръстите. Направи същото с другата ръка, а после се зае с долните крайници. През цялото време се вслушваше в тялото, прокарваше поглед по повърхността на трупа, внимаваше за най-малкия детайл. Сърдечен масаж, заключи младият човек при вида на посинялата зона, простираща се на равнището на гръдната кост. Възстанови подвижността на долната челюст. След това Амброаз обхвана с ръце тялото, за да го повдигне, колкото да отстрани горнището на пижамата. Последно танго, приятелю, обичаше да казва на прегърнатия така

покойник неговият бивш наставник, който го бе научил на всичко, наричаният с топлота в погребалните среди метр Танато. „Ние сме просто илюзионисти, Амброаз“, повтаряше му той. Нищо друго, освен фокусници, които трябва да накарат хората да повярват, че всичко замръзва в момента, когато удари смъртта. Глупости. Животът не спира да расте със смъртта, напротив. Той се храни с телата, никога не приключва с тях. Ако не сме ние, той ще превърне всяка останка в гадост. Ние сме там, за да изсмучем неговото инвазивно присъствие и да го отблъснем, както се отблъсква настъпваща армия. За да го преследваме и до най-малкия орган, а после да го прогоним и да заключим портите, за да отложим неизбежното разпадане на плътта. „Магьосници, млади падуан^[2], палеше се той с гордост, такива сме ние, нито повече, нито по-малко от магьосници, които имат трудната задача да превърнат труповете в кротко заспали хора.“ След като съблече изцяло покойника, Амброаз отвори куфарчето с комплекта за аспирация, който съдържаше смукателна помпа, найлонови джобове и колектори. Отиде да напълни банка с вода и подготви течността за инжектиране, като добави консервант на основата на формалин. Получената течност беше в красиво крещящо розово. Постави електрическата помпа на леглото и сложи банките за вливане и за пункция между краката на мъртвеца. Извади инструментите от куфарчето и ги подреди върху подноса от неръждаема стомана, отрязва две връзки за стягане, вкара канюлата в маркуча, приготви памучни фитили и взе две прозрачни капачета за очи. Амброаз обичаше тези предварителни приготовления, предхождащи действието. Хората не трябваше никога да виждат оборудването. Това беше златно правило, както и никога да не присъстват на процедурата. Светът на живите нямаше място тук, когато той пристъпваше към действие. Бившият му учител беше прав. Той беше фокусник и като всеки фокусник не биваше да разкрива трикове си. С помощта на памук, напоен със спиртен и хидратиращ разтвор, пристъпи към почистването на носа и очите, преди да плъзне под клепачите капачетата, чиито издадености трябваше да задържат очите затворени. Разтри с крем за масаж бузите и ушите на покойника. С помощта на скалпел Амброаз направи разрез от няколко сантиметра в основата на врата, за да разкрие артерията, като внимаваше да не нарани съвсем близката югуларна вена, изпълнена с кръв. Щом втъкна канюлата в артерията и я закрепил със

скобата за захващане, той включи електрическата помпа, която забръмча тихо и започна инжектирането. Скоро вените отново набъбнаха. Той масажира старателно ръцете, бузите и ушите, за да улесни проникването на течността. Все така въоръжен със своя скалпел, младият мъж направи втори разрез, съвсем малък, между пъпа и гръдната кост, разрез, през който вкара края на дренажната тръба, свързана към системата за изсмукване. След като вля два литра консервираща течност в организма, Амброаз с помощта на троакар перфорира сърцето с плавно и точно движение, за да изтегли кръвта, която потече веднага в гъста струя в събирателния джоб. Той поднови вливането. Още веднъж се случи чудо, красиво като изгрев, който идва, за да прогони нощта. Петната избледняваха, кожата си връщаше розовия тен, цианозата на бузите и ушите изчезваше като с магия, докато формалинът изтласкваше кръвта. Лицето, разкривено досега от смъртта, омекна и се отпусна в някакво подобие на спокойствие. Облекчение, че вече е намерил покой във вечността, помисли си младият мъж. Отново с помощта на изсмукващата тръба Амброаз сондира органите един по един, за да всмуче излишъка от хемоглобин, урина и газове, които се намираха там. Бъбреците, белите дробове, пикочният мехур, стомахът, благодарение на опита си младият балсаматор разбираше точно в кой орган прониква по плътността по време на перфорацията. Амброаз спря помпата. Тишината винаги го стряскаше. Той се усмихна зад маската си. Мъртва тишина. След това obtурира ноздрите и гърлото, като вкара дълбоко памучни фитили и се зае да стегне челюстите чрез зашиване с помощта на извита игла. По-малко от минута по-късно невидимата нишка, виеща се между долната челюст, небцето и носната преграда, скова челюстите. „Още един, който няма да говори“, имаше навика да заключава метр Танато след всяко зашиване на уста. Амброаз отстрани канюлата за инжектиране и заши входната точка. Взе флакона, съдържащ течност за кухнята, включи го в тръбата, свързана с троакара, и вдигна флакона над главата си. Подчиняваща се на закона за гравитацията, течността се вля в тялото, за да се разпространи дълбоко в органите. Щом половин литър продукт се разпръсна из вътрешностите, Амброаз отстрани изсмукващата тръба, която избърса внимателно, и запуши с памучен фитил мястото на разреза. Жестове на монтьор след прочистване на двигател, помисли си той.

Младежът избърсна внимателно бузите и брадичката на покойника. Изми тялото с кърпа, напоена с разтвор за дезинфекция, подсуши го и подхвана с него нов танц, за да го облече. В продължение на почти десет минути Амброаз се бори с деветдесеткилограмовия мъж, като пъшкаше от усилието, обръща го, повдига го, накланя го. Завърза обувките, закопча сакото, оправи вратовръзката, колкото можеше, после среса косата. Подобно на художник пред творбата си, направи крачка назад и след един последен поглед леко нанесе на дясното ухо, по-тъмно от другото, дискретен слой фон дьо тен. Нагласи отново яката на ризата, намести възела на вратовръзката и приглади гънка на сакото. Докато грижите за консервирането оставаха винаги невидими за хората, външният вид на покойника представляваше върха на айсберга и трябваше да се внимава никакъв детайл, дори най-безобидният, да не се превърне в заплаха за цялата постройка.

Погребалната постелка беше подгъната под тялото и от двете страни. Служителите на агенцията щяха да я използват при поставянето в ковчега. Издърпа завивката до равнището на пъпа. След като кръстоса ръцете на мъртвия на гърдите, Амброаз закрепил между пръстите му стръкчето момина сълза, оставено на нощното шкафче. Прибра в куфарчетата инструментите, флаконите от използваните продукти, джобовете, съдържащи телесни течности, и торбичката за отпадъци, в която пъкна ръкавиците и маската. След като замени престилката със сакото си, един час и двамайсет минути след влизането в стаята, Амброаз излезе, за да покани семейството на представянето на тялото. Присъдата дойде от устата на най-голямата дъщеря. „Колко е красив баща ми“, възкликна тя и окъпа челото на покойника със сълзите си, докато го целуваше. За пореден път фокусът се бе получил. Балсаматорът си взе довиждане възможно най-дискретно, без да остави повече следи и спомени за преминаването си като призрак. Призрак, чийто телефон вибрираше в джоба на панталона, за да го информира за следващата му мисия.

[2] Джедайската степен ученик. — Б. пр. ↑

ПЕТ

Самюел Дински идваше като миг за отдих в обиколката на Манел. Очите му, две черни, искрящи лукаво топчета, светваха всеки път при появата на младата жена. Винаги спокойният Самюел се бе превърнал в нещо много повече от обикновен клиент. На осемдесет и две години, с лек намек за холестерол, ерген без роднини, той представляваше метър и шейсет и пет добро настроение и всеки ден посрещаше Манел с неподправена радост. За разлика от другите старецът никога не споменаваше миналото. Номерът, татуиран с лилаво мастило, който Манел веднъж бе зърнала от вътрешната страна на предмишницата му, може би обясняваше това. Тя беше неговата фея Менче-Звънче, неговото гълъбче, неговото старческо бастунче, неговата Пепеляшка, неговото Захарно петле, неговия малък божур, неговия слънчев лъч, неговата сладурана, безброй пъстри прякори, с които приветстваше появата ѝ всяка сутрин. Никаква задна мисъл не се спотайваше зад вниманието, което ѝ оказваше, в думите му не биваше да се търси никакъв двусмислен подтекст. За разлика от някои перверзници с шавливи ръце, които имаха дразнещата склонност да бъркат „помощ в домакинството“ със „сексуслуги“, той не изразяваше с тези знаци на привързаност нищо повече от щастие да я вижда всеки ден, от понеделник до петък, от единайсет до пладне. Доставяше ѝ удоволствие да мисли, че тази привилегия е запазена единствено за нея, макар някакво гласче да ѝ нашепваше, че той навярно постъпва така и с другите ѝ колеги, а този навик несъмнено е най-добрият начин, открит от него, за да избягва объркването на имената им. Къщичката, която обитаваше Самюел на улица „Алже“, беше отражение на собственика си, едновременно простичка и гостоприемна, без ненужни излишества, но и нелишена от чар. Манел обичаше да се озовава там. Този час, прекаран със стареца, ѝ оказваше същия благотворен ефект като първа слънчева баня след края на зимата. Тя почука тихо на вратата и влезе, без да чака.

— Аз съм — обяви от коридора.

— Как е малкото ми пѣдпѣдѣче тази сутрин?

— Малкото пѣдпѣдѣче е добре, благодаря. А вие? — попита тя и лекичко целуна стария човек по бодливата буза, като така наруши едно от основните правила на професията, което гласеше да се избягва всякакъв емоционален физически контакт с клиентелата. Госпожица Манел Фланден беше длѣжна да се придѣржа към изпълнението на официалните задачи, за които ѝ плащаха, нито повече, нито по-малко, задачи, които се ограничаваха до:

Да измие съдовете;
Да изпере;
Да простре прането;
Да измие прозорците;
Да изглади;
Да оправи леглата;
Помощ при ставане;
Помощ при лягане;
Помощ за тоалета;
Помощ при обличане;
Помощ при събличане;
Покупки;
Готвене;
Хранене на домашните животни;
Простиране на завивките;
Изхвърляне на боклука;
Извеждане на кучето;
Измитане и бърсане на пода;
Лъскане на паркета;
Минаване с прахосмукачка;
Вдигане или пускане на щорите;
Поливане на цветята;
И изпразване на нощното гърне на Марсел Мовиние.

Същата домашна помощничка в никакъв случай нямаше задачата да:

Чете на глас всяка вечер откъси от последния Марк
Леви на Ани Воклен след лягане, за да ѝ помогне да заспи;
Да управлява сметката с акции на Пиер Анселен;
Да прекарва един час, като подрежда снимките на
семейство Перон;
Да пие кафе на сладки приказки;
Да гледа и коментира сериала „Пламъци на любовта“
за Жанин Поарие, която вече не вижда;
Да играе на „Скрабъл“ с Жислен дьо Монфокон;
Да забърква всеки петък вечер нейния „Негрони“
(една трета кампари, една трета вермут, една трета джин)
на вдовицата Дирщайн и да пийва с нея;
Всяка сутрин да целува Самюел Дински по бодливата
буза.

Но на Манел не ѝ пукаше за правилника и никой никога не би могъл да ѝ попречи да целуне всички Самюел Дински на земята под претекст, че такива демонстрации на чувства били строго забранени от библията на домашните помощнички.

— Аз винаги съм добре, щом видя моята малка фея на дома.

Кутийката с обезболяващи, оставена на шкафа, опровергаваше думите му. От известно време старият човек страдеше от постоянни мигрени, главоболия, които понякога вгорчаваха съществуването му дни наред. Напоследък младата жена беше забелязала няколко пъти как лицето му се изкривява от страданието, когато му се струваше, че никой не го вижда. Тя преброи липсващите хапчета в блистера и се разтревожи.

— Взели сте шест от вчера? Нали знаете, че е много. Вчера следобед трябваше да мине докторът, какво каза?

— Че на моята възраст кръвното ми е като на младеж. Само ми поднови рецептите за холестерола и предписа малко по-силно обезболяващо, но аз вече довършвам това.

— И само толкова?

— Не, трябва да мина на ядрено-магнитен резонанс след петнайсет дни и може би да ида на невролог или нещо такова. Днес какво е менюто, хубавице моя?

Старецът още готвеше понякога, но беше поискал да се възползва от службата за доставка на храна по домовете. Четенето на менюто за деня беше първата задача, която младата жена изпълняваше, щом дойдеше при Самюел. Ритуал, който я забавляваше, и тя го изпълняваше с престолено тържествен вид. Взе картончето, на което беше изписана калиграфски, с тънко и дебело, гастрономическата програма за седмицата. Манел се качи на един стол и започна да декламира текста като викач пред ресторант, с ясен и напевен глас, под развеселения поглед на Самюел, който се чувстваше на седмото небе.

— На този 12 април, петък, предлагаме като предястие мортадела върху канапе от зелена салата, последвана от пилешко задушено с пюре „Петър Велики“. А за десерт шеф-готвачът ви предлага фино разбит млечен крем, полят със сос от горски плодове. Шеф Кьо ще ви бъде признателен да споделите с него всякакви препоръки, способни да подобрят качеството на постиженията му, може би като се изключи фактът, че неговите пюрета с примамливи имена като „Мюзар“ за фасула, „Конти“ за лещата, „Креси“ за морковите или „Петър Велики“ за целината като днес, веднъж плъснати в чинията, накрая приличат всичките без изключение на една и съща димяща каша с цвят на зелена диария, произхождаща от един и същ задник!

Самюел аплодира бурно изпълнението на Манел. Младата жена прекара следващите петдесет минути в шетане из къщата и прелиташе от спалнята до кухнята, преминавайки през хола в зависимост от изпълняваната задача, като в същото време продължаваше да разговаря със стареца, който седеше до прозореца и прелистваше днешния вестник. Петдесет минути, през които обсъждаха какво ли не, весели и тъжни неща, времето, политиката на правителството, живопис, литература. Петдесет минути, които струваха колкото хиляда в очите на младата домашна помощничка.

ШЕСТ

Бет беше във вихъра на готвенето на рагуто, което изпълваше с аромати апартамента, когато Амброаз се прибра от работа. След редовния разпит как е преминал денят му старата жена най-последно изстреля въпроса, който я тормозеше от известно време — за любовния живот на нейния внук. „Виждаш ли се още с онази Жули?“, попита невинно, докато разбъркваше месото с шпатула. Не, Амброаз вече не се виждаше с Жули. Така както не беше се видял повече с Манон, Лиз или Лорин. Момичетата си оставаха проблем. Баба му вече се бе отчаяла, че някой ден ще си намери сродна душа. О, възможности не липсваха. С високия си ръст, ангелското си лице и буйната си коса Амброаз не оставяше равнодушен на женския пол. Дори без да се стреми да колекционира връзки, младежът беше срещал многократно любовта през последните години, но всички тези истории бяха завършвали с провал само след няколко дни, седмици или дори месеци за най-сериозните от тях. Макар че с времето и опита Амброаз се бе научил да извърта, да премълчава професията си, да я прикрива зад лъжи, като твърдеше например че е парамедик, въпреки всички предпазни мерки винаги се стигаше до ужасяващия момент, когато думата изскачаше на повърхността: балсаматор. И всеки път тогава се отключваше разрушителен процес, който той не бе способен да възпре. Най-напред пороят от въпроси, които те задаваха, онези защо и как, засипващи го, без да може да ги избегне. Отговорите му най-често предизвикваха чувство на отвращение при мисълта, че същите ръце, които галеха телата им през нощта, през деня бяха опипвали студени и вкочанени от смъртта трупове. Понякога напротив, разкритието пораждаше нездравно привличане, което се вмъкваше при двойката като червей в плод. Но най-лошото от всичко беше онзи поглед със смесица от отвращение и обсебеност, с който започваха да го гледат след признанието. Балсаматор. Думата отекваше като погребален звън за връзката. „Каква загуба“, не спираше да му натяква Бет за малкото момичета, издържали успешно изпитанието с куин-аман^[3]. За старата

жена човешкият род се състоеше от две много различни групи: хора, които обичат куин-аман, и всички останали. Никое от завоеванията, доведени у дома от младежа, не можеше да избегне сладкарския тест, предлаган от Бет, след като приключе със сирената. За злоядите, за уплашените от мазното тесто присъдата не подлежеше на обжалване: същество, неспособно да оцени маслената нежност, с която куин-аман даряваше небцето, не бе в състояние да разтвори и сърцето си за щастието. Другите, сред които бе и Жули, получаваха нейната вечна благословия.

Амброаз най-накрая просто се бе отказал да се привързва, бе предпочел да броди из пустинята на чувствата, натъквайки се тук-там на някое приключение без бъдеще, блед заместител на любовта, без друг завършек, освен някое и друго боричкане в леглото. Плътска утеха, нищо друго, а после да си тръгнеш, преди да е изскочила онази дума, за да разруши всичко. Секс без любов като ястие без сол. Веднъж се бе претрашил да потърси услугата на представителка на професията. Вървеше под поройния дъжд през лабиринта от улички към паркинга, където бе оставил колата си, когато младата жена го повика между две предъвквания на дъвката си. „Ще дойдеш ли?“ Реплика, сякаш извадена от слаб филм, категория Б. Дълги, стройни крака, облечени в найлон, изваяна гръд, подсилени с гланц пълни устни. Без да мисли, Амброаз я бе последвал по тесния смърдящ коридор и бе изкачил десетината стъпала към миниатюрното студио, изпълняващо ролята на лупанарий. „Плаща се предварително“, бе наредила тя. Беше се заровил несръчно в портфейла си в търсене на поисканите петдесет евро. „Съблечи се, сладур.“ Разпореждане без топлота. Фамилиарност на учителка към ученик. Беше се подчинил, бе сгънал трескаво дрехите си, преди да ги постави на предназначения за целта стол. Колко панталони, смачкани ризи, чорапи на топка, долни гащи бяха предшествали неговите на същата седалка? „Лягай.“ Тясното легло беше покрито с хартиена постелка, от онези, които обикновено се откриват върху кушетките за преглед на лекари, кинезитерапевти или гинеколози. „Аз съм балсаматор“, бе изтърсил Амброаз. Защо това изречение в този момент? И той не знаеше. Може би с тайната надежда, че момичето щеше да го отблъсне като нечистоплътен, да му хвърли банкнотата в лицето, да го нарече извратен и да го отпрати да си играе с мъртвите. Но не се случи нищо

такова. „Можеш да бъдеш какъвто си искаш, зайчето ми“, беше отвърнала жрицата, докато го забелваше и движеше механично ръка нагоре-надолу, преди да нахлузи с опитен жест презерватива на колебливо втвърдяващия се член. Той бе потръпнал. Медицински жестове. Амброаз се бе опитал да погали гърдите на младата жена, но тя се бе отдръпнала, сякаш я пареше. „Не по циците“, бе възкликнала и бе отблъснала рязко ръката му. „Нито по устата, бе добавила. Или ще доплатиш. Петдесет е само за свирка и секс.“ Произнесено с тон на продавачка, която мъмри прекалено взискателни клиенти. Когато тя пое члена му в устата си, той изпита ужасното чувство, че органът му не е нищо повече от обикновено парче месо, мръвка в целофан, отделена от тялото му. После бе легнал отгоре, за да проникне в нея, и бе потръпнал при допира на найлона. Студената кожа на влечуго. Бе стиснал очи, за да избегне светлината, заливаща кушетката, бе се съсредоточил с всички сили върху желанието и след мъчителна поредица от движения напред-назад накрая бе свършил в това тяло на жена, с която се бе запознал само преди няколко минути. Почти болезнен оргазъм, доведен единствено от стремежа да приключи побързо. Сградата бе изплюла Амброаз обратно на тротоара, Амброаз, отвратен от самия себе си. Петдесет евро, цената на презрението. Беше се пъхнал под горещия душ и бе сапунисвал дълго тялото си. Тя лъхаше на смърт под своя парфюм, тя, а не той.

[3] Сладкиш от Бретан с много масло и захар. — Б.пр. ↑

СЕДЕМ

Както често се случваше, Мадлен Коло вече беше излязла от входа на сградата си при пристигането на Манел и куцукаше по тротоара нагоре по улицата с дамска чанта през рамо. Трътлеста, близо деветдесет килограма, тя напредваше с клатушкаща се походка, натъпкала тялото си в шлифер, който беше твърде тесен за нея. Младата жена побърза да я настигне, за да я подслони под чадъра си и да поеме тежестта на плетената кошница от ръката ѝ.

— Мадлен, колко пъти да ви повтарям, че трябва да ме изчакате? Наистина не мислите.

Старата дама владееше изкуството да кара домашната си помощничка да се разтапя с онзи израз на бито кученце, който придобиваше при всеки неин упрек. Мадлен отново не успя да устои пред разкаяната ѝ физиономия. Въпреки напредналата възраст, наднорменото тегло и ревматизма, във вятър, сняг или дъжд, както днес, за Мадлен Коло беше въпрос на чест да отива всеки ден до кварталната бакалия, която бе на по-малко от петстотин метра от дома ѝ. Беше толкова упорита, колкото мила и сдържана, никой и нищо не можеше да я отклони от тази свещена мисия: да отиде до „Максини“, „Макси избор, мини цени“. Старата жена всеки ден изживяваше удоволствието да прекрачи прага на магазина, придружавана от домашната си помощничка, чиято задача беше да я следва като сянка с кошницата за покупките. Операцията никога не продължаваше повече от четвърт час, колкото да купи едно-друго, за да изкара деня до утрешното пазаруване. „Не знам как да го обясня — беше споделила веднъж с Манел, която я разпитваше за странното ѝ пристрастяване. — Но ми помага, разбирате ли? Преди ходех в църквата за малката меса сутрин, но вече в квартала няма нито служби, нито кюре. Затова се задоволявам с «Максини». По пътя към църквата е и винаги е отворено. Не знам защо, но ме успокоява да виждам добре заредените и подредени както трябва лавици. В неделя, когато е затворено, не съм на себе си. Натъзвам се и денят ми се струва много по-дълъг.

Познавам много вдовици, които този ден ходят на гробищата да видят покойния си, но аз нямам нужда да говоря пред парче полиран гранит, за да ми отвърне моят Мечо. Не обичам гробищата и не обичам неделите“, бе завършила тя.

Бакалията „Максини“ внушаваше изобилие. Тесните проходи усилваха това впечатление, всеки квадратен сантиметър беше използван максимално. Един странен феномен не преставаше да интригува младата жена — накуцването на Мадлен Коло сякаш изчезваше, когато тя се разхождаше между претъпканите рафтове. Днес отново стъпките на старицата станаха по-пъргави, докато се впускаше към дълбините на магазина. Мадлен се задоволи да купи само една телешка пържола, кутийка ремулада с целина, литър портокалов сок и четири натурални йогурта. В „Максини“ имаше само една каса, зад нея стоеше или Бусуф, вечно усмихнат студент, който обожаваше да се шегува, или управителката, навъсена слаба жена на неопределена възраст, вечно облечена в избеляла розова престилка. В рулетката на „Максини“ имаше само две гнезда: усмивката на Бусуф или розовото на управителката. Днес се падаше розовото.

— Тринайсет евро и двайсет и осем сантима — обяви шефката от висотата на табуретката си на колелца.

Сумата отекна като присъда. Мадлен зарови трескаво в ръчната си чанта, но трябваше да признае очевидното: беше забравила портмонето си вкъщи. Паниката, която се изписа на лицето ѝ, трогна Манел.

— Няма нищо страшно, Мадлен, ще ми ги върнете после — успокой я тя и подаде кредитната си карта на касиерката.

— Съжалявам, но магазинът не приема плащания с банкова карта под петнайсет евро.

Беше изречено с тон, който подсказваше, че няма място за никакви дискусии. Цифрите светеха на екранчето на касата: Едно три точка две осем.

— Госпожа Коло идва тук всеки ден, не можете ли да направите изключение?

Жената почука с костеливия си пръст по картончето, залепено със скоч на корпуса на касата: „Банкови карти се приемат за покупки над петнайсет евро.“ Лепенката беше пожълтяла от старост, картонът беше покрит с петна. Домашната помощничка се вгледа в името,

избродирано на престилката на бакалката, преди да продължи да настоява:

— Вижте, Гислен, нямам пари в брой, наистина ли не можете да направите изключение?

Не, Гислен явно не можеше. Главата ѝ се клатеше наляво-надясно, а устата ѝ издаваше безкрайни ц-ц-ц-ц-ц. „Автоматична поливалка“ — помисли си Манел.

— Няма нищо — избъбри потресената Мадлен, която не знаеше какво да мисли.

Никога не ѝ се бе случвало да се връща от „Максини“ с празна кошница.

— Има, и още как — разгневи се младата жена.

Уикендът не бе успял да попие умората и тя не беше в настроение да позволи на някаква скелетоподобна мегера да ѝ вгорчава съществуването. На последното събрание на екипа отговорникът пак бе напомнил, че индивидуалните инициативи не са забранени, стига, разбира се, ситуацията да го изисква. Ситуацията го изискваше. Госпожа Калкулатор искаше минимум от петнайсет евро и Манел щеше да ѝ го даде. Тя огледа бурканите с бонбони и стойката с близалки до касата. Имаше лакомства във всякакви цветове и форми. Желирани, лимонени, дражета, фондани, за дъвчене, за смучене, за топене върху езика. По два, три, четири или пет сантимата за най-скъпите.

— Как беше кръвната ви захар при последните изследвания, Мадлен? — попита Манел.

— Нормално. Холестеролът ми е малко повишен, но захарта е наред.

— Добре. Ще ни сложите бонбони за евро и седемдесет и две, ако обичате, Гислен, благодаря. Аз ви черпя — добави домашната помощничка към Мадлен, чиито очи заблестяха в предвкусвано на удоволствието.

Касиерката вече беше заровила щипката в най-близкия буркан, за да извади пълна шепа ролки от лакрица, по пет сантимата парчето. Младата жена я спря:

— Чакайте, не от тези. Ще сложите десет „Тагада“ с ягоди, четири с банан... още... три „Бублиц“. Ще вземем също пликче

„Каренсак“, пет бонбона „Кока“, така... а, „Крокодилите“, „Крокодилите“ са вкусни, сложете ни осем „Крокодила“.

Ръката на търговката се мятеше от един буркан до друг, отвинтваше и завинтваше капаците според инструкциите. Манел за миг престана да изрежда.

— Докъде стигнахме? — попита превзето. — Не е всичко, но трябва да внимаваме да не надхвърлим.

Управителката пробяга нервно с пръсти по калкулатора и съобщи:

— Станаха деветдесет и пет сантиметра.

Няколко клиенти вече започваха да пристъпват и да пухтят зад гърба на Манел за нейно най-голямо удоволствие.

— Сложете ни още четири „Дражибю“, шест „Щрумф“, два „Кокоба“, един „Асидофило кола“ и... две желета „Омлет“. Не, чакайте, не, дайте само един „Омлет“ и едни „Зъби на Дракула“. Колко прави това?

Бутоните затракаха. Опашката беше набъбнала с още няколко клиента. Бунтът назряваше.

— Повреда ли има?

— Какво става?

Манел се извърна и предложи на нетърпеливите повдигане на рамене, за да изрази съжалението си.

— Едно евро и осемдесет и осем — възкликна истерично госпожа Калкулатор.

— Надхвърля — отбеляза младата жена и я накара да замени един „Кокоба“ и два „Крокодил“ с един „Бублиц“, за да си поиграе на „сметката е точна“.

Костеливата ръка грабна нетърпеливо кредитната карта и я пъкна в четеца. Когато си тръгна, Манел остави пред касиерката желираните „Зъби на Дракула“ и я дари с най-очарователната си усмивка.

— За вас. Ще ви отиват чудесно.

Мадлен се спусна по улицата редом с домашната си помощничка, здраво притиснала към гърдите си торбичката с лакомства. Когато стигнаха благополучно, тя докуцука до креслото си и се отпусна в него с въздишка на задоволство. От кухнята, където

прибираше покупките, Манел прие като подарък детската усмивка, озарила лицето на старата жена, когато извади първата ягодка „Тагада“.

ОСЕМ

Същата вечер Бет го бе упрекнала след вечеря. „Не е ли жалко да гледаш как тази мебел само събира прах“, бе го сгълчала, сочейки библиотеката с брадичка. Амброаз помнеше онзи следобед, прекаран в монтиране на трите части, донесени от „Икеа“. Цял следобед разопаковане и методично подреждане на отделните детайли, преди да ги сглоби, като следваше точно инструкциите. Бяха изминали близо три месеца откакто чисто новата библиотека модел „Хемн“, бял десен, се бе изправила до стената в хола. Оттогава не минаваше седмица, без Бет да му направи забележка за празните рафтове, които я огорчаваха. „Библиотека без книги е грозна като уста без зъби — все му повтаряше. — И няма повече смисъл от гробище без гробове — добавяше съвсем сериозно. — Знаеш къде са книгите Амброаз. Имаш ключ, трябва само да отидеш и да ги вземеш“, напомняше му тя. Разбира се, той знаеше къде се намираха книгите. И, естествено, беше запазил връзката ключове, дадена му от майка му, когато бе напуснал родителския дом преди четири години. Само че между него и книгите стоеше баща му, професор Анри Ларние. Откакто майка му я нямаше, Амброаз никога не се бе връщал във вилата, разположена на склона в края на града. Майка му, която бе прекарала целия си живот в сянката на великия човек, заточена в златна клетка. Бдяща и за най-дребните му желания, предугаждаща всяка негова прищявка, най-накрая бе намерила някакво подобие на самоосъществяване в безграничното посвещаване на знаменития си съпруг. Където и да отидеше, в хлебарницата, в библиотеката, на театър, на пазара, при фризьорката си, не я наричаха другояче, освен така: жената-на-професор-Анри-Ларние. А когато му присъдиха Нобеловата награда за медицина през 2005 г. за трудовете му върху лекуването на постоперативните усложнения, Сесил Дюмулен, по съпруг Ларние, веднага беше прекръстена на жената-на-нобелиста-Анри-Ларние. Такова бе станало името ѝ вовеки веков. „Само не казвай на Анри“, бе му прошепнала със страх, докато слагаше връзката ключове в ръката на сина си. Бе

изживяла този жест като истински акт на съпротива, може би единствения в целия ѝ живот на покорна съпруга. Това трябваше да си остане малка тайна между майка и син. На Амброаз никога не бе му се налагало да използва скъпоценния ключ. Веднъж седмично, след като се увереше, че великият човек е на работа, младежът паркираше колата си на съседната улица, отправяше се с нервна крачка към номер осем на улица „Фенуйе“ и се вмъкваше през кованите порти като любовник, посещаващ метресата си. Когато изкачеше стъпалата до площадката, обикновено беше достатъчно да бутне вратата, оставена откритата за него, и да се озове пред майка си, която, фризирана и издокарана, най-напред го притискаше дълго в прегръдката си, преди да се отдръпне назад и да го огледа с онзи изпитателен поглед, използван от всички майки, когато посрещат детето си след твърде дълго отсъствие. Прекарваха следващия час в сладки приказки за какво ли не на чаша оранжада или вино, като се смееха и се изпиваха с очи. Никой от тях не споменаваха никога баща му през този час. Беше техният час, за тях и единствено за тях. Раздялата разгаряше копнежа им един за друг. Тя искаше да знае всичко за живота му, за работата му, за приятелите му, за връзките му, какво му е готвила Бет през седмицата. Той я разпитваше за здравето, за грижите ѝ, за последния гледан филм или последната прочетена книга. През тези шейсет минути жената-нобелиста-Анри-Ларние отново ставаше жена като другите, със свои желания, свои радости, свои мъки. Всяко от тези нелегални посещения я зареждаше. Но бе премълчала пред сина си за злото, което тихомълком се бе прокраднало във вътрешностите ѝ в един априлски ден. Може би не бе искала да загрози този свещен час, като му разкаже за тъпата болка, която се бе зародила в лявата част на корема и не я пускаше повече. Не беше казала нищо и на съпруга си. Може би се боеше да обезпокои великия човек, вероятно също от страх да произнесе под този покрив думи, станали табу, откакто след напускането на сина му Анри Ларние бе забранил да се говори у дома за медицина. Беше крила възможно най-дълго стигмите на рака, като приписваше загубата на тегло на някаква въображаема диета, а когато признаците проличаха, вече бе твърде късно. С метастази в последен стадий звярът я бе погълнал за по-малко от два месеца. Баща му не беше забелязал нищо. Той, носителът на Нобелова награда по медицина, видният хирург, прекарващ дните си сред злокачествени и

доброкачествени тумори, така и не бе успял да зърне нито за миг ужаса, който изяждаше отвътре собствената му съпруга. В деня на погребението бащата и синът се бяха оказали от противоположните страни на гроба, зашеметени, прави, загледани неразбиращо в ямата, която ги разделяше и която съдържаше нещо много повече от останките на майката и съпругата.

Мисълта да се върне в тази къща го отвращаваше, но беше необходимо. Той обеща на Бет. Утре щеше да отиде да вземе книги.

ДЕВЕТ

Баща му често отсъстваше от къщи, защото поделеше времето си между своето онкологично отделение в болницата и дежурствата в клиника в Женева. Амброаз отвори портите и паркира колата си на видно място на покритата с чакъл алея. Не искаше да се промъква като крадец. Все пак той бе Амброаз Ларние, синът-на-нобелиста-Анри-Ларние, и тук беше у дома си. Щом пристъпи вътре, вдигна капачето на стенната клавиатура и набра кода, за да изключи алармата. 12102005. Дванайсети октомври 2005 г., датата на удостояването на баща му с Нобеловата награда за медицина. Кодът си оставаше същият оттогава. Заради гордостта. Младежът прекоси хола и откряхна френския прозорец към терасата. От прясно подстриганата поляна ухаеше приятно на окосена трева. По-нататък под слънцето проблясваше тюркоазеносинята вода на басейна. Вода, в която вече не се къпеше никой, той беше сигурен. Не си спомняше баща си по бански. „Басейн без плувци е като паркинг без коли, тъжно е и не служи за нищо!“ — би казала Бет. Къщата изглеждаше сякаш е била почистена основно наскоро. Чисто и студено бяха двете прилагателни, които дойдоха наум на Амброаз, когато огледа всекидневната. Липсваше уютът, поддържан от майка му сред тези стени, когато беше жива. Букет цветя на някой бюфет, възглавнички, разхвърляни нарочно по дивана, разтворена книга на някоя облегалка, списания на масичката в хола, благоуханна пръчица, изгаряща бавно, купа с плодове на разположение, вестник с начената кръстословица, толкова знаци за човешко присъствие, изчезнали сега. Стените бяха покрити със снимки на баща му. Баща му, позиращ с някакъв министър, баща му, стиска ръката на някой президент, баща му, получаващ отличие от колегите си, баща му и неговата Нобелова награда, баща му с бяла престилка при откриването на ново онкологично отделение. И навсякъде, грижливо поставени в рамки и подредени по рафтовете, дипломи, награди, изрезки с хвалебствени статии. Нито следа от майка му или от Амброаз в този храм, издигнат в чест на човека на науката.

Спря за миг пред кухнята и се усмихна тъжно при вида на кръглата маса, край която се бяха извисявали толкова крясъци, бяха запращали в лицата си толкова думи, бяха се преглъщали толкова недоизказани неща между бащата и сина, вкопчили се в схватка по време на вечерите пред безпомощната майка и съпруга.

Да натовариш детето си с името на знаменития предшественик на съвременната хирургия Амброаз Паре — това говореше много за надеждите за преуспяване, които бащата бе възлагал на сина. Но детето, после юношата, а по-късно и младият мъж никога не бяха се оказали на висотата на амбициите на знаменития родител. На петнайсет години Амброаз изостави за огромно разочарование на баща си заниманията с пиано заради китарата, при това електрическа китара, и заряза без угризения Волфганг Амадеус Моцарт заради Ангъс Йънг. На осемнайсет издържа матурата с оценка „добър“, далеч от очакваното от Анри Ларние „много добър“. След като повтори първи курс по медицина, младежът окончателно сложи край на бащините си стремежи, записвайки се в местния Институт за медицински грижи. Довършващият удар беше нанесен малко по-късно, когато след два стажа в болница той заяви на родителите си в една декемврийска вечер, че не може да понася страданията на живите, но затова пък смята за изключително достойна работа да полагаш грижи за телата на покойниците. „Балсаматор!“, кресна побеснял баща му. Как бе възможно Амброаз Ларние, собственият му син, да падне толкова ниско, до практикуването на втората най-древна професия в света след проституцията? „Щом те интересуват мъртвите, върви при тях, но кракът ти да не е стъпил повече в този дом!“, изригна нобеловият лауреат на ръба на апоплексията. Младежът напълни куфара си, целуна обляната си в сълзи майка и напусна вилата, без дори да погледне човека, с когото не бе разменял нищо друго, освен крясъци и разочарование. Бет го прие, без да му задава въпроси, остави го да се настани в задната стая и му приготви куин-аман, за да го утеши.

Амброаз се качи на горния етаж на вилата и влезе в някогашната си стая. Нищо не се бе променило от заминаването му. Същите плакати на стените, същото разположение на мебелите. Подложката на бюрото беше облепена с листчета с бележки отпреди четири години. „Музей — помисли си той. — Музей, посветен на мен.“ Майка му беше

запазила мястото непокътнато с надеждата, че един ден той ще се върне да живее под семейния покрив. Етажерките на стената се огъваха под тежестта на книгите. Там се намираха всичките му сбирки от комикси. „Троловете от Троя“, „Пътешественици с вятъра“, „Семейство Бидошон“, всички „Тентен“, поредицата „Котаракът“, няколко „Франкен“. Под тях бяха романите от юношеските му ноци. Стивън Кинг, Дж. К. Роулинг, Толкин. Булевардна литература според баща му. Младежът разтвори двата големи сака, които бе донесъл, и грижливо постави в тях томчетата. След два курса до багажника на колата той се увери, че не е оставил никакви следи от пребиваването си, и заключи вратата на вилата. „Затвор, мислеше си, докато отново включваше алармата. — Баща ми живее в затвор.“

ДЕСЕТ

Гислен дьо Монфокон беше издигнала изкуството на чистотата в ранг на религия, а нейната непреклонност в тази област беше равна на маниакалността ѝ. Да си изтриваш краката, когато влизаш в уютната къща, разположена в сърцето на стария град, далеч не отговаряше на хигиенните изисквания на госпожата. Кошница, пълна с терлици за еднократна употреба, очакваше посетителя до изтривалката. Манел взе сини калцуни и ги нахлузи на краката си, преди да продължи навътре.

— Тук съм, госпожице Фланден, оставете съдовете, ще се заемем с тях по-късно.

Както обикновено, помисли младата жена, докато се пързеляше по лъснатия паркет към трапезарията. Старата дама я очакваше, вече настанена пред масата със „Скрабъл“, нетърпелива да продължат играта, започната преди три дни. В действителност Гислен дьо Монфокон не искаше от своите домашни помощнички нищо друго, освен да изпълняват в продължение на един час ролята на партньори в играта. Колеги на Манел се бяха оплакали. Не и тя, защото определено предпочиташе един час игра на „Скрабъл“, на шашки или на „Не се сърди човече“ пред един час гладене или разтребване. Старата дама отново беше на път да спечели убедително, защото освен че беше маниачка, Гислен дьо Монфокон беше и царица на измамничките. Беше майсторка в измислянето на думи и си съчиняваше дефиниции, които накрая започваха да ѝ се струват истински, но само на нея. Този механизъм на самоубеждаване всеки път смайваше младата ѝ помощничка. ГРИЖАК? Ама как, грижакът е първобитна мечка с много твърда козина, обитавала Северна Америка през ледниковата епоха. ТОРКАД? Торкадът е ястие от царевица и козе месо, което приготвят на тибетското плато. Казват, че било много вкусно. Случваше се някои думи да водят до раждането на други думи. ХЕКСОФИРАМ: действие, при което се полира стомана с помощта на хексофор, инструмент, подобен на шпатула. Манел отдавна беше започнала да си затваря очите пред тези абсолютно измислени

неологизми. Както и не обръщаше внимание на изчезването на някои букви от нейната купчинка, често гласни, заменени от съгласни, или на добавянето на фиктивни думи с двойни точки в полза на старата дама, когато пресмятаха резултата. И този ден Гислен дьо Монфокон не успя да сдържи порочната си склонност и дори не дочака Манел да седне срещу нея, за да подреди нова дума на масата:

— МАЛИТ. Думата се брои двойно, което прави дваисет и две точки — зарадва се тя. — Вие сте на ход, госпожице.

Манел се въздържа да отбележи, че би трябвало първа да играе тя, ако си спомняше добре докъде бяха стигнали вчера, също както се въздържа да спомене, че МАЛИТ като дума, която се брои двойно, даваше дваисет, а не дваисет и две точки. Що се отнасяше до значението на самата дума, тя дори нямаше удоволствието да попита нейната изобретателка, защото Гислен дьо Монфокон, понастоящем вдовица и в доста добра форма за своите деветдесет и две години, побърза да ѝ го предостави. Малит е извънредно твърда скала, която се открива по склоновете на вулканите. Манел въздъхна, като огледа буквите си. А и У, които предния ден ѝ предлагаха възможност да подреди ШПАТУЛА, през нощта се бяха превърнали като по чудо в Н и Х. С А-то от МАЛИТ се задоволи с ХАН и изрови три жетона от платнената торбичка. Жетони, които веднъж месечно се измиваха добре и се бършеха един по един при редовното почистване. Гислен дьо Монфокон въобще не се шегуваше с хигиената.

ЕДИНАЙСЕТ

Моргата се намираше на второто подземно ниво на болницата. Амброаз потъна в просторната кабина на асансьора и натисна копчето. През изпаренията на белина, надигащи се от стените, го лъхна коварно разяждаща миризма на трупове, която ставаше все по-натрапчива със спускането. Беше мазна миризма, която полепваше по кожата, по дрехите, по косите и, както знаеше, защото го бе преживявал многократно, щеше да пропие синусите му, да се загнезди зад челото и да го преследва дълго след като отново излезеше на чист въздух. Мирис на гадост. Най-доброто определение на тези миазми, което бе чувал младежът, беше подхвърлено веднъж от един стар санитар: миризми, които не стават за гледане.

— Я виж кой е дошъл, самият господин Амброаз!

Младежът винаги изпитваше удоволствие от срещите с Бубакар и Абелардо, двамата служители в моргата. Единият бе толкова черен и як, колкото другият беше хилав и бледен. „Млечни братя“, често се шегуваше Бубакар пред отегчения поглед на колегата си. Имаха навика, когато ги питаха за професията им, да отговарят „моргистапнеист“, което хвърляше събеседника в дълбок размисъл. Що се отнася до апнеята, двамата веселяци можеха да разкажат доста, защото отварянето на някои чекмеджета изискваше умение да задържаш дъха си твърде продължително. Това подземие беше тяхното си място, техен втори дом. Не се отиваше в моргата на Областната болница, отиваше се при Буба и Абел.

С вечните си зелени престилки, не хирургическото зелено, а граховозелено, винаги уточняваше абсолютно сериозно сенегалецът, те напускаха бърлогата си единствено за да вземат починали от горните етажи, да прибират трупове в чекмеджетата, да ги изваждат оттам при поискване, да посрещат погребални агенти, да подготвят молитвената зала, да приемат семействата. За всички, съдебни лекари, погребални бюра, балсаматори, близки на покойниците, Бубакар и Абелардо бяха задължителният пропускателен пункт, за да се получи достъп до

телата. Те бяха пазителите на храма и живата памет на моргата. Дватама приятели познаваха всеки от обитателите на осемнайсетте чекмеджета в залата за продължителен престой, отредена за Института по съдебна медицина. Госпожа Манжен от девет беше заминала вчера за инхумация. Господин Домпар от дванайсет щеше да бъде прегледан утре от съдебния лекар.

Малката стаичка, където прекарваха по-голямата част от времето си, беше пъстро и жизнено островче. Стените бяха покрити с пощенски картички с тюркоазени морета, планински екскурзии, със снимки на жени с ухилени деца, от сватби, от празненства. Картини от живота горе, далеч от долния свят и миризмите, които не стават за гледане. Множество букети разкрасяваха помещението. Цели снопове карамфили, рози и лалета във всякакви цветове и аранжimenti, непотърсени от фамилиите — най-красивите от тях се озоваваха тук. Тази стая беше техният сал, сал, кипящ от живот сред езеро с мазни, застояли води.

Буба се надигна от масата и притисна Амброаз към гърдите си.

— Как е малкият ми бял магьосник? Още ли буди мъртвите?

— Това умея най-добре — отвърна младежът, докато се изтръгваше от прегръдката на огромния сенегалец, за да прегърне Абел.

— Ще хапнеш ли с нас? Имаш време, само за тоалет си, а семейството ще дойде чак в петнайсет часа.

— Много сте любезни, но вече съм обядвал.

Дватама служители на моргата се хранеха по цял ден. Независимо от часа масата сред стаичката беше отрупана с вкусоти. Днес дватама лакомници се черпеха с пържена маниока. Амброаз все се питаше как е възможно да се наслаждаваш на каквато и да е храна на подобно място. „Ако щеш вярвай, но понасяме по-добре миризмите на пълен стомах“, беше му казал един ден Буба. Младежът прие чашата червено вино, подадена му от Абел, „Риоха“, произвеждано от негов братовчед край Пенедес.

— Ей, знаеш ли го оня за интервюто на съдебния лекар? — възкликна Буба. — Журналистчето го пита: „Докторе, колко аутопсии на мъртъвци сте извършили?“ А онзи отговаря: „Всичките ми аутопсии са извършени на мъртъвци.“

Амброаз се усмихна. Обичаше често циничните вицове на едрия сенегалец. Странен феномен беше този контраст между преливащото веселие на двамата служители на моргата и средата, в която се подвизаваха, сякаш постоянният контакт с мъртвите изостряше жаждата им за радостите на живота.

— Оставих твоя клиент в трета зала. Ето, сакът с дрехите е тук — добави Буба и му подаде чантата, в която беше костюмът. — Не търси чепици, няма. Ченето е на количката.

Амброаз тръгна по коридора към залата за обработка. Вече разсъблеченият покойник беше азиатец на шейсет и две години, покрит с чаршаф. На китката личаха следи от кръвопреливане, а на шията младият човек различи белези от трахеотомия. Тялото беше поразително слабо. Ракът често имаше това свойство да изсмуква своя гостоприемник, да изсушава лицата, да поглъща мазнините, а после и плътта, като оставя на Онази с косата само скелет, покрит с кожа и натъпкан с лекарства. Изяден отвътре от ужасния звяр, помисли си Амброаз. На леко подутия корем вече се очертаваше голямо зелено петно, признак, че бактериите вече бяха налице, готови да превземат тялото. Макар че останките се нуждаеха от цялостна обработка според Амброаз, семейството бе решило да ограничи намесата до минимално необходимото, а погребението беше насрочено за следващия ден. Той провери самоличността на покойника, после навлече защитното облекло, за да пристъпи към тоалета. Младежът без усилие преодоля трупното вкочаняване, което не бе намерило много мускули, където да впие ноктите си. Метр Танато обичаше да цитира една чешка поговорка, когато се намираше в присъствието на труп, лишен от плът: „Където няма нищо, дори смъртта не намира какво да отнеме.“ Почисти носа и очите преди да напъха памучни фитили в отворстията. Нагласи ченето на мястото му, заши разреза от трахеотомията на шията и постави капачетата за очи. Щом завърши зашиването на устата, Амброаз изми покойника от главата до петите с дезинфектираща течност. С върха на показалеца намаза с овлажняващ крем вътрешната страна на устните. Мъжът тежеше не повече от четирийсетина килограма и обличането му отне само няколко минути. Матовата тъмна кожа не изискваше никакъв допълнителен грим. Леко минаване с гребена беше достатъчно, за да прилепнат редките коси към черепа. Пъхна възглавничка под тила на мъртвеца, за да повдигне главата.

Облечен в красив антрацитносив костюм, с вратовръзка, скелетоподобният труп, който бе заварил, когато дойде, за по-малко от половин час бе придобил поне някакво подобие на човешки вид. Придърпа чаршафа към гърдите. Тъй като не знаеше каква е религията на покойника, Амброаз се задоволи да постави ръцете над плата, без да ги съединява. Вече доволен, младежът прибра нещата си и мина пак покрай стопаните, за да си вземе довиждане и да им съобщи, че могат да качат тялото в залата за представяне. Намери Буба сам, да похапва парче пай и да чете новия брой на „Канар аншене“.

— Свърших. Поздрави Абел от мен.

— Можеш да идваш, когато поискаш, тук си у дома, млади бял магьоснико! И не забравяй: само мъртвите риби плуват по течението!

Гръмкият смях на Бубакар отекна като в катедрала и следва Амброаз чак до кабината на асансьора.

ДВАНАЙСЕТ

Както на всеки 18 септември от четири години насам, Амброаз имаше среща с Изабел дьо Морбийо. Имението „Ла Розелиер“ се намирало на гористия склон северно от града. След няколко километра по виещото се шосе той отби с фургона си по обградения от дървета път, водещ към резиденцията. Красивата сграда се разкри, огряна от следобедното слънце, сред грижливо поддържани тревни площи. Тук-там мраморни пейки се гушеха в сянката на величествени дъбове. Изразът „старчески дом“ никога не се употребяваше на това място. Беше включен в списъка на думите, забранени, защото можеха да напомнят на пансионерите техния статут на старци, стигнали до края на живота си. В подобни заведения кръщаваха матраците срещу рани от залежаване „аксесоари за комфорт“. Да бъде забравено, че зад елегантността и позлатата на луксозната резиденция се крие обител за умираше — такава беше прокламираната цел на „Ла Розелиер“. Тук всичко се стремеше да създаде илюзията за мирно бъдеще сред омагьосващи гледки, старателен и любезен персонал, огласяно единствено от чуруликането на множеството птици, гнездящи в горичките из парка. Великолепна измама за окото, помисли си Амброаз на влизане във фойето. Стори му се, че разчита едно и също уморено примирение на лицата на повечето от пансионерите, които срещаше по пътя си. Въпреки дебелия портфейли, въпреки полаганите усилия и средствата, вложени, за да се отложи упадъкът, нямаше съмнение, че разрухата накрая щеше да настъпи и тук, както ставаше другаде. В свежестта на чистите чаршафи под високите тавани, сред суетенето на камериерки и дежурни сестри, с тихото бръмчене на климатиците през лятото и топлия полъх на отоплението през зимата, тези същества в крайна сметка рухваха отвътре, а сетивата им чезнеха в мекотата на мокетите.

Той отмина кабината на асансьора и с лека крачка заизкачва широкото стълбище, водещо към горните етажи. Стаите на втория разкриваха пред погледа му цветните си имена. „Ирис“, „Гладиола“,

„Теменужка“, „Нарцис“ „Еделвайс“, „Хибискус“. Младежът все се питаше, не без усмивка, дали в сградата имаше стаи с имена като „Хризантема“, „Глухарче“ или „Коприва“. „Орхидея“ се намираше в дъното на широкия коридор. Той почука кратко два пъти. Ясен глас го покани да влезе. Колонията включваше в своите редове, освен четирима столетници, мнозинство от деветдесетгодишни. Изабел дьо Морбийо беше от тях. Амброаз си спомняше първия път, когато бе влязъл през тази врата, преди четири години. „Няма нужда от оборудване — бе уточнил Ролан Бурден, — клиентката е жива.“ „Отвъдно плюс — бе добавил с изпълнен с респект глас. Иска да ви види, не я разочаровайте. Такива договори не падат всеки ден, знаете.“ *Отвъдно плюс*, единствената оферта, за която Ролан Бурден благоволяваше да използва повече от необходимите определителни членове и прилагателни. Този ролс-ройс на погребалните договори представляваше идеалното предложение за личности като Изабел дьо Морбийо, които желаеха да уредят всичко приживе, за да не оставят на други грижата за организацията на последното им пътуване. Следсмъртен пакет от висока класа под ключ, с траурни услуги на висотата на космическата цена. Ковчег от благородна дървесина, капитониран с фина коприна, много музика и грегориански песнопения по време на излагането в траурната зала, дизайн на скръбното известие и изработка в тираж от триста екземпляра на сатениран картон с тегло 200 г на кв.м., доставка на голям венец от свежи цветя, гравирана със злато траурна табелка, предоставяне на два изящни свещника със свещи, пускане на гълъби на излизане от гробището, книга за съболезнования със страници от велен и подвързия от агнешка кожа и, черешката на тортата, пълни грижи за консервирането на тялото, осъществени от утвърден професионалист. Затова Изабел дьо Морбийо бе пожелала да се срещне с балсаматора, натоварен с операцията. Амброаз бе открил бодър дух в уморено тяло. Надхвърлила деветдесетте, старата дама бе изгубила аристократичната си осанка и можеше да се придвижва само с помощта на проходилка или с инвалидна количка, когато искаше да отиде в парка, но лицето ѝ бе съхранило изненадваща свежест, а пелената, която времето има неприятния навик да хвърля върху очите на старците, при нея още не бе угасила пламъка в зениците. Но най-изненадващ бе нейният глас, странно звънък глас, за който бе трудно да си представиш, че излиза от

това крехко тяло. Тя не бе скрила от Амброаз удивлението си от неговата младост и бе му признала, че е очаквала да види по-скоро един от онези стари професори с кадифени панталони, а не младок с вид на студент по медицина, едва излязъл от пубертета, нищо общо с опитния професионалист, споменат в договора. Той я бе уверил в своята компетентност, като беше изтъкнал, че щом „Бурден и синове“ са натоварили с тази мисия него, то е заради всепризнатите му умения, като бе пропуснал да спомене, че това беше станало също и преди всичко защото той беше единственият на разположение, когато се бе обадил представителят на погребалната агенция. Въпреки това Изабел дьо Морбийо се бе показала подозрителна по отношение на неговите способности да се заеме подобаващо с нейното тяло, когато настъпи моментът. Тя го бе засипала с въпроси с очевидната цел да изпита професионалните му способности. Леко раздраженият Амброаз накрая й бе сервирал прочутата формулировка, която Метр Танато имаше навика да изрича пред учениците си от висотата на катедрата: „Никой клиент не се е оплакал от мен приживе.“ Старата жена най-неочаквано бе избухнала в смях. В този момент ледът бе разчупен и общуването бе продължило по най-приятелски начин. Изабел дьо Морбийо очакваше от него да действа като художник със своя модел. „Искам да изучите бръчките ми приживе, беше му казала. Да ме запомните, за да ме възпроизведете възможно най-добре, когато дойде денят.“ Тя бе споделила какви продукти за гримиране използва, какви прически предпочита. После му бе разказала за младостта си, за преживяванията си на жена, преди есента да попари плътта и сетивата й. За съпруга, отишъл си твърде рано, за дъщерята, която идвала всяка неделя и я водела на обяд в града, за внуците и дори правнуците, чиито шарени рисунки покриваха стените на стаята. Час и половина по-късно — времето за едно балсамиране, беше си помислил Амброаз — тя си бе взела довиждане с младия човек, без да пропусне да го накара да обещае, че ще дойде и следващата година, на същата дата, в същия час, срещу заплащане. Старата жена си записваше час за своя балсаматор, както го правеше със своя кардиолог, със своя офталмолог, със своя педикюрисист или своя зъболекар. „За контролен преглед“, бе добавила тя игриво.

Ето защо на всеки рожден ден на старата дама Амброаз влизаше в стая „Орхидея“ точно в петнайсет часа. Изабел дьо Морбийо го

очакваше превита в своята инвалидна количка, разтворила на изтънелите си бедра голяма Библия. „Така и не открих по-увлекателен роман от този — обясни тя и затвори тома. — Действие, напрежение, интрига, фантастика, лоши, добри, има всичко“ — заяви тя с възхита в гласа. Амброаз се усмихна. Тази жена беше като онези много стари дървета мирабела, които, въпреки усуканите си стволоче и напукана и изсъхнала кора, продължаваха да се възраждат всяка пролет и даваха най-вкусните плодове през лятото. Тя се интересува как е със здравето. В отговор той я попита как са минали последните дванайсет месеца. „Като дълга зима край камината“ — отвърна тя. Вече споменаваха първоначалната причина за посещението. Старицата се задоволяваше да покаже на Амброаз появила се нова бръчка или още едно старческо петно, изникнало на челото, напомняше му, че на това място трябва да се сложи малко повече фон дьо тен, за да се прикрие неотстранимият белег. Често Амброаз се превръщаше целият в слух и я оставяше да споделя. „Скучая — призна му тя. — Скуката може да бъде страдание, знаете ли? Промъква се тихомълком и обсебва дните и нощите ви като тъпа болка, която никога не заглъхва. Отпуска ви на моменти и ви се доплаква, когато ви залива отново, отива си, връща се, но в крайна сметка сте принуден да се примирите, защото на деветдесет и четири скуката не е същата като на двайсет. Намира място, където да се загнезди, пропълзява между нашите спомени и нашите съжаления, запълва празнините. Като удавяне, което свършва едва с последния дъх. Но щом знам, че ще се окажа в добри и красиви ръце, когато настъпи часът, смъртта ме плаши много по-малко. Хайде, стига сме говорили за мен, по-добре да прием за вашата младост и за вашето бъдеще, млади човече“ — заключи старата жена и кимна към малкия хладилник, който мъркаше безспир в ъгъла на стаята. Всяка година се разиграваше един и същ ритуал с бутилка „Клерет дьо Пи“ и купичка крекери. Чукнаха се и захрупаха в мълчание бисквитките. Животът навън се промъкваше през откренатия прозорец с весело чуруликане.

В момента на раздялата Изабел дьо Морбийо задържа малко по-дълго ръката на младежа в костеливите си пръсти.

— Много съм щастлива да знам, че ще бъдете вие, Амброаз.

— Какво аз? — попита той учудено.

— Последният мъж, който ще ме види гола и ще се погрижи за моето тяло.

В думите ѝ нямаше нищо двусмислено. Бяха само израз на искрено облекчение. За първи път той различи някаква промяна в гласа на старицата. Беше гаснещият глас на човек, който вече си заминава.

ТРИНАЙСЕТ

— Ставайте, влюбени гълъбчета — възкликна весело Манел, докато откряваше тежките завеси, закриващи прозореца, за да пусне да влезе лъч светлина. Младата жена винаги влизаше в спалнята на съпрузите Фурние с този предварително подготвен израз. Защото Елен и Еме Фурние си оставаха влюбени както в първите дни след сватбата си. Макар че спяха в отделни легла вече повече от година, бяха настояли да останат в една и съща стая, един до друг. Медицинско легло с подежник за госпожата, легло на младеж за господина. Манел изчака старицата да се изправи с помощта на трапеца, преди да я извърти в седнало положение.

— Да ви донеса ли проходилката — попита младата жена, макар че вече прекрасно знаеше отговора.

— Моята проходилка е той — отвърна Елен Фурние, загледана нежно в мъжа на живота си, който, както всяка сутрин, заобикаляше леглото, за да ѝ предложи опората на ръката си.

Манел се разшета, за да приготви закуската. Мирисът на препечен хляб скоро изпълни кухнята. Обичаше да започва деня на служба при тази обичлива двойка. Оптимизмът на Елен Фурние издържаше на всякакви изпитания. „Подписахме преди петдесет и осем години, за да бъдем заедно и в хубави, и в лоши дни, и дори когато ни се струва, че ни е останало само лошото, все още можем да открием малко хубаво, обичаше да повтаря тя. Достатъчно е само да потърсим.“ Двамата се държаха на повърхността, като се вкопчваха един в друг. Тя беше неговата глава, той беше нейните крака, клатушкац се тандем, който криво-ляво прекосяваше дните. Елен говореше за двама, четеше, гледаше телевизия, готвеше по малко, грижеше се за документите, следеше сметките, все неща, които ограничената ѝ подвижност въобще не пречеше да върши. А пък Еме дремеше през повечето време, въпреки че съпругата му се стареше да го държи буден, като му искаше безброй дребни услуги през деня. Да отиде за картофи до килера. Да прибере чековата книжка в чекмеджето

на бюрото. Да ѝ подаде книгата, останала на нощното шкафче. Да ѝ донесе гребена от банята. Да ѝ помогне да отиде до тоалетната. Да дойде за целувчица. „За негово добро е — обясняваше на младата жена. — Виж, тялото му още е добре, главата е износена. Ще спи през цялото време, ако го оставя, и най-накрая няма да се събуди повече“, добавяше тя сериозно. Манел постави двата контейнера за хапчета пред Елен, която с едно щракване с кутрето отвори капачетата, съответстващи на четвъртък. „Седмичният контейнер за хапчета е календарът на старците — отрони старата жена, като подреди на покривката пред своя Еме четирите таблетки за сутринта и ги изброи: синята за кръвното, виолетовата за холестерола, зелената за кръвообращението и жълтата за уреята. Липсват ти само тъмносино и оранжево, за да събереш всички цветове на дъгата, горкичкият ми“ — констатира тя тъжно. На самата нея се полагаха три хапчета и тя ги преглътна с кафе с мляко. Намаза с конфитюр от френско грозде първата филийка и я сложи пред съпруга си. Манел използваше десетте минути, колкото траеше закуската, за да оправи леглата и да проветри спалнята. Десет минути, през които кухнята се изпълваше със звуците на мляскане и всмукване, издавани от съпрузите Фурние, поглъщащи прилежно залците хляб, покрити с червеникаво желе.

Преди да мине през банята, Елен избираше грижливо дрехите за деня. За нея и за Еме. Ритуал, в който домашната помощничка се включваше с възторга на момиченце, което облича куклите си. Старата жена беше кокетна, преди всичко, за да не се остави на инерцията. Инерцията беше враг. „Потаен враг, който бързо те завладява, ако не внимаваш — бе признала една сутрин на Манел. — Започва се, като разредиш часовете при фризьора, занемариш гримирането, оставиш ноктите си да пораснат, зарежеш епилирането, докато накрая вече не приличаш на нищо.“ Елен Фурние беше виждала много приятелки един ден да се предават и без да си дават сметка, да се плъзват към немарата, а после да се разпадат и тялом, и духом. Когато Еме се затътри към хола, за да се отпусне в креслото и да потъне в първата си дрямка за деня, младата жена отвори широко двете крила на гардероба пред съсредоточената Елен. На рафтовете и закачалките вдясно — дрехите на старата дама, на рафтовете и закачалките вляво — дрехите на нейния съпруг. Рамо до рамо — като леглата.

— Вземете ми синята шемизета, онази с цветята, днес времето ще е хубаво. С бежовия панталон.

— Да ви взема ли и бледосиния шал? — предложи Манел.

— Не, нюансите са прекалено близки с шемизетата. Вземете оранжевия. А за Еме сложете дънките. Знам, че не ги обича, но с тях изглежда по-млад. С бялата риза ще бъде идеално. Вземете му и жилетката в сиво, постоянно му е студено.

Когато всичко беше готово. Елен изпрати Манел да доведе Еме за тоалета. Очакваше ги просторната баня с вграден душ, инсталиран с цената на големи разходи, когато старата дама бе разбрала, че състоянието на краката ѝ ще се влошава. Съпрузите Фурние вземаха душ заедно, тя, седнала на сгъваемата седалка, той — прав до нея. Сапунисваха се взаимно, триеха с ръкавица за баня телата си, които познаваха на пръсти, пръскаха се, поливаха се, понякога се смееха. Когато господинът приключи, младата жена влезе в банята, за да се заеме с обличането на госпожата. Въпреки опита нахлузването на еластичните чорапи с цвят на плът винаги озорваше помощничката. Тя си каза, че онзи, който ги е измислил, никога не ги е обувал на осемдесет и повече годишна старица с твърди като цепеници глезени и прасци, дебели колкото бедрата. Десет минути по-късно Елен Фурние се освободи от ръцете на Манел гримирана и нагласена, готова да се впусне в новия ден. От хола до тях достигаше силното хъркане на Еме, потънал за известно време в дълбините на уморения си ум, преди нежната му съпруга да го върне към живота, за да ѝ донесе литър мляко от килера или списанието с кръстословицата.

ЧЕТИРИНАЙСЕТ

Амброаз се отдръпна инстинктивно, когато зърна рижавата космата топка, сгушена между прасците на покойника, която го стрелна със злобно око. Едноокият котарак се вкопчи с всичките си нокти в пижамата на мъртвеца, когато се опитаха да го махнат от там. Наложиха се да го заплашат с метла и да пляснат с ръце, за да благоволи да напусне убежището си. Котаракът избяга от стаята, като съскаше и ръмжеше, шумугна се в кухнята и изчезна в градината през откритото прозорче. Никой от присъстващите членове на семейството не искаше да прибере този стар проскубан котарак на повече от шестнайсет години. Както често става, смъртта на стопанина решаваше и съдбата на котката. Вече бе насрочен час при местния ветеринар, за да му постави последната инжекция веднага след погребението. Амброаз навлече гащеризона си и се зае с процедурите. Отне му по-малко от час и петнайсет минути да обработи тялото. След едно последно прекарване на гребена през прошарените коси, той прибра оборудването си, свали ръкавиците, маската и гащеризона, натовари куфарчетата си в колата и си взе довиждане. Тази вечер трупата щеше да играе. Щеше набързо да вземе душ, да глътне залька, който Бет задължително щеше да му сложи в човката и да хукне към селото, където щеше да се състои представлението. Да не забрави да зареди чантичката с флакони мляко за почистване на грим. Беше потънал в тези мисли, когато съществото изскочи изпод краката му, тъкмо като спираше на червено. Котаракът измяука дрезгаво, но виковете на Амброаз го заглушиха, когато животното се закатери по десния му крак, като забиваше нокти през панталона. Младежът сграбчи котарака за врата, изтръгна го от прасеца си и го запрати на килимчето пред мястото на пътника. Свита на кълбо, с дръпнати назад уши, животинката се блещеше към него с единственото си око. Множество белези набраздяваха рижата му козина. Дълга драскотина пресичаше муцуната му от лявото ухо до носа и му придаваше подигравателен израз. Отрязаната му на две трети опашка придаваше

на кльощавото му тяло някак неуравновесен вид. Повехналата проскубана козина не подтикваше към ласки. Ветеран, който навярно беше участвал във всички битки в своя квартал, реши Амброаз. Младежът не знаеше как да постъпи. Да го върне там, откъдето беше тръгнал? Котаракът не беше оцелял в толкова сражения, за да попадне накрая в ръцете на някакъв тип в бяла престилка, който щеше да му инжектира еднопосочен билет, за да се присъедини към стопанина си. Да го зареже подло, като го изхвърли от колата и остави съдбата да се заеме с него? Не би си го простил. Клаксонът, който отекна зад него, изтръгна Амброаз от мислите му. Отби встрани и спря. Отвори едното куфарче и го изпразни, после нахлузи няколко чифта ръкавици, събра кураж и хвана котарака. Напъха го в куфара и бързо стегна кожените ремъци. Без да обръща внимание на дрезгавото жално мяучене от куфарчето, Амброаз потегли отново. Спря при първия срещнат супермаркет. Дълго оглежда рафтовете с храна за котки, без да успее да избере нещо. Стелажът с дължина близо пет метра и височина два метра преливаше от консервени кутии и пакети суха храна. С пилешко, с говеждо, със зеленчуци, с риба, на хапки, пастети. Накрая реши да вземе суха храна. Котките, изобразени на опаковките, бяха една от друга по-красиви. Козина, в която ти се иска да заровиш ръце. Благородни муцуни на участници в конкурси, космати звезди, твърде различни от екземпляра, който току-що бе взел под крилото си. Всяка опаковка за различен тип котка. За стерилизирани, за котета, за дебели, за апартаментни. Нищо за еднооки проскубани котараки. Амброаз взе торба суха храна за възрастни котки. Хвърли в количката първата котешка тоалетна, която му попадна, добави две чувалчета свръхабсорбиращи гранули с дървесен аромат и се отправи към касата.

Двайсет минути по-късно прекрачи прага на апартамента и веднага освободи животното от пригодената му клетка. Както и се боеше, Бет посрещна котарака с категорична и окончателна присъда, която отекна из цялата сграда.

— Никакъв котак под моя покрив!

— Ама аз мислех, че не харесваш кучета — възрази младежът.

— Едното не пречи на другото, Амброаз Ларние.

Наречеше ли го Бет с фамилията му, това не предвещаваше нищо добро.

— Да не говорим за изваденото око. И тази лукава усмивка.

— Нали виждаш, че е белег?

— Може да е белег, но има проклет вид.

— Не ме ли предупреждаваше ти винаги да не съдя по външния вид, маминко?

— Признай поне, че не буди нежност с тая наритана муцуна. И престани да ми викаш маминко, знаеш че го мразя ужасно.

— Само няколко дни, моля те, само няколко дни, докато намеря решение.

— Въобще не мога да си представя какво решение ще намериш, като го гледам такъв. Не, виж му козината, каква козина! Никога не съм виждала такъв котак.

Напълно безразличен към този спор, който всъщност го засягаше в най-висока степен, въпросният котак старателно излапа до последната троха сухата храна от паничката, напълнена от Амброаз още щом дойдоха. Младежът постави котешката тоалетна в коридора под неодобрителния поглед на Бет, зае се да измие инструментите си и отиде да вземе душ. Старицата го пресрещна на излизане.

— Освен това няма да се изненадам, ако това подобие на козина на животното ти е бъкано с бълхи!

— Виж, първо, не е МОЕ животно. Все пак не съм виновен, че котаракът избра моята кола и свободата пред окончателната инжекция на ветеринаря. Второ, утре още сутринта ще изтичам да купя препарат против бълхи и ще обработя това приятелче, обещавам.

— И да не е посмял да си маркира територията, като ми опръска всички ъгли на апартамента, няма да го преживея, той също!

— Слушай, Бет, ще говорим пак утре. Трябва да бягам, те разчитат на мен и не искам да закъснявам. Няма да се прибера преди един през нощта. Пай или куин-аман? — попита и грабна още топлото парче, увито с алуминиево фолио.

— Пай с ябълки, само това заслужаваш.

Целуна по-намръщената от всякога Бет и остави старата жена и котарака на тяхното безмълвно противопоставяне.

ПЕТНАЙСЕТ

Тази сутрин нямаше „гургулицата ми“ и „моята малка фея на дома“ в чест на пристигането на Манел. Тя откри Самюел отпуснат на стола в кухнята, с отсъстващ поглед, с оставен пред него голям син плик и резултатите от изследванията му отгоре. Грамове и милиграми на литър, проценти, мерни единици, графики, цветни криви. На масата бяха пръснати изображения на мозъка му, умножени до безкрай. На много от снимките можеше да се различи бяло петно, което се очертаваше като окото на циклон сред сивотата. Човек без да е специалист, можеше да разбере, че на това грозно петно не му е там мястото, че то е излишно в пейзажа. Манел избута внимателно плика и хвана двете ръце на стария човек. Близко десет минути го успокоява, като му обясняваше, че от това не може да се разбере нищо особено, че трябва да се изчака прегледът при специалист, за да се види за какво става дума. Самюел сподели за болката, която вече оставаше постоянно загнездена в черепната му кутия. Как дори през нощта усеща, че тя е там, свита зад челото му, дебнеща в очакване дневната светлина да атакува ретината му, за да се разгърне наново. Разказа как ужасният тунел на томографа бе погълнал цялото му тяло, после, на излизане от прегледа, думите на мъжа в бяло, всички онези думи, които се бяха разбъркали в главата му. Манел си представи как старецът излиза от това изпитание замаян и объркан със синия плик в ръка и се качва на медицинското такси, за да се прибере у дома. „Кога трябва да се видите пак с невролога?“ — попита тя. „В понеделник следобед, в петнайсет часа. Трябва да си повикам кола от болницата“ — добави старият човек с безцветен глас. „Аз ще ви заведа“ — отвърна младата жена с нетърпящ възражение тон. А когато подреждаше документите, забеляза думите, изписани дебело в долния край на листа, като присъда: мултиформен глиобластом.

ШЕСТНАЙСЕТ

Ключът от хладилното помещение беше скрит под саксията на перваза на прозореца, откъм двора, както му бе съобщила служителката на погребалното бюро. Жената бе уточнила, че дъщерите на покойника ще донесат дрехите към четиринайсет часа. „Пейсмейкър за вадене“, беше добавила, преди да затвори. Още една поклонничка на езиковия минимализъм, беше си помислил Амброаз с усмивка. Той влезе в помещението и се отправи към хладилника с отделения. Покойникът, с когото трябваше да се заеме, се намираще във второто. Младежът издърпа плъзгащата се плоскост, отвори чувала за трупове и откачи листа, залепен със скоч на вратичката, за да провери самоличността му. Серж Кондрийо, на шейсет и девет години. Починал през нощта в съня си. Смъртта често имаше неприятния навик да изглади лицата на хората, преди да ги размачка и преобрази по свой начин. В случая на Серж Кондрийо не беше имала време. Лицето му беше умиротворено, без никаква следа от страдание. Илюзия за красива смърт, сякаш беше възможно смъртта, каквато и да бе тя, да бъде красива. Амброаз премести тялото на количката, за да го закара в залата за подготовка. Докато пречупваше трупното вкочаняване, прочете историята на тялото по стигмите, които животът бе оставил върху плътта. Стара следа от отстраняване на апендикса под пъпа. Едва видим белег от операция на тироидната жлеза в основата на шията. Характерният белег от ваксинация БЦЖ на лявото рамо. Кутрето на дясната ръка с две ампутирани фаланги представляваше само розово чуканце, останка от някогашна злополука. Амброаз усети на пипане, дори през ръкавиците, мазолите по дланите. Ръце на работник, реши младежът. Матовият тен и дълбоките бръчки говореха за живот на открито. Издутината на епидермиса под лявата ключица му подсказа разположението на пейсмейкъра. Балсаматорът разряза кожата, за да извади устройството и да го добави към останалите три, прибрани в пластмасовата кутия, която изпразваше веднъж седмично в контейнера, предназначен за целта. Без

пейсмейкъри в отвъдното, такива бяха правилата. Ад или рай, кремация или погребение, литиевите батерии нямаха място там. Откъм залата се чува стъпки. Амброаз прекъсна работата си, за да пресрещне две около петдесетгодишни жени, които се задаваха по коридора. Макар и уморени, лицата им все още не бяха белязани от скръбта. В часовете след смъртта необходимостта да се действа понякога възпираше близките да се взрат в празнотата от отсъствието. Да се съобщи на роднините, да се подготви погребалната служба, да се уговорят със свещеника часът и мястото на церемонията — толкова неща трябваше да се обмислят и свършат, че това понякога отлагаше за известно време прилива на сълзите. Докато те му подаваха дрехите, той се опита да ги успокои, каза им, че ще положи най-добрите грижи за тялото на баща им. Онази от двете, която изглеждаше по-млада, заговори.

— Много бихме искали да носи това — каза тя и извади от джоба си червено пластмасово топче.

Амброаз се втренчи невярващо в предмета с големина на кайсия, който жената пхна в ръцете му. Разбра едва когато сестра ѝ му показа снимката. На нея човекът беше издокаран като клоун от главата до петите. Малко розово бомбе, бели кръгове около очите и устата, несъразмерна папийонка, шарен костюм и огромни обувки, без да се пропуска неизбежният червен нос. Тогава двете заговориха една през друга. Заразказваха как, когато били малки, баща им на всеки 25 декември им носел подаръците, маскиран не като Дядо Коледа, а като Огюст, фантастичен Огюст, който ги карал да плачат от смях. Как продължавал тази весела традиция Коледа след Коледа със своите внуци и правнуци, и от година на година подобрявал изпълнението си под радостните викове на хлапетата, така че накрая цялата фамилия го наричала „татенце Огюст“. Амброаз ги остави да се наприказват, да преживеят отново спомените си през смях и сълзи.

— Много бихме искали да го видим пак с червения му нос, нали разбирате? — завърши по-възрастната.

— А дрехите му? — престаши се балсаматорът. — Не бихте ли желали да го видите в костюма на Огюст и гримиран като на снимката?

— Не предполагахме, че е възможно — въодушевяха се дъщерите на покойния. — Носим дегизировката му в колата. Смятахме да я поставим при него в ковчега при затварянето на капака, но ако

можете да го облечете и гримирате, ще бъде чудесно — добави по-младата.

По-възрастната вече се връщаше със сака с костюма и принадлежностите на Огюст. Амброаз го взе, увери още веднъж двете жени, че всичко ще бъде наред, и ги покани да наминат отново след час, за да успее да завърши грижите и обличането. Щом приключи с антибактериалната обработка, младежът направи последните шевове и изми тялото, преди да го облече. Постави нагръдника върху долната фланелка, напъха краката на покойника в прекалено късия и ненормално широк панталон, намъкна му раираните чорапи до под коленете, завърза връзките на обувките със зяпнали върхове, повдигна торса на мъртвеца, за да му закачи тирантите и облече сакото на разноцветни точки. Нахлузваното на белите ръкавици го поизпоти. После Амброаз взе чантичката с гримове и, въоръжен със снимката, изрисува покойника. Поигра си с кръглата четка, за да положи пудра по бузите, използва гъбичка, за да обиколи с бяло очите и устата, изписа с молив черни очни линии, очерта наново устните като ги разтегли във весела усмивка. Нахлупи оранжевата перука на главата, стегна около шията огромната папийонка, мушна голямата пластмасова маргаритка в джобчето на сакото, положи малкото розово бомбе на гърдите, над кръстосаните ръце. Накрая Амброаз внимателно хвана с палец и показалец топчето от червена пластмаса и го закрепил на върха на носа на Серж Кондрийо, известен и като Татенцето Огюст. Резултатът беше впечатляващ. Той прехвърли тялото в ковчега, нагласи кадифените дипли наоколо, напъха възглавничката под главата на покойника и откара количката в траурната зала. Постави снимката на поставката вдясно от мъртвеца. Никога това място не бе виждало подобна експлозия от цветове. В контраст с полумрака, в който бе потънала залата, клоунът сякаш светеше отвътре. Амброаз се преоблече и отиде да повика дъщерите на покойния. Те не можаха да сдържат сълзите си, докато наблюдаваха своя баща в лъчистите му одеяния. Сълзи, които Амброаз прие като възнаграждение за добре свършена работа. Двете жени му благодариха най-сърдечно. „Такъв последен образ искахме да запазим от него, нали разбирате?“ — оправда се по-възрастната. Наистина прекрасен образ, съгласи се Амброаз. Когато си тръгваше, огледа за последен път покойника. Покойник, който се отправяше ухилен към вечността.

СЕДЕМНАЙСЕТ

Бет се хвърли към внука си, щом той се прибра от работа, без дори да го изчака да съблече палтото си.

— Харесва му, Амброаз! — възкликна тя в еуфория. — Представяш ли си, харесва му!

— Какво харесва?

— Пай! Харесва му паят!

— Ама кой харесва пай?

— Котаракът, харесва му паят. Даже го обожава.

Амброаз се усмихна. Бет не беше казала „твоят“ котарак, а „котаракът“, издйнически признак за началото на приемане. Откакто животинката споделяше с тях апартамента, отказваше всякакви ласки и прекарваше повечето време скрита под мебелите. Що се отнася до храната, задоволяваше се да погълне механично някоя и друга троха. Дори кутийката риба тон, отворена от Амброаз предната вечер, не бе дала задоволителен резултат. След като бе излочил част от соса, котаракът бе пренебрегнал презрително деликатеса.

Старицата посочи на внука си подноса, върху който бе останало само някакво жалко късче, изгризано от всички страни.

— Я виж! Оставих го както винаги да изстине на кухненската маса. Стресна ме шумът. Котаракът беше като обезумял, не съм виждала такова нещо. Гълташе го на едри хапки, без да си поема дъх, включително и сливите. Накрая му го взех, иначе щеше да го довърши. Ела да го видиш — каза тя и задърпа младежа за ръката към хола.

Проснат с цялата си дължина на дивана, ситият котак похъркваше, изложил на погледите издутото си шкембе. След като го наблюдава няколко секунди, Бет се оттегли, като пристъпваше на пръсти. Едва вчера би прогонила с метлата животно от меките възглавници, а сега бе толкова деликатна.

— Вече близо два часа е там. Хайде да го оставим да спи, нали? Паят не може да се смели току-така. Трябва му време, за да се намести

в стомаха. Понякога природата се бунтува срещу такова натрапничество.

Половин час по-късно котаракът още спеше между Амброаз и Бет, които похапваха пред телевизора. Звънецът отекна в момента, в който физиономията на водещия с вид на отличник на класа изпълни екрана. Котакът отвори здравето си око, протегна се продължително и скокна на пода, за да се поразтърче. Амброаз и Бет се спогледаха с въздишка. Начинът на звънене не оставяше никакво съмнение за личността на натрапника. Натискането на звънеца всеки път беше толкова кратко, че човек се чудеше дали не му се е сторило. „Идва вече втори път тази седмица“ — простена младежът и се надигна от канапето. „Какво мога да направя?“ — изпъшка старата жена и се отправи с обречен вид към входната врата, докато внукът ѝ се скриваше в стаята си. На стълбищната площадка Одил Шамбон пуфтеше от нетърпение и търчеше изтривалката с розовите си пантофи. Наследничката на оранжерииите „Шамбон“, чийто прочут девиз „Красотата в твоя дом носи я Шамбон“ красеше рекламните пана през седемдесетте години, живееше на партера и като нямаше с какво да си запълва дните, постепенно си бе присвоила ролята на портиерка. Обитателите на сградата търпяха благосклонно това узурпиране на поста, още повече госпожицата го вършеше елегантно, с единствената цел да си намира занимание за свободното време, с което разполагаше. Тя бдеше за всичко, следеше влизанията и излизанията, оправяше се с боклукчийските кофи, сортираше пощата, предаваше съобщения, ако се налагаше, гонеше безмилостно Свидетелите на Йехова и други пътуващи търговци на религия.

Бет застана така, че да прегради с тяло пътя на портиерката и да предотврати нахълтването ѝ в апартамента. Беше трудно да се определи възрастта на тази върлина, цялата ръбове и кокали, почти свръхестествено бледа, защото по цял ден четеше, без никога да излиза навън. Кестенявият цвят на косата подчертаваше още повече прозирния ѝ тен. Госпожицата изпитваше безгранично обожание към Амброаз Ларние и никога не пропускаше възможност да го доближи, за да диша един въздух с него и да го поглъща с очи, дори само за няколко секунди. Измисляше какви ли не оправдания, за да постигне целта си. Веднъж да поиска мляко назаем, на другия ден да го върне, да им съобщи, че инкасаторът от електрото е минал да провери

електромерите, че в апартамента на Жандрон на втория етаж има ремонт и е възможно да се шуми през деня, че понеже четвъртък е празничен ден, ще изпразват кофите за боклук в петък. На всеки 7 декември идваше да честити Свети Амброаз, а на всеки 4 юли — Света Елизабет. Подаръчета за Коледа. Шоколадово яйце за Великден. Нерядко на Свети Валентин откриваха парфюмирана картичка, мушната между писмата. Старата мома беше открила прекрасния си принц и този принц, независимо желаше ли го той или не, се наричаше Амброаз Ларние.

— Няма ли го Амброаз? — попита влюбената. — Изрязах му тази статия от последния брой на „Сианс е ви“. Интервю на баща му за вътреболничните инфекции.

— Ще му я дам, когато излезе от банята. Благодаря, Одил.

— Ох, колко е сладък! — възторгна се Красотата-в-твоя-дом-носи-я-Шамбон.

Бет си помисли за миг, че възклицанието се отнася за внука й, преди да разбере, че целта е не друг, а котаракът, който се приближаваше безгрижно по коридора. Старата жена видя потресена как звярът отиде да потърка хълбоци в костеливите глезени на портиерката и като замърка от удоволствие, взе да изписва лениви арабески и все по-плътни осмици около тях, а накрая се просна на изтривалката и предложи корема си за почесвано. Одил Шамбон приклепна и взе в ръце котарака, който не само се остави да го хване, без да изсъска, а замърка още по-силно в прегръдката на старата мома. Бет не вярваше на очите си. Това животно, което досега бе отказвало всякакъв контакт и се показваше общително колкото аутист, буквално примираще в екстаз, докато тънките пръсти на портиерката рошеха рижавата му козина. Здравото му око, втренчено в неговата благодетелка, грееше от любов, а остатъкът от опашката му се размахваше във всички посоки.

— Как се казва хубавото ви котенце? — попита Одил, като почесваше по врата животното, което се разтапяше от удоволствие.

— Никак — заяви Бет, която внезапно осъзна, че двамата с нейния внук така и не си бяха дали труда да кръстят гадината. — Освен това котенцето не е мое, а на Амброаз — добави.

Тази информация така развълнува Одил, че тя притвори очи. За миг не държеше в ръце котарака, а самия младеж, и го обсипваше с

ласки.

Вратата на стаята се отвори и Амброаз бързо се шмугна в банята, като пътьом подхвърли едно „Добър вечер, Одил“ с възможно най-неутрален тон. Най-вече никога да не показваш чувство, да поддържаш на всяка цена безопасна дистанция, за да не будиш напразни надежди. Малко по-продължителен поглед, сърдечност в гласа, намек за усмивка, неволно докосване можеха да се превърнат в пукнатина, към която госпожицата щеше да се устреми без задръжки. Младежът през повечето време се стремеше да не се показва, когато тя идваше, или поне да я пренебрегва, но, изглежда, всички опити да охладят ентусиазма ѝ постигаха тъкмо обратното — подхранваха привличането на Одил Шамбон към него.

— Колко е красив — промълви старата мома, като поглъщаше с поглед мястото, където се бе мернал преди секунда младежът.

Този път Бет не се запита за кого беше предназначен комплиментът.

Както постъпваше често, Бет се възползва от идването на Одил Шамбон, за да ѝ възложи задачата да изхвърли торбата с боклука в кофата на партера. Амброаз постоянно забравяше да го направи, а така спестяваше три етажа на изморените си крака. Тя грабна властно котарака, който изръмжа недоволно, и натика торбата в ръцете на портиерката, преди да затвори вратата с едно „Хубава вечер, Одил“, отекнало по стълбището като окончателна присъда. Красотата-в-твоя-дом-носи-я-Шамбон погали още веднъж-дваж торбата, преди да слезе на земята и да се отпрати към жилището си с гравиранията върху ретината си гледка на мимолетната поява на младия Ларние.

ОСЕМНАЙСЕТ

Табелката блестеше ослепително. Д-р Франсоа-Ксавие Жервез, дипломиран специалист, доктор по неврология. Име с дъх на аристократичния XVI район, следвано от фамилия по Зола, лъхашо на заден двор. *Влизайте без да звъните.* „Като тумор в мозъка“ — помисли си Манел и потръпна. Секретарката със стегнат кок взе папката на Самюел и здравната му карта и им предложи да почакаат в приемната. В помещението се носеше упоритата миризма на прясна боя. Седнаха на столовете със седалки от изкуствена кожа и хромирани облегалки. Всичко тук изглеждаше ново, с изключение на купчината измачкани списания, разпилени на ниската масичка. Броеве с опърпани страници, подгъвани и мачкани от нетърпеливите пръсти на болни, разяждани от притеснение. Някаква жена в ъгъла плетеше, докато чакаше. Беше погълната изцяло от усилието и кръстосваше иглите с енергичността на фехтовчик. Манел потупа ръката на Самюел и му се усмихна успокояващо. Вратата в дъното се отвори и разкри двама мъже. Единият беше висок и слаб, а другият — нисък, пълен и болезнено блед. „Госпожо Маяр, връщам ви съпруга, целият е ваш“ — възкликна по-високият и стисна ръката на дебелия с восъчен тен.

Доктор Франсоа-Ксавие Жервез се появи отново чак след пет дълги минути. „Ние сме“ — обяви той и подкани Самюел и младата жена да влязат в неговото леговище на магьосник. „Осанка на специалист“ — помисли си Манел. Високо чело с лъщяща като полирана кожа, маникюр на ръцете, гладка брадичка, ослепително бели зъби, той целият излъчваше хигиена и педантичност. На бюрото разтворен като орех череп разкриваше белезникавите извивки на пластмасови полукулба. „Е, какво ни води насам?“ — попита човекът на науката с престорено дружелюбен тон. „Знаеш много добре какво ни води“ — каза си Манел, като забеляза снимките на мозъка на Самюел, залепени с тиксо на светецото табло на стената. Изправен пред мълчанието на стареца и неодобрителния поглед на младата жена, лекарят се прокашля смутено, избърса с кърпичка очилата си, потъна

за няколко секунди в съзерцание на досието на пациента си и отново подхвана своето въведение:

— Всъщност, да, според картографията на вашия мозък, господин Дински, изглежда откриваме наличието на туморна маса, която не е за пренебрегване.

Манел можеше да го прочете като отворена книга. Беше очевидно, че Самюел Дински и неговата туморна маса, която не беше за пренебрегване, ужасно досаждаха на специалиста.

— Изглежда откриваме или откриваме? — попита възрастният човек.

— Господин Дински, за да съм напълно откровен с вас, вие сте засегнат от мозъчно новообразование от еволюиращ тип, известно като мултиформен глиобластом.

Лекарят изстреля думите наведнъж, сякаш отхрочваше задавяща хрчка. Мултиформен глиобластом, името на убиеца. Име, което отдалеч смърдеше на метастази, помисли си Манел.

— Може ли да се оперира? — попита младата жена.

Човекът на науката се размърда в стола си. Тези двамата проваляха плана му за диалог с техните въпроси право в целта. Подминаваха етапите, прескачаха протоколните фрази. Разбира се, че не, тази гадост не подлежеше на операция, но трябваше да им го съобщи по правилата, да опакова присъдата в красиви клишета, да намаже духа на пациента с дебел слой обезболяващо, преди да му обясни, че е загубен, окончателно загубен. Все пак специалистът се опита въпреки всичко да се овладее и да следва обичайния ред за запознаването с такава диагноза на бъдещия покойник.

— Разбира се, не можем да отречем тежестта на патологията, от която е засегнат господин Дински, макар че ще бъдат необходими допълнителни изследвания, но все пак...

— Може ли да се оперира, докторе? — настоя младата жена, като стискаше ръката на Самюел.

— Честно казано, не — изстреля на един дъх изтерзаният специалист. — Освен напредналото състояние на глиобластома, трябва да се знае, че този тип тумори имат особеността да проникват в съседните участъци и тази инвазивна склонност премахва отграничаването между туморната тъкан и здравите тъкани, което за нещастие прави невъзможно отстраняването на образуванието.

— Какво ще се случи, докторе? — попита тревожно Самюел, без да пуска ръката на Манел.

Франсоа-Ксавие Жервез взе писалката си и почука леко по пластмасовия мозък в изкуствения череп.

— Ако туморът се беше развил тук, в предната част на фронталния лоб, вече щяха да са се появили психически смущения. Ако беше в задната част, щяхте да сте жертва на кризи с конвулсии от епилептичен тип. Що се отнася до нас, поради разположението му можем вече да кажем, че ефектите би трябвало да се ограничат до промени в сетивата като вкуса, обонянието, както и зрението. И, разбира се, все по-упорито главоболие, дължащо се на увеличаващото се вътречерепно налягане, което обаче бихме могли да овладеем с подходящо палиативно лечение.

Франсоа-Ксавие Жервез се изправи в креслото си, доволен, че беше успял да пласира своето „що се отнася до нас“, ключова фраза за съпреживяване, която укрепваше асоциацията „лекар-болест-пациент“. Манел с усилие прогони от мислите си отблъскващата гледка на огромен изгладнял кърлеж, впит в мозъка на Самюел, набъбващ за негова сметка.

— Колко, докторе? — попита старецът, отпуснал се съсипан на стола.

Облекчен, че се отървава толкова лесно, специалистът произнесе отчетливо сумата:

— Осемдесет и пет евро, ако обичате, благодаря.

— Не, колко време, докторе — уточни въпроса Манел, раздражена.

Адамовата ябълка на лекаря заподскача като йо-йо. Въпросът, от който толкова се боеше. Да превърнеш медицината в сметки, в точна наука. Дебит, кредит, баланс. Балансът на един живот.

— Предвид размера на тумора и като се държи сметка за бързото му развитие, бих казал максимум една година.

— Простете, че упорствам, но ме интересуват най-вече минимумите — настоя Самюел.

— В най-лошия случай, три месеца — най-накрая изрече на един дъх специалистът.

Деветдесет дни — толкова беше времето, необходимо на паразита да убие гостоприемника си. Еквивалентът на един сезон.

Времето, за което ембрионът се превръща във фетус. Продължителността на визата за краткосрочен престой. Повече от достатъчно за обиколка около света с Жул Верн. Платиха и си тръгнаха безмълвни, вкопчени един в друг. На пръв поглед не можеше да се различи кой, старецът или младата жена, подкрепя другия. Когато напускаха кабинета с неговия мирис на прясна боя и климатизиран въздух, Самюел не успя да се удържи и погледна часовника, окачен на стената зад секретарката. За миг му се стори, че той отброява секундите много по-бързо, отколкото на идване. Животът навън ги погълна, горещ и шумен.

ДЕВЕТНАЙСЕТ

— Нали не си забравила, че имам живи тази вечер? — извика Амброаз на Бет от банята.

— Не, не съм забравила и дори ти приготвих пай със сливи. Още е топъл.

— Това се казва истинска баба — похвали я младежът и застана под душа.

Жадуваше повече от всичко за това преминаване през пречистващите водни струи, когато се завръщаше от света на мъртвите. Денят се бе оказал изнурителен. Шест процедури, включително една домашна — след самоубийство с огнестрелно оръжие, с частична лицево-челюстна реконструкция. Близо половин час моделиране с восък, за да постигне приемлив резултат. Амброаз подложи болезнения си гръб под горещите струи и затвори очи. Гледките от работата му рядко продължаваха да го преследват, макар че, разбира се, не успяваше да попречи на някои от тях да се загнездят в черепа му. Знаеше, че са там, отвратителни образи, стаени в някое ъгълче, готови да изскочат от сандъка с ужасите, пробудени от някой спомен. В началото беше пробвал, затова знаеше, че опитите да ги прогони оттам са обречени на провал. Ето защо ги приемаше в себе си със съзнанието, че са там, както може да бъде здрав носителят на някакъв вирус. Сапуниса се, изплакна се обилно и разроши гъстата си черна коса, после се облече. Дънки, тениска, суичър с качулка и чифт „Редскинс“. Цветни и удобни дрехи, далеч от черния костюм и бялата риза на лекаря на мъртвите.

— Ей, да не забравиш Лилина, преди да тръгнеш — пресрещна го Бет на излизане от банята и му подаде металната кутийка с принадлежностите.

— Да, господарке. И както се казва: във вторник левия крак...

— Защото няма как — довърши възрастната жена с усмивка.

Амброаз вече беше отворил металното капаче. С точни жестове всмукна течността и почука спринцовката с показалец. После

дезинфекцира с напоено със спирт памуче горната част на бедрото на баба си и забодете иглата. Елизабет Ларние страдаше от диабет от над двайсет години и се нуждаеше от всекидневна доза инсулин. Още от дете Амброаз обичаше, когато имаше възможност, да помага на Бет за инжекцията ѝ. Малкото момченце се поставяше на разположение за нарежданията на баба си като истински медицински брат в операционна. Тя го бе научила да разопакова спринцовката за еднократна употреба, да почиства кожата на мястото на убождането, да пробива гумената тапа на шишенцето, за да изтегли безцветната течност, да натиска лекичко буталото, за да отстрани въздуха. Всеки път му пееше броилката за Лилин и инсулин. „За да знаеш къде да боцнеш“, прошепваше му. Беше научил думите наизуст и ги рецитираше всяка вечер в леглото, както се изрича молитва, в часа, в който, както знаеше, Бет си поставяше лекарството с гримаса.

*Понеделник дясна ръка, хайде ей така.
Във вторник ляв крак, защото няма как.
Десен бут във сряда, че така му се пада.
В четвъртък ръката лява, да не опява.
Петък е за десния крак, време му е пак.
В събота е левият бут, че не е обут.
А в неделя на пъпа сме спрели.*

Тъкмо една неделя баба му го бе натоварила да извърши цялата операция от начало до край. С целите си дванайсет години, съсредоточен като никога, той бе забил, без да трепне, иглата в корема на Бет и се бе изненадал, когато усети с каква лекота острието потъва в меката плът. „Даже не ме заболя, правиш го много по-добре от мен“, бе го похвалила тя и бе разрошила косата му. Бе му напомнила да прибере спринцовката в пластмасовата кутия. „Никога не забравяй, Амброаз — все му повтаряше, — игла, която се търкала някъде, винаги намира пръст, в който да се забие.“

Когато бе дошъл да живее при нея десетина години по-късно, тя съвсем естествено му възложи тази всекидневна задача. Така винаги със същата нежност, въпреки повтаряните хиляди пъти жестове, Амброаз всяка вечер поставяше дозата инсулин на старата жена.

— Ти си любимата ми наркоманка — пошегува се той и спусна полата на Бет.

— Поне да беше довел някоя вкъщи — въздъхна тя, докато младежът прибираше принадлежностите.

— Някоя наркоманка? — попита той, макар да знаеше много добре какво има предвид Бет.

— Не, глупчо, някоя от твоите живи, както ги наричаш.

— Последната, която доведох, се влюби в твоя куин-аман и щеше да се превърне в дебелана, ако бяхме останали заедно — отвърна Амброаз. — Напуснах я за нейно добро. Лягай си, без да ме чакаш, няма да се прибера преди два или три през нощта. Утре не съм на работа. Освен това е добре да се видя с някои млади хора, не мога все да живея със старица — продължи той и пътъом целуна по челото Бет, която му се нацупи игриво и пъкна в ръцете му тавичката с пай.

ДВАЙСЕТ

Църковната зала, където играеше трупата, беше на трийсет минути път от дома му. Амброаз спря колата си на съседния паркинг и извади иззад пътническата седалка оставената там чантичка. Макар че гримовете, използвани за живите, бяха напълно идентични с онези, които употребяваше за обичайните си пациенти, той още в началото бе купил по още един брой от всичко необходимо и ги бе подредил в чантичка от пъстър плат, съвсем различен от тъмната кожа на куфарчетата. А ако се окажеше, че в нея липсва фон дьо тен, бурканче гел или кутийка оризова пудра, дори не му идваше наум да вземе липсващия продукт от чантата за мъртъвците. Не биваше да смесва двата свята, между които прескачаше постоянно, въпреки че за него те не можеха един без друг. Той се присъедини към режисьора Жан-Луи, който пушеше на паркинга заедно с Ксавие и Сандрин, двама от актьорите.

— Каква е обстановката? — попита Амброаз, след като се прегърна с тримата.

— Пълен лукс, господине — отговори режисьорът. — Кенефите са огромни като Версай и ще можеш там да пудриш и мажеш тези дами и господа на воля. Дори имаш право на стенно огледало. Актьорите намират сцената за малко тясна, но нали ги знаеш какви са: все са недоволни — засмя се той и тупна Ксавие по гърба.

Трупата никога не знаеше на каква сцена ще ѝ се наложи да играе. Църковна зала като тази вечер, кино, физкултурен салон, медиатека, навес в училищен двор, по-рядко истински театър. Да се нагодят към мястото или да го приспособят, ако беше възможно — всеки път се изправяха пред такова предизвикателство. Също като при процедурата в домашни условия, каза си Амброаз. Мъртвец на пода в миниатюрна стая, покойник, положен върху откачена и поставена на магарета врата на сред гараж, роднини, по-мълчаливи от умрелия, други, които не млъкват, да не говорим за състоянието на тялото, което често поднасяше изненади — при балсамирането еднообразието не

съществувахе. Младежът влезе в залата, където се суетяха актьори и работници. Той стиска ръце, целува бузи, потупва гърбове с онова приятно чувство, изпитвано всеки път, когато се оказваше при живите — че принадлежи към едно хубаво голямо семейство, семейство, чиито членове идваха от всякакви посоки. Жан-Луи беше зъболекар, Ксавие — учител, Сандрин бачкаше в супермаркет, Ив беше бояджия, Луиз — треньорка по плуване, Мирей — секретарка. Така беше и с петнайсетината любители, които съставляваха трупата.

Амброаз я беше открил преди две години благодарение на малка обява, залепена с тиксо до касата при неговия фризьор. „Сцена Лафонтен“, любителска театрална трупа, търси гримьорна за новия сезон и повече, ако потръгне. Сериозни да не се обаждат. Макар че полът му не съответстваше на този в обявата, това Сериозни да не се обаждат го убеди да опита късмета си. Бе одобрен веднага. Особено от момичетата, щастливи да оставят лицата си в ръцете на този млад Аполон, толкова сладък, че да го схрускаш, който действаше с четчицата, гримовите, спиралите и червилото като истински професионалист.

— Ларние? Да не сте роднини с нобелиста? — бяха го попитали първата вечер.

— Далечни — бе отговорил уклончиво. — Много далечни.

И въпросът, от който се страхуваше най-много, не бе закъснял.

— С какво се занимаваш в живота?

Когато не лъжеше, младежът често използваше формулировката на метр Танато: „В живота се занимавам със смъртта.“ Или, ако беше в по-игриво настроение, промърморваше, че е реставратор, което неизбежно водеше до недоразумения. Ресторантьор? В града? Да, в града и околностите. Кой ресторант? „О не съм казал, че притежавам ресторант“ — отговаряше той. „Но нали каза, че си ресторантьор? Храна за вкъщи ли готвиш? Пици, суши?“ „Реставратор. Случва се да извършвам реставрация по домовете, да, но няма никаква връзка с кухнята.“ Диалогът можеше да продължава така още много време. Реставратор на картини? Не, но думата „реставратор“ трябва да се разбира в подобен смисъл, окуражаваше Амброаз. На мебели? Също не. На сгради? Пак не. Малка игра на гатанки, която удължаваше колкото си искаше, докато накрая не изрече трите думи, които, вместо да пресекат пороя от въпроси, отприщваха нова лавина от

питания: реставратор на тела. Но се наложи да излъже трупата: откровеността неизбежно би го осъдила на отхвърляне. Беше трудно да накараш хора, готови да доверят лицата си на твоите ръце, да приемат, че същите тези ръце цял ден са опипвали върволица от трупове.

— Бачкам в една фирма, която събира медицинските отпадъци от хосписи, клиники и лаборатории. Събираме материалите от дейности с риск от инфекция. Не е много увлекателно, но нали трябва да се живее.

Събирач на медицински отпадъци. Бяха преглътнали лъжата без проблеми. Дори не се наложи Амброаз да им показва яркожълтите контейнери във фургона си, в които събираше отпадъците от деня.

Около час преди представлението трупата бе обзета от радостно въодушевление. Докато сценичните работници довършваха монтирането на декора, Амброаз отиде да се заеме с работата си в тоалетната. Жан-Луи не беше излъгал. Беше просторна и разполагаше с огромно стенно огледало над умивалниците. Отвори чантичката, подреди гребените, четчиците и моливите. Луиза, която бе облякла костюма си, седна първа за гримиране. Трупата играеше новата си постановка вече трети месец и механизмът беше смазан. След малко Амброаз щеше да се промъкне в дъното на залата, за да се наслади на спектакъла заедно с публиката. По-късно, когато декорите щяха да са натоварени в двете бусчета, а прожекторите прибрани в сандъците си, щеше да сподели с другите сбирката след представлението със салатите, саламите, сирената, сладкишите, донесени от всички, сред шеги и смехове. Но най-яркият момент за Амброаз беше онзи, когато актьорите един след друг му предлагаха лицата си, за да ги гримира. Да гримира живи вечерта, след като цял ден беше пудрил мъртъвци, бе най-доброто средство, открито от младежа, за да запази вярата си, че в живота има и нещо друго, освен поредица от покойници и разплакани семейства. Да докосва набъбнала плът, гъвкава и топла кожа, да усеща под върховете на пръстите си трептящи клепачи, да масажира подвижни лица, докато разговаря — всичко това го зареждаше с нови сили. Кипящ живот, който бе далеч, толкова далеч от угасналите тела. Сякаш по случайно съвпадение през ръцете му днес бяха минали шест трупа, а вечерта шестима живи очакваха да ги гримира. Съвършен баланс.

— Умирам — изпъшка Луиза, като се стовари на стола. — Не знам какво ги беше прихванало днес хлапетата в басейна, ама направо

ме убиха. Виж ми мъртвешката физиономия.

— Не, красавице — възрази Амброаз с лека усмивка, докато повдигаше косите на актрисата и ги събираше на кок, за да я гримира.

— Уверявам те, че физиономията ти няма нищо общо с физиономията на мъртвец.

ДВАЙСЕТ И ЕДНО

— Мога ли да ви видя, драги ми Амброаз?

Амброаз се усмихна. Въпросите на Бурден често приличаха на нареждания, в дадения случай нареждането беше да се яви веднага в кабинета му. А когато Ролан Бурден се обръщаше с „драги ми Амброаз“, човек можеше да очаква всичко. „От лошото до най-лошото“ би казала Бет. Младежът се готвеше да потегли за процедура в другия край на департамента, но се отклони, за да мине през централата. Паркира в задния двор и влезе в просторния хангар, където стояха оборудването и колите на предприятието. Мина през демонстрационната зала. Атмосферата, която цареше там, предразполагаше към вгълбяване. Бистра вода се стичаше бавно вдясно от входа откъм улицата, а непрестанното ѝ ромолене се смесваше с музиката от високоговорителите, скрити зад великолепието на пластмасов бръшлян. Армия от разпятия покриваше лявата стена от пода до тавана. Окачените на щанда до тезгяха траурни ленти отправяха посмъртни послания: *На моя съпруг, На нашия чичо, На нашата баба, На нашия дядо, На моя кръщелник*. На пода от единия до другия край на централната алея се редяха изкуствени венци. Амброаз мина покрай редиците ковчези, изложени в следващата зала, и се изкачи по стълбите към кабинета на горния етаж. Там беше царството на документите, сметките, фактурите и офертите, сякаш на светлинни години разстояние от приглушения и подреден свят долу. Миришеше на претоплено кафе и изгаснали фасове. Етажерките се огъваха под тежестта на папките. Ролан Бурден се откъсна от съзерцанието на екрана на компютъра си и стана, за да го посрещне. Неговата дъщеря Франсин го поздрави с леко кимване, без да престава да почуква по клавиатурата си. С времето тя се бе превърнала в сина, с когото Бурден не се бе сдобил. Късо подстригана, винаги с риза и панталон, с почти квадратни рамене — в погребалните среди всички я наричаха Франсис, а тя продължаваше да изтъква онази мъжественост,

която носеше в себе си, за да се домогне до сексуалната идентичност, желана от нейния родител. Бурден покани Амброаз да седне.

— Кафе? Франсин, две кафета, ако обичаш, скъпа. Повиках ви, Ларние, защото нямам на кого другото да разчитам за тази работа. О, нищо особено сложно, не се притеснявайте. Тяло за обработка и прибиране от Швейцария. Осемдесет и две години, под шейсет килограма. Два дни за отиване и връщане плюс три дни на място. Не ме питайте защо три дни, клиентът е цар, особено когато плаща добре. Покойникът няма други близки, освен един брат-близък. Той влезе във връзка с нас. Ще ви придружава и на отиване, и на връщане. Очертава се хубава сума за фирмата плюс солидна премия за вас, драги ми Амброаз. Не сте вземали нито ден отпуск от векове. Приемете го като ваканция, Ларние. И всичко това за наша сметка. Хотел четири звезди на крайбрежната алея на Леман. А брегът на езерото през този сезон е нещо, което си струва. Признавам, че ако не се налагаше да управлявам кораба, приключението би ме изкушило. Не е необходимо да уточнявам, че предлагаме на клиента услуга под ключ и че трябва да бъдем безупречни. Заминавате в понеделник.

Амброаз си каза, че шефът владееше изкуството на краткостта. Широка усмивка разсече грубо издяланото лице на Ролан Бурден, когато той се надвеси над него.

— Ще вземете вито — отрони великодушно.

„Мерцедес Вито“, окончателният аргумент. Гордостта на Ролан Бурден. Най-люксовата кола сред флотата на фирмата, с хладилно отделение за транспортиране на мъртъвци и четири пълноценни места за живите.

— Още нещо, утре в ранния следобед имате среща с брата на покойника. Желаете да уточни с вас всички подробности относно пътуването и трябва да ни преведе аванс. Няма да ви отнеме повече от половин час. Франсин ви е записала адреса и е подготвила договора, който трябва да подпише.

Когато си тръгваше, Амброаз осъзна, че не беше промълвил нито дума от момента, в който бе прекрачил прага на кабинета, до излизането от него. Както често ставаше, бе притиснат от Бурден, а мълчанието му се бе превърнало в безмълвно съгласие. Чак сега се замисли за Бет, за всекидневната ѝ инжекция инсулин, че щеше да му се наложи да изостави баба си за цели пет дни. Въпреки че тя беше

съвсем с всичкия си, все по-често ѝ се случваше да обърква дните или момента на развиделяването сутрин със смрачаването привечер. Забравянето на една инжекция можеше да има катастрофални последици. Вито разполагаше с четири места. Бяха повече от необходимите. Решението бе взето още преди да напусне предградието. Бет щеше да го придружи. Бурден нямаше да разбере. Често бе чувал старата жена да споделя, че мечтае да види големия фонтан на Женева. Той щеше да осъществи мечтата ѝ. Що се отнася до театъра, следващото представление беше чак след три седмици. А и за котарака младежът също бе намислил нещо.

ДВАЙСЕТ И ДВЕ

Приятни миризми изпълниха ноздрите на Манел, когато влезе в апартамента. Букет от аромати, деликатна смесица от розмарин, дафинов лист, лук и печено месо се носеше от кухнята. Всеки последен четвъртък от месеца Самюел споделяше обяда си със своята домашна помощничка. За него бе въпрос на чест да го приготви сам и го замисляше цели часове, даже дни предварително. Щом дойдеше четвъртъкът, старецът още в зори преглеждаше съдовете, вадеше продуктите от хладилника, разполагаше ги според плана за действие и се захващаше да шета сред касеролите, за да сготви менюто за деня. Манел не успя да устои на изкушението да се вмъкне в кухнята, за да вдигне капака на голямата тенджерка. Върху легло от картофи, моркови и лук печеното къкреше на бавен огън с вече позлатен гръб. Младата жена не си даде труд да отвори вратата на хладилника. Знаеше, че там се намира тортата „Черна гора“ с домашно приготвен крем „Шантийи“, с която винаги завършваше месечната им среща. Десертът навярно отнемаше на Самюел голяма част от следобеда му в сряда и от малкото сили, които му оставаха, беше убедена младата жена.

Болестта напредваше бързо, прекалено бързо, според Манел. Звярът всеки ден печелеше нови територии, поглъщаше още от беззащитното тяло на стареца. Туморът щеше да го изсмуква постепенно, докато накрая не го превърне в жалко безплътно създание. За месеца след посещението им при невролога беше отслабнал още повече. Ядеше все по-малко и често повръщаше дори хапките, които бе успял да преглътне, когато главоболието му станеше непоносимо. Потъналите в орбитите очи над изпъкващите скули бяха изгубили онзи блясък, който някога озаряваше лицето му. В понеделник домашната помощничка бе заварила стареца застинал на сред хола с отсъстващ поглед, останал прав и зашеметен там, където болката го бе напуснала поне за миг. Объркан от затихването ѝ, вцепенен в очакване да се завърне тази ненаситна господарка, с която бе обречен да споделя

съществуването си. Както вървяха нещата, прогнозата на доктор Жервез за три месеца живот щеше да се окаже оптимистична.

„Добре ли е утринното ми слънчице?“, попита старецът, докато Манел го целуваше по хлътналата грапава буза. Въпреки че го разяждаше болка, той винаги се безпокоеше как се чувства тя. Макар че веселият тон, с който питаше, все по-често бе престорен, загрижеността му за нея никога не бе такава, той проявяваше искрен интерес към самочувствието ѝ. Беше ли спала добре, хранеше ли се достатъчно, отделяше ли време да се забавлява, да излиза, да се среща с други, освен със старци в края на живота им? Тя го успокояваше, измъкваше се с някое „Да, всичко е наред“ или, най-често, заобикаляше въпросите. Никога не му споменаваше за самотата, изпълнена с безкусни вечери пред телевизора, с книги, поглъщани трескаво, за да се опияни от думите на другите, за безсънните нощи, прекарани в мечти за друг живот. След работен ден, в който бе тичала от едно жилище в друго, бе чистила, разтребвала, гладила, простирала, готвила, когато свършеше, не изпитваше желание за нищо друго, освен да се прибере възможно най-бързо и да се отпусне на дивана си. Само мисълта да излезе някъде я изтощаваше. Струваше ѝ се, че с времето става все по-трудно да се изтръгне от този живот, в който се бе затворила. Бе влязла в самотата, както се влиза в монашески орден. „Това е наказанието ти, скъпа — често си повтаряше тя. — Живот, чрез който да изкупиш престъплението си.“ Понякога, в сърцето на нощта, малката окървавена и пищяща топка я изтръгваше от съня. Сякаш ембрионът, покълнал в утробата ѝ на девойка преди няколко години и изсмукан към смъртта от гинеколога, никога не бе преставал да расте в нея. Деветнайсетгодишната хлапачка, каквато бе тогава, се бе почувствала напълно неспособна да има дете и решението за аборт ѝ се бе сторило очевидно. ДПБ. Три невинни наглед букви, зад които се криеше решението. Доброволно прекъсване на бременността. Защото ѝ се струваше тъкмо това: бреме, скупчване от безлични клетки, което не бе по-желано от злокачествен тумор, плод на мимолетно привличане към човек, на когото вече дори не помнеше лицето, а още по-малко името. Бе открила твърде късно, че изборът на загубата можеше да бъде много по-лош от предизвикателството на раждането. Манел така и не бе успяла да преодолее скръбта по тези няколко грама живот, изтръгнати от нея.

Както всеки последен четвъртък от месеца, Самюел едва дочака младата жена да привърши с домакинските си задължения, за да я покани на трапезата. Започнаха да се хранят с онова странно неудобство в погледите, което болестта бе успяла коварно да натрапи между тях. Тишината се промъкваше сред тихите звуци от дъвчене, напластяваше се на толкова плътни слоеве, че дори стакатото на пороя, който трополеше яростно по прозореца на кухнята, не можеше да я размие. Толкова непоносимо мълчание, че Манел го разпръсна, преди да е удавило всичко.

— Не сте длъжен винаги да приготвяте „Черна гора“. Това е много работа.

За човек във вашето състояние, бе пропуснала да добави. Но дори и без да бъде изречен, намекът се настани между тях, разположи се сред завърналата се тишина, преди Самюел да я наруши на свой ред.

— Никога не сте ме питали за това — каза старецът и посочи с брадичка покритата с разбита сметана торта, поставена по средата на масата. — От толкова време ви я натрапвам, а нито веднъж не ме попитахте защо всеки път е „Черна гора“, а не нещо друго. Също както имате деликатността да не споменавате никога за това — продължи Самюел като потупа с пръст избледнелите сини цифри, татуирани от вътрешната страна на китката си. — Едното върви с другото. Имам предвид сладкиша и този номер. Бях на дванайсет години. Майка ми беше направила „Черна гора“, така както само тя умееше. Бях сложил в уста първата хапка, когато нахлуха мъжете с кожените палта. Последният образ, който съм запазил от света преди ужаса, е на тази торта. Кафявият й блат, намазан с шантийи, захаросаните череша отгоре — по средата на масата, а наоколо този тропот на ботуши, излаяните заповеди, крясъците.

После за първи път в живота си Самюел заговори за Собибор. Сякаш се бе скъсала стената на огромен язовир. Разказа й как бе оцеляла малката уплашена животинка, в която се бе превърнал след няколко седмици в лагера. За непосилния труд, за глада, за болестите, за въшките, за побоищата, за смъртта, която бе навсякъде, обикаляше наоколо, нанасяше ударите си на сляпо. Младата жена видя как, докато говореше, страхът отново се появи в очите му.

— И знаете ли, Манел, единственото, заради което издържах в ада, беше сладкишът и вкусът на онази първа хапка, попил в небцето

ми и съхранен, както се съхранява талисман. Благодарение на него оцелях. На ледените нарове, когато изнемогнах от студ и глад, си мислех за тази торта. Представях си нейната сочност в устата си, нежната хрускавост на захаросаните череша, въздушността на блатата. Представях си, че ме очаква, свежа и пухкава като първия ден, и че като я погълна, ще мога да върна предишния живот. Там, сред ужасите, се зарекох, че ще стана сладкар, ако се спася. Повече от четирийсет години приготвях в задната част на магазина си „Черна гора“ и други сладкиши за клиентите си с нелепата и наивна представа, че човек, който яде торти, не може да бъде лош в душата си. След завръщането от лагера убедих сам себе си, че смъртта никога няма да дойде отново да си играе с мен, че съм ѝ омръзнал и тя ще се задоволи, когато настъпи моментът, да ме угаси, както се духа пламъкът на свещ. Нямам намерение да ѝ доставя удоволствието пак да валсира с мен, както го прави цели месеци с момченцето от барака номер четирийсет и осем на лагера в Собибор.

Докато говореше, Самюел бе взел плик от бюфета в кухнята. Извади папка от него и я сложи пред Манел. Младата жена не успя да съдържи потръпването си, когато видя думата *Избавление*, отпечатана с плътни тъмни букви в горния десен ъгъл. Вече беше чувала да се говори за тази асоциация за помощ за медицински асистирани самоубийства, намираща се в Швейцария. Хора, които срещу значителни суми предлагаха смъртоносен коктейл на неизлечимо болни, пожелали да напуснат океана от болки, в който затъваха. Тя плъзна поглед по диплянката в пастелни цветове, възхваляваща достоинства на асоциацията. Там се редяха снимки на усмихнати старци, лежащи в стаи, окъпани от слънцето. Реклама на туристическа агенция за далечни пътувания, помисли си Манел с отвращение. Не успя да потисне потръпването си при вида на договора от десетина страници. Беше подобен на договора, който самата тя бе подписала за ДПБ. Сякаш всичко бе грижливо планирано. Дата и час за задължителния преглед при лекар, който трябваше да контролира състоянието на здравето на кандидата за отпътуване, точен адрес на апартамента, където щеше да се извърши процедурата, подробен състав на смъртоносната смес, име и снимка на придружителя. Бяха приложени и копия от медицинското досие. Всяка страница беше

подписана от Самюел с драскулка в долния край. Брачен договор с Онази с косата, помисли си Манел и затвори папката.

— Да духна пламъка, само това искам — взе да обяснява старецът. — Виж, те го правят много добре. Чакам агента от погребалната агенция, която наех за транспорта. Всичко вече е уредено. Ще бъде в Морж, на брега на Леман. Преддверието на рая — пошегува се Самюел без особена убеденост. — Заминаваме следващия понеделник. Ще отнеме само няколко дни. Вече нямам близки, никого, освен вас и наистина бих желал да бъдете до мен. Недейте да виждате в тази молба прищявка на стар безумец. Напълно разбирам, че това, за което ви моля, далеч надхвърля отговорностите ви и ще разбера, ако ми откажете, но вие сте единственият човек в света, от когото мога да го поискам.

Манел се бе изправила. Ембрионът крещеше в нея.

— Веднъж помогнах на смъртта, затова не искайте да ѝ стана съучастничка за втори път. Работата ми е да помагам да се живее, не да се умира — избухна тя със замъглен от сълзи поглед, преди да избяга.

ДВАЙСЕТ И ТРИ

Красива, беше първата дума, дошла наум на Амброаз, когато зърна младата жена, която му отвори вратата, точно преди тя да се превърне във фурия.

— Знам защо сте тук и сигурно се гордеете с това, което вършите. Отвратително е, чувате ли ме, отвратително е. Съучастие в убийство, не може да се определи другояче. Съучастие в убийство — ни повече, ни по-малко. Питам се как се гледате в огледалото сутрин. Трябва да ви е срам от вас, срам.

Момичето изстреля право в лицето му последните си думи, преди да го отмине с насълзени очи. След нея остана да витае аромат на ванилия. Стъпките ѝ отекнаха по лъщящия паваж, когато изтича към колата си под пороя. Успя едва от втория път да запали древното си поло, което се разкашля, преди да заръмжи в облак от сив пушек. Тя потегли рязко, колата се отдели от тротоара със свистене на гуми. Амброаз остана вцепенен няколко секунди, като се опитваше да се убеди, че не е сънувал това мимолетно, но ярко явление, на което бе присъствал. Трябваше да се убеждава, че вълнистите смолисточерни коси, прекрасният мрачен поглед, който го бе пронизал, едрата гръд, която се надигаше под бледозелената блуза в ритъма на думите, гласът, който, той беше сигурен, бе нежен, когато не бе променен от гняв, и тези красиво очертани устни, от които бяха изригнали думите, съществуваха наистина. *Красива*. Въпреки урагана от истерично възмущение, който го заля, прилагателното продължаваше да кръжи в главата на младежа. Никога това определение не бе му се струвало по-подходящо за някого. На Амброаз вече му се бе случвало да присъства на странни реакции към балсаматорството от близките на някой покойник, да се сблъсква с отхвърляне, смущение или неразбиране, но никога не бе ставал жертва на подобно ожесточение.

Мъжки глас, който го канеше да влезе, го изтръгна от мислите му. Възрастният мъж, който пристъпваше бавно по коридора насреща му, беше дребен и с доста болнав вид. Едва петдесет и пет килограма

при ръст малко над един и шейсет, прецени Амброаз. Въпреки горещата задуха в апартамента той се гушеше в дебел халат и беше увил вълнен шал около врата си. Дълбоките бръчици около очите придаваха на лицето му дружелюбен израз въпреки бледността. „Болен е“ — помисли си младежът и стисна подадената от стареца суха и топла ръка.

— Вие ли сте човекът от погребалното бюро? Извинете ме за това посрещане — измънка старецът, — вината е моя. Трябва да простите на Манел, тя е толкова импулсивна млада жена.

Манел. Двете срички звъннаха приятно в ушите на младия балсаматор. Той се попита как е възможно да криеш в себе си такава ярост, след като носиш толкова нежно име. Старецът въведе Амброаз в хола. Тежки завеси погълщаха външната светлина и потапяха стаята в полумрак.

— Съжалявам, но дневната светлина ми причинява болка — извини се той и включи осветлението. — Моля, седнете, господин...

— Ларние, Амброаз Ларние — отговори младежът и се отпусна в мекотата на фотьойла.

— Добре, предполагам, че господин Бурден ви е обяснил защо пожелах услугите на вашата фирма.

— Да, става дума да бъде обработено и репатрирано тялото на вашия брат-близък. От Швейцария във Франция, нали така?

— Точно така. А уточни ли той, че аз ще пътувам както на отиване, така и на връщане?

— Да, естествено. Няма никаква пречка, нашите катафалки разполагат с най-удобни седящи места.

— Много добре, прекрасно. Приготвил съм ви чек. Бяхме се уговорили с господин Бурден за аванс, но предпочитам да уредя цялата сметка още сега. Хотелът също вече е резервиран. „Режан“, за четири нощувки.

Амброаз извади договора и Самюел побърза да го подпише. Младият човек се прокашля притеснено:

— В документа не е споменато, но ще бъдем придружени от една доброволна асистентка, натоварена с грижата за семействата.

Бет не бе успяла да прикрие еуфорията си от идеята, че ще участва в пътуването. Не можеше да престане да говори за бъдещото пътешествие до Хелвеция. Фонтанът, шоколадът, фондютото, филето от

костур, картофените ръсти, референдумите, финансите. Наложил се младежът да охладил ентузиазма ѝ, като ѝ напомнил, че първоначалната цел на пътуването е да превозят тленни останки, а не, както тя била намекнала, да положат букет цветя пред „Отел дьо ла Пе“ в Женева, където Майк Брант опитал за първи път да сложи край на живота си. Беше я инструктирал за ролята ѝ на асистентка, с която трябвало да се нагърби. Като познавал баба си, бил наблегнал на сдържаността, която очаквал от нея. „Най-вече не се престаравай. Скромното мълчание ще бъде най-подходящо. И не си длъжна да съобщаваш, че си ми баба. Няма да изглежда особено професионално.“ Въпреки това усети как червенина залива бузите и ушите му, докато пробутвал историята си на Самюел Дински. Никога не бил силен в лъжите, които били за него истинско мъчение.

— Бъдете спокоен, тя няма да се намесва по никакъв начин в протичането на операцията, ролята ѝ се изчерпва с подкрепата за близките. Надявам се, че няма да го сметнете за неподходящо. Разбира се, всички разходи за нея ще бъдат изцяло за сметка на фирма „Бурден“ — завърши младежът с облекчение.

— Няма проблем — отвърна старецът, — напротив, доволен съм, че се сблъскам с такъв професионализъм. Ще запазя допълнителна стая за тази личност за моя сметка, да, да, настоявам. Навярно вече сте обядвали, но позволете ми да ви предложа малко торта „Черна гора“.

Амброаз, който не беше хапвал нищо от сутринта, прие с удоволствие. Този тип му харесваше. От него се излъчваше, въпреки очевидната му отпадналост, някакво странно усещане за ведрост. Самюел се върна от кухнята с огромно парче торта и го поднесе на Амброаз. Четвърт час по-късно, с пълен стомах, той си взе довиждане със стареца, като си казваше, че човекът е като сладкиша си; богат и щедър.

ДВАЙСЕТ И ЧЕТИРИ

Чистачките едва успяваха да се справят със струите вода, които се изливаха върху предното стъкло. Манел изсвири гневно с клаксона на колата пред нея, когато светофарът светна зелено. Какво чакаш, за да потеглиш, да спре дъждът? Откакто си бе тръгнала от Самюел и бе срещнала търговеца на смърт пред вратата му, домашната помощничка кипеше от ярост. Като бе отворил наново раната, старецът бе освободил потиснатите спомени, които сега се изливаха като нечиста кръв. Яркото слънце, което блестеше в онзи ден, натрапчивата белота на сградите, стъклените врати, които се затвориха зад нея, като се плъзнаха безшумно, чешмичката в коридора, където бистрата вода се стичаше със зловещо бълбукане. Асансьорът я бе отвел в подземие, далеч от слънчевите, пълни с цветя стаи на първия етаж, където край доволните си майки гукаха бебета с розови или сини гривнички на китките. Единствената светлина, заливаща помещението, в което я въведоха, беше неонова. Беше място, където никой не се задържаше, място, където се промъкваш като крадла, преди да си тръгнеш зашеметена, с огромна празнота на тялото. Въпреки местната упойка тя бе потръпнала, когато спекулумът се бе плъзнал в нея. Бе затворила очи, когато канюлата, свързана с аспиратора, засмука като вампир плода на нейната утроба, докато от него не остана нищо, само празнина, където можеше да трупа настъпващите угризения. По-малко от десет минути бяха необходими на хирурга, за да свърши работата си на обща цена от сто трийсет и седем евро и три сантима. Евтина смърт, покривана изцяло от Здравната каса. Когато напускаше болницата, се размина с друго момиче. С походка на автомат и изпълнени с отвращение очи, отражение на самата нея.

Докато дъждът удвояваше силата си, младата жена си обеща, че след като не бе съумяла да даде живот, щеше да направи всичко, за да се опита да отблъсне смъртта.

ДВАЙСЕТ И ПЕТ

Амброаз беше спал зле. Възбудата на Бет беше заразна и той не бе успял да заспи до сутринта, малко преди древният часовник с махало на баба му да разбуди цялата сграда със звъна на всичките си камбанки точно в шест и трийсет. Дори студеният душ, на който се подложи, не успя да го изтръгне напълно от коматозното състояние. Окончателно го разбуди обаче багажът на Бет, когато палецът на левия му крак се сблъска с все сила с ъгъла на металния сандък, препречил коридора. Той докуцука до кухнята, като ругаеше.

— Какво е това чудо? — простена Амброаз, разтривайки ожесточено ударения си крак.

— Старият офицерски куфар на покойния ти дядо.

— Не можа ли да намериш нещо по-малко? Не отиваме на пътешествие по Нил.

— Не съм открила нищо по-подходящо, за да си побирам дрехите. Поне не си вадя роклите и палтата измачкани, когато пътувам. Малко е тежичък, вярно, но не можеш да направиш нещо солидно от картон — отбеляза старата жена. — Освен това може да не отиваме на плаване по Нил, ама знаеш ли как да се обличаш в Швейцария през този сезон? Топло ли е? Студено ли е? Там всичко е неутрално, даже времето.

Доволна от своето определение за швейцарския климат, Бет отвори вратичката на фурната, включена на максимум, и извади двайсетината вече позлатени кексчета куин-аман. Веднага сложи да се пече втора партида. Целият апартамент ухаеше на масло. Амброаз хапна три бисквитки без никакъв апетит. Котаракът седеше на перваза и се облизваше старателно, като попиваше първите слънчеви лъчи. Вечерта младежът се бе въоръжил с целия си кураж, за да отиде да говори с Одил Шамбон. Тя направо се разтопи при вида на любовта на живота си от плът и кръв на нейния праг. „Да не влизам, в никакъв случай да не влизам“ — бе си повтарял Амброаз, докато натискаше звънеца. Само „Добър вечер, Одил, можете ли да се грижите за

котарака за няколко дни? Да? Благодаря, довиждане.“ Но докато предупреждението да не стъпва на миниран терен се въртеше в ума му, Красотата-в-твоя-дом-носи-я-Шамбон го сграбчи за ръката и го замъкна във вътрешността на леговището си. Чай? Кафе? Бира? Шампанско? Заповядайте, седнете. Да не сядам, в никакъв случай да не сядам. Кафе, благодаря. Със захар, без захар? Не, без захар, бе измънкал. „Очи на богомолка, има очи на богомолка — бе си помислил, докато седаше на дивана в хола. — Говори, говори бързо, преди да те е излапала, старче.

— Есента дойде рано тази година, не смятате ли? Видях, че правят ремонт на улица «Серпантин». Отточните канали, мисля. Или кабелите. Вече прокарват оптични навсякъде.

Амброаз продължаваше да бърби за каквото му дойдеше наум, криеше се зад стената от думи без начало и край. Къде се губеше Бет? Бяха се уговорили, ако той не се върне след десет минути, тя да дойде да го освободи с някакво измислено извинение. Звънецът отекна в мига, в който логореята на Амброаз вече пресъхваше. Добър вечер, Одил. Амброаз, можеш ли да дойдеш, господин Бурден те търси по телефона“ — беше излъгала баба му, без да й мигне окото. Беше си тръгнал, след като се бе извинил на госпожицата. „Разбрахте ли се за котарака?“, попита го Бет, докато се качваха по стълбите. Амброаз се плесна по челото и изруга. По дяволите, котаракът! В паниката си бе забравил напълно причините за посещението при Одил Шамбон. В крайна сметка старата жена се нагърби да представи молбата им пред портиерката. Като не можеше да получи стопанина, идеята пет дни да обсипва с ласки котарака на Амброаз Ларние омая влюбената, която прие с ентузиазъм да се грижи за животното още преди Бет да довърши изречението.

След като изяде и последната бисквита, Амброаз влезе в банята, за да почисти инструментите си. После закопча куфарчето си и облече самото, за да отиде да вземе колата от хангара.

— Ще се върна до половин час, пригответи се. С господин Дински се уговорихме да тръгнем в десет часа. Да не забравим да оставим на Красотата-в-твоя-дом-носи-я-Шамбон котешката тоалетна и храната.

— И котарака, не трябва да забравяме и котарака — закачи го нежно Бет.

ДВАЙСЕТ И ШЕСТ

На паркинга пред фирмата един „Мерцедес Вито“ очакваше Амброаз. Той взе ключовете от канцеларията, прехвърли оборудването си за балсамиране от своя фургон в катафалката и потегли. Няколко минути бяха достатъчни на младежа, за да свикне с новото превозно средство. Бет чакаше внука си във входа на сградата. Старата жена се бе издокарала в черно от главата до петите и изглеждаше съвсем като неутешима вдовица, ако се изключи кошницата с куин-аман на лакътя ѝ. Той успя с голяма мъка да я накара да махне воалетката, която закриваше лицето ѝ, и черните ръкавици. „Трябва да личи в траур ли си или не“ — промърмори тя и прибра парчето тюл и дантелените ръкавици в дамската си чанта. „Ти придружаваш близките, не си *от* близките, Бет“, обясни ѝ кротко Амброаз като натърти на това „от“, и се качи за офицерския сандък. Върнаха се за последен път в апартамента, за да приберат котарака, тоалетната и сухата му храна. Одил Шамбон ги очакваше на своята площадка, наконтена като за сватба, пърхаща с големите си изкуствени мигли. „Ела при Одил, зайчето ми — взе да гука тя и издърпа котарака от ръцете на Амброаз. — Мама ще се грижи хубаво за теб, ще видиш. Ще си бъдем добре двамата, като влюбени“, добави тя като се опитваше да улови с гримираните си очи изплъзващия се поглед на младежа. „Направила съм му пай — прекъсна я Бет. — Ще ви го оставя на бюфета. Но не му го давайте целия наведнъж — добави тя, — защото после ще му трябва цяла седмица, за да се свести.“ Вече по пътя към Самюел Дински тя не успя да скрие безпокойството си.

— Надявам се нещата да потръгнат. Тя го нарече зайчето ми, чу ли я?

— Между нас казано, не забелязах това да го смущава особено. Ти да не ревнуваш случайно?

— Кого да ревнувам? Не обичам котки, пак ти напомням.

— Може пък тя да има право. Котакът е като заек с тази къса опашка. Трябва да пробваме с моркови, когато се върнем.

— Боже, колко си глупав. Добре, а този господин Дински, що за птица е?

— Не изглежда в много по-добра форма от починалия си близък, но е чаровен, ще видиш. А неговата „Черна гора“ съперничи на твоя куин-аман.

— Дали ще ме остави да седя отпред? Иначе ми прилошава в коли.

— В случай че не си забелязала, отпред има три места. Задната седалка до контейнера за тялото е за четвъртия носач при погребения.

Порталът беше отворен. Амброаз паркира катафалката в двора пред вилата и каза на Бет да чака в колата. Самюел Дински изглеждаше още по-отслабнал от миналата седмица. Губеше се в костюма, който му бе двойно по-голям. Орделите бели коси през които прозираше черепът, бяха грижливо сресани. Остатък от пяна за бръснене красеше едната му буза. Амброаз не посмя да му обърне внимание. Пое багажа му — изненадващо лек куфар от платно и кожа. Самюел Дински огледа продължително хола, от който бе излязъл току-що, обиколи за последен път всяка стая, за да се увери, че капациите са здраво затворени, а осветлението изгасено. Заклучи вратата и остави ключа под саксията със здравец пред вратата. Смръщи се от болка и се наложи да се хване за ръката на Амброаз, за да слезе по няколкото стъпала до пътеката. Светлината навън удвои болките от мигрената му. Слънчевите лъчи пробуждаха ретината му като нажежени до бяло игли. Обърна се, за да огледа за последен път дома, в който бе минала по-голямата част от живота му. После старият човек зае мястото си до Бет, която се бе преместила на средната седалка.

— Елизабет — представи се тя и му подаде ръка, — вашата придружителка.

— Очарован съм, госпожо. Самюел Дински, на вашите услуги.

— Ще позволите ли?

Бет извади кърпичка от чантата си и започна да бърше бузата на своя съсед.

— Покойният ми съпруг също имаше този навик. Не минаваше сутрин, без да забрави остатъци от пяна на лицето си. Ако не е на бузата, ще е на ухото, на брадичката, някой път даже на върха на носа.

— Благодаря, госпожо.

— Бет, наричайте ме Бет, за мен ще е удоволствие.

— Благодаря, Бет.

Морж беше на по-малко от шест часа път, седем часа, ако се брояха и спиранията. Ако всичко вървеше добре, Амброаз бе пресметнал, че щяха да стигнат в хотела на брега на Леман следобед. Младежът се поздрави, че избра да тръгнат предиобед, между задръстванията в осем и обедната почивка по пладне. Те прекосиха последните предградия и поеха по магистралата на север.

— От кога се занимавате с това? — попита Самюел.

Въпросът беше отправен към Бет.

— Да се занимавам с кое? — не разбра старата жена.

— С доброволчество, с придружаване на семейства.

— Ами, за да съм съвсем честна с вас, вие сте ми първият.

Амброаз побърза да прекъсне разговора, като завъртя копчето на радиото и взе да търси станцията с пътната обстановка.

— Задължително ли е да пускаме радиото? — попита леко раздражена старата жена.

— Обичам да слушам информация за пътищата. Ако има инцидент или задръстване, ще сме предупредени.

— А не ти ли стигат собствените очи, за да разбереш? Май не си кой знае какъв шофьор.

Амброаз изгледа мрачно баба си, която потъна в обидено мълчание. Малко по-късно табелата *Следващ изход: Пон дю Гар* изтръгна Самюел от летаргията му.

— Простете, господин Ларние, но нали няма да е прекалено, ако ви помоля да се отклоним малко по този мост? Не съм го виждал от цяла вечност.

— О, да — въодушеви се Бет и запляска с ръце като момиченце, на което са обещали да се повози на въртележка.

— Имайте предвид, че ни остава дълъг път, а не ми се иска да стигнем по тъмно.

— Отклонението не е голямо. Освен това като доброволна придружителка на семейства намирам, че това е прекрасна идея, която може само да смекчи мъката на господин Дински.

— Самюел, наричайте ме Самюел.

Тия двамата май се погаждаха като дупе и гащи. Победен с два гласа на един, Амброаз отби през изход 23, към Ремулен, като пак прониза с поглед баба си. Вече имаше неприятното предчувствие, че

преценката му за часа на пристигане щеше да се преразглежда към повишаване. Поеха отново на път чак по пладне, след като Самюел бе съзерцавал за последен път древните каменни сводове, очертаващи се в лазура на небето.

ДВАЙСЕТ И СЕДЕМ

Първото спиране за задоволяване на естествените нужди бе пожелано съвместно от Бет и Самюел на деветдесет и шестия километър, към детелината при Монтелимар-Юг. Сред все по-настойчивите молби на своите пътници Амброаз се видя принуден да натисне клаксона и да се отклони към най-близкия изход.

— Ще има буря, видях светкавица — отбеляза Бет.

— И на мен ми се струва така — потвърди Самюел.

— Обаче е странно, няма никакви облаци — каза старата жена и приближи лице към предното стъкло, за да огледа небето.

— Може да е било светкавица заради жегата — предположи съседът ѝ.

— Само двајсет градуса е. Не е много горещо за светкавици от жегата. А и те падат обикновено вечер.

Амброаз бе съсредоточен върху шофирането и не си направи труда да обясни на двете старчета, че тази светкавица не бе дошла от небето, а от стационарния радар, току-що обезсмъртил мига, в който катафалката на „Бурден и синове“ бе достигнала повече от достойната скорост от сто петдесет и осем километра в час. Той пое по отклонението към Монтелимар-Изток и отби на първото срещнато място за спиране. Младият човек изгледа с усмивка как Самюел и Бет куцукат заедно към тоалетните. Слезе, за да раздвижи крайници, но вниманието му беше привлечено от ябълковозелената кола, която спираше на стотина метра насреща. Преди това бе забелязал същата кола на паркинга при Пон дю Гар. Не беше кой знае какво. Но все пак нещо го човъркаше. Такова зелено не можеше да се забрави и беше сигурен, че е виждал и другаде това возило, но не успяваше да си спомни къде. Бет се върна от тоалетната и прекъсна размислите му.

— Струва ми се, че го загубихме — заяви тя притеснено.

— Как така сме го загубили?

— Ами, Самюел. Не го видях да излиза. Трябваше вече да се е върнал.

— Само не мърдай оттук. Отивам да проверя.

Амброаз прекоси паркинга тичешком и се втурна към мъжката тоалетна. Предвид отпадналостта на осемдесетгодишния човек не можеше да се отхвърли вероятността да е припаднал. Младежът започна да го вика по име, наведе се, за да огледа под вратите на кабинките, като очакваше всеки момент да види тяло, свлякло се на покрития с плочки под. Накрая намери стареца до вратата на магазина на бензиностанцията, спрял пред стойката с тъмни очила.

— Господин Дински, трябва да тръгваме. Нещо не е наред ли? — разтревожи се Амброаз, като забеляза едрите сълзи, стичащи се по хлътналите бузи на стареца.

— Няма нищо. Ще се оправя, не се безпокойте. Просто ме застигнаха лоши спомени.

Човекът изглеждаше напълно съсипан и се наложи Амброаз да го подкрепя, за да се върнат при колата.

Амброаз видя разтревожения израз на баба си и я успокои: „Всичко е наред“, прошепна ѝ, после зае мястото си зад волана. Крадешком вдигна показалец пред устата си и даде знак на Бет, че за момента е по-добре да пазят тишина и да оставят стареца да се съвземе от вълненията. Когато насочи катафалката към изхода на паркинга, за да се влее в потока от коли, видя в огледалото преследвачът им да прави същото. Чисто съвпадение, успокои се, макар че следващата ги кола продължаваше да го тревожи. Имаше само един начин да се справи. Амброаз намали постепенно скоростта, както беше виждал да правят безброй пъти във филмите, от сто и трийсет до под сто и десет, после ускори рязко, преди да намали отново. В огледалото зелената кола наедряваше, смаляваше се, после пак наедряваше в зависимост от редуващите се ускорения и забавяния, докато шофьорът се опитваше да поддържа криво-ляво дистанцията от стотина метра. Нямаше никакво съмнение, следяха ги. Какво можеше да искат, че да остават като залепени за тях в продължение на толкова километри? Не му беше известно да има неприятели, нямаше никакви тайни за разкриване, същото важеше и за баба му. Но така ли беше със Самюел Дински, който с вида си на безобидно осемдесетгодишно старче може би водеше двоен живот? Пътуваха вече от половин час, когато Бет отново го откъсна от мислите му.

— Минава един и половина. Не знам какво смята Самюел, но дали да не спрем, за да хапнем? — предложи тя.

— Щом отменим Валанс, ще спрем — увери я Амброаз. — На следващата отбивка има крайпътен ресторант, ако подхожда на господин Дински.

— Как така крайпътен ресторант. Що за идея — едва не се задави Бет. — Отбивка за пикник ще ни свърши отлична работа. Приготвила съм кошница за всички. В задълженията на придружителката влиза да се грижи за благополучието на близките — добави тя към внука си с лукава нотка в гласа.

— Но господин Дински може да предпочита удобствата на ресторанта пред маса за пикник.

— Съвсем не, напротив. От векове не съм ял на чист въздух. И макар че нямам апетит, с удоволствие ще уважа това, което сте ни приготвили, Бет — поласка я Самюел.

Два гласа на един. Амброаз трябваше още веднъж да се подчини на мнозинството. Щом забеляза табелата, съобщаваща за зоната за почивка „Овошките“, младежът отби вдясно.

— Ето хубаво име за място, където да си направим пикник — въодушеви се старата жена.

В този сезон паркингът беше почти празен и няколкото маси с пейки, пръснати из пожълтелите тревни площи, бяха свободни. Амброаз паркира в сянката на едно дърво, изгаси двигателя и слезе. В далечината колата на техния преследвач беше спряла на входа към зоната за почивка с работещ мотор. Младежът реши да не му обръща внимание, с надеждата, че този тип накрая щеше да се отегчи от глупавата си игра на котка и мишка.

— Къде остави кошницата?

— В контейнера отзад.

— Как така в контейнера? Какъв контейнер? — задави се Амброаз, уплашен, че е разбрал много добре за кой контейнер говори Бет.

— Ами за хладилния, има ли друг? Имаме късмета да возим с нас хладилник, как да не го използвам, за да предпазя салатите и пастетите си от жегата?

— Не мога да повярвам! — извика младежът и се втурна към задната врата.

За негово най-голямо облекчение хладилният контейнер за превоз на тела беше празен.

— Видяхте ли колко му трябва на моя Амброаз? Половин дума — присмя му се добродушно тя. — Такъв си е от малък. Наивен като ангел. Да знаете как се вбесяваше баща му от тази склонност все да пада в капана, но, между нас казано, тя издава по-скоро известна възвисеност над нещата. Не, глупчо, всичко е в хладилната чанта на задната седалка.

— Май го познавате добре? — подхвърли Самюел, докато двамата старци газеха през тревата към масите.

— Да ви призная, аз съм му баба, но не издавайте, че съм ви казала, той предпочита в работата да се придържа към чисто професионални отношения.

Избраха най-сенчестата маса, за да спестят на Самюел мъчителните усещания от ярките слънчеви лъчи. Бет разстели голяма карирана покривка и подреди приборите.

— Пикник или не, не сме диваци. Хартиените покривки, картонените чинии и пластмасовите чаши не издържат на вятъра, само правят безвкусна храната и развалят виното. Приготвила съм домашна ремулада, салата от краставици и шайби биволско сърце с моцарела — обяви старицата и взе да вади ястията и да ги представя. — Има патешки рилет и пастет от птичи дроб. За онези, които предпочитат риба, съм приготвила терин от съомга. Всичко е домашно. За сиренето реших, че едно „Паве д’Афиноа“, парчета „Том дьо Савоа“ и „Бри“ ще свършат работа. А за да прокараме всичко това — вино „Сен Жозеф“. „Сен Жозеф“ става, нали, какво ще кажете?

Смаяни от подобно изобилие, Амброаз и Самюел не знаеха какво да отговорят.

— Вижте великолепното време! Есента наистина е хубав сезон за заминаване — отбеляза Бет и взе да маже първата филия селски хляб с щедър слой рилет.

— Хубав сезон за заминаване — повтори Самюел шепнешком.

ДВАЙСЕТ И ОСЕМ

Както бе обещал, Самюел опита приготвените от Бет гозби. Дегустира по мъничко от всяка, дори си позволи да си налее втори път ремулада. Старата жена настоя да намокри устни със „Сен Жозеф“ и той накрая прие глътката на дъното на чашата, която тя му подаваше. Малко встрани, Амброаз ядеше прав и държеше под око зелената кола. От това разстояние не успяваше да различи на мястото на шофьора повече от тъмен силует зад предното стъкло. Когато дойде време за сиренето, Самюел трябваше да признае, че е надценил възможностите на стомаха си да погълне толкова храна, макар и превъзходна. Болката, впиваща се в слепоочията му, стана по-остра от всякога, започна да му се повдига. Той се извини, стана от масата, като залиташе, към тоалетната. Бет побърза да го придружи и му предложи ръката си. „Няма нищо, аз ще се погрижа“, извика на внука си и тръгна със стареца към постройката на трийсетина метра от тях. Амброаз кимна и бързо насочи отново вниманието си към обекта на наблюдение. Зеленото петно на ръба на зрителното му поле беше помръднало. Колата на преследвача им беше потеглила и бързо прекосяваше паркинга. Най-неочаквано тя спря със свистене на гуми до техния „Мерцедес Вито“. Сърцето на Амброаз се разтуптя лудо. С някакъв рефлекс, дошъл от дълбините на времето, сви юмруци, готов да се брани. Двигателят се изкашля два пъти и замлъкна. Чудно, образът, който полото с необичайния си цвят не бе успяло да пробуди досега у него, на разгневена млада жена, обляна в сълзи, която го изблъсква, след като го е наругала хубавичко, бе извикан сега от странното изхълцване, съпроводено с облак дим, когато таратайката замря. А когато същата тази млада жена слезе от возилото и се насочи решително към него, той си каза, че тя е още по-красива, отколкото в спомена му. Малко под метър и седемдесет, около петдесет и пет килограма, прецени я с обиграно око. Тънка блузка, дънки, меки мокасини, дрехите ѝ говореха за липса на напрегнатост, което влизаше

в противоречие с нервната ѝ походка. Тя заби поглед в очите на Амброаз.

— Вижте, знам, понеже го познавам, че няма да иска да чуе нищо, но вие не мислите ли, че за неговия проблем съществува алтернатива на това, което се готвите да извършите?

— Амброаз. Амброаз Ларние — представи се той.

Тя пренебрегна подадената ръка и продължи със същия сух тон:

— Колко ви плати за това, а, колко? Много забавно, мислех си, че погребалните бюра са занимават само с мъртви, а не с живи — присмя се тя.

— Вижте, няма смисъл да се нервирате. Ние само изпълняваме волята на господин Дински, както сме свикнали да постъпваме с нашите клиенти. Не знам за каква алтернатива намекувате, но ние винаги сме процедирали така и не виждам къде е проблемът.

— Проблемът? Аз ще ви кажа къде ви е проблемът: виждам един възрастен човек, който въобще не е в състояние да понесе подобно пътуване, един човек, който може би вече е загубил здравата си преценка, окуражаван за проекта си от хора, чиято единствена цел е печалбата, печалбата и нищо друго.

— Добре, признавам, че господин Дински може би леко е надценил силите си, що се отнася до способността му да понесе такова пътуване, а съответно и ние, но...

— Надценил силите си, надценил силите си, какво значи според вас това? Без да сте специалист, би трябвало да предположите, че хора, които стигат до такива крайности, рядко са в олимпийска форма.

Имаше странния навик да повтаря по два пъти думите си, което само я правеше още по-привлекателна в очите му.

— С риск да ви шокирам, макар че изглежда всичко, което излиза от устата ми, ви шокира, не сме ние тези, които бихме могли да съдим волята на едно скърбящо същество. А тъй като в желанието му няма нищо необичайно, сметнахме за съвсем нормално да откликнем положително. И толкоз.

Амброаз се чуваше за първи път да се изразява по подобен начин. Какви бяха тия тъпи излияния на панаирджийски викач? Подхождаха на Бурден, не на него, но тя го вбесяваше, като му крещеше сякаш беше последен негодник.

— Волята на едно скърбящо същество. Повръща ми се от вашите заучени фрази.

— Чуйте, Манел...

— Аха, отгоре на всичко ми знаете името. Това вече е върхът, господин погребалният агент ми знае името.

— Не съм погребален агент — протестира плахо младежът.

— О, не, разбира се. Как да ви наричам тогава? Господин велик разпоредител на погребалните церемонии. Или Харон, точно така, като лодкаря, който прекарва душите на мъртвите през реката Стикс с прогнилата си лодка. Много ще ви отива, Харон!

В този момент Самюел, който се връщаше от тоалетната, дойде да се отпусне на пейката, все още вкопчен в ръката на Бет. Беше си възвърнал цвета на лицето, като след всеки пристъп на повръщане. Менгемето, стягащо главата му, се бе разхлабило леко. Щом видя домашната си помощничка, лицето на стареца се озари от усмивка.

— Променихте ли си мнението? — възкликна той с надежда в гласа.

— Продължавам да смятам, че допускате грешка, но не мога да ви изоставя така — каза тя и му стисна ръцете. — След като избягах като крадла онзи ден, се засрамах. Ще ви придружа, но при едно условие, господин Самюел Дински-който-не-иска-да-чуе-нищо: да ми позволите да се опитвам да ви накарам да си промените мнението толкова пъти, колкото успея — прошепна му тя на ухото.

— Ако това е цената за щастието да бъдете до мен, тогава съм съгласен, но и аз имам условие.

С тези думи старецът се надигна и отведе Манел настрана, за да не ги чуват другите.

— Искам това да си остане тайна между нас колкото е възможно по-дълго. Младежът, когото виждате ей там, очарователен младеж между другото, въобще не е в течение на моя проект. Официалната версия е, че отиваме в Швейцария да приберем тялото на моя починал брат-близък.

Манел едва не се задави.

— Искате да кажете, че той не знае нищо за намеренията ви, за асоциация „Избавление“, че няма никаква представа за целта на това пътуване?

— Абсолютно никаква.

— Но защо ви е да измисляте тази история с брата-близнак?

— Защо ли? Ами защото беше много по-просто да излъжа, отколкото да кажа истината. Познавате ли много погребални агенции, които биха казали: Добре, ще ви откараме жив и ще ви докараме мъртъв, нямайте грижа. На отиване седнал отпред, на връщане легнал отзад. Не беше приемливо на деонтологично равнище. Казах си, че когато се изправи пред свършения факт, лъжата вече няма да има значение. Няма да има друг избор, освен да върне тялото ми, за да може и последният Дински да легне в семейната гробница. И платих достатъчно щедро, за да се чувства фирмата морално ангажирана и работата да бъде свършена докрай.

— Не мога да повярвам — изрече Манел на един дъх. — Самюел Дински, вие сте най-големият лъжец, когото познавам — сгълча го тя нежно и размаха пръст, както се мъмри дете.

— Коя е тя? — попита Бет внука си, докато прибираше остатъците от храната и наблюдаваше младата жена с ъгълчето на окото.

— Фея, демон, а може би и двете, нямам никаква представа — отвърна потресеният Амброаз.

ДВАЙСЕТ И ДЕВЕТ

Бет донесе от фургона термоса с кафе и кошничката с куин-аман.

— Да завършиш хранене без десерт е все едно да си тръгнеш от литургия, без да се причестиш — заяви тя и постави карамелизираните куинети на средата на масата.

Самюел изчака старата жена да седне на мястото си, за да пристъпи към запознанствата.

— Манел, имам удоволствието да ви представя Елизабет, която посвещава времето и уменията си на подкрепата на семейства...

— Бет, наричайте ме Бет.

— ... и Амброаз, нашият шофьор, но, струва ми се, вие вече сте имали възможността да се запознаете.

— Може и така да се каже — измънка Манел, като кършеше ръце.

Внезапната промяна в поведението на младата жена обърка Амброаз. Цялата враждебност към него, която показваше допреди няколко минути, се бе изпарила сякаш по чудо и бе заменена от очевидно смущение.

— Манел е натоварена с отговорността да ме подпомага във всекидневието — продължи Самюел.

— Лична медицинска сестра?

— Не съвсем, не. Манел е онова, което наричат домашна помощничка. Идва у дома за един час дневно, за да се заеме с работата, която възрастта не ми позволява да върша. Няма да скрия от вас, че в действителност тя се превърна в нещо много повече от това. Тя успя да превърне този час в празник. И с времето започнах да виждам в нея внучката, която никога не съм имал. Внучка, която идва всеки ден да навести дядо си, да си побъбри с него, да хапнат заедно понякога. Започнах да живея в очакване на този час, в който можех да вдъхвам нейното присъствие, да слушам гласа ѝ, да чувам смеха ѝ, да споделям нейните влюбвания и неволи. Затова сметнах за съвсем естествено да я помоля да ме съпроводи в това необичайно погребално пътешествие.

Тогава не знаех, че ще разполагам с такава придружителка като вас, Бет.

Въпросната Бет се изчерви и се размърда от задоволство на пейката.

— Тя най-напред се разсърди и отказа, защото смяташе, че в моето състояние такова пътуване е лудост, но, изглежда, сега е разбрала, че тази постъпка ми лежи на сърце повече от всичко друго, и в крайна сметка реши да се присъедини към нас.

Докато изричаше всичко това, старецът държеше ръката на Манел. Въпреки изтощението, което бе белязало лицето му, той събра сили да ѝ се усмихне.

— Макар да продължавам да смятам, че това пътуване е всичко друго, но не и разумно — заяви младата жена, като го гледаше с упрек.

Старецът, предвид храносмилателните си проблеми, естествено избегна кексчетата, затова пък неговата домашна помощничка не можа да им устои. Не беше слагала в уста нищо от сутринта, затова прие охотно сладкишите и бръкна доста пъти в кошничката, като не преставаше да се възхищава на вкуса им. „Наистина са много вкусни“ — заключи тя. В този момент Манел Фланден, домашна помощничка по професия, премина, дори без да го разбере, в добрата половина на света, според критериите на старата жена, която стоеше срещу нея и я изпиваше с очи.

Когато решиха да потеглят, Манел настоя да вземе Самюел в своята кола. Оставаха по-малко от четири часа път до Морж. Четири часа, единственият и последен шанс за нея да се опита да откаже стария човек от гибелния му проект. Полото реши друго. При натискането на стартера моторът се закашля, задави се, а после замлъкна окончателно сред миризми на масло и бензинови пари. Младата жена заудря по волана и изруга.

— По дяволите, не мога да повярвам, сега ли трябваше да ми се случи! Не е истина, мамка му!

— Няма нищо страшно, Манел, това е само вещ — утеши я Самюел, който седеше до нея.

— Не в това е проблемът, не разбирате ли? — ядоса се тя, като продължаваше да натиска стартера.

— Престанете, няма смисъл да продължавате, колата умря — отсъди Амброаз.

Голямата локва охладителна течност, която се разпростираше под колата, говореше красноречиво за тежестта на повредата.

— И някакъв тип от погребално бюро ми съобщава, че е умряла — избухна в истеричен смях младата жена. Отпусна глава върху волана със стон. — Писна ми.

Всички надежди, които бе събудил предстоящият дълъг разговор насаме със стареца, се бяха изпарили за миг.

— Вижте, ако не ви притеснява да оставите колата си на паркинга, можем без проблем да се съберем и четиримата в катаф... във фургона — предложи младежът. — А на връщане ще извикаме „Пътна помощ“ за колата, ще намерим решение.

Да, още повече на връщане ще бъдем само трима във фургона, ако броим мъртвите за багаж. Трима ще ни е удобно, прииска й се да изкрещи в лицето на този тип с ангелска физиономия, който винаги беше в едно и също настроение, независимо от обстоятелствата. Манел беше победена и трябваше да се предаде пред очевидното: нямаше друг избор, освен да приеме предложението на младежа. Извади от багажника малката пътна чанта, в която бе натъпкала някоя и друга дреха, преди да тръгне, заключи колата и се отправи към катафалката, заобиколена от двамата старци.

Амброаз разгъна страничната пейка, която служеше за сядане отзад. Още веднъж нарушаваше правилата на „Ролан Бурден и синове“, които забраняваха всякакво присъствие на външни лица в катафалките и другите превозни средства на фирмата. Преди да седне, Манел огледа с отвращение хладилния контейнер, заемащ голяма част от пространството.

— Това е мястото за четвъртия носач — обясни й Бет, като се извърна и потупа по коляното младата жена, преди да помогне на Самюел да си закопчае предпазния колан, щастлива, че отново е до съседа си отдясно.

Отново потеглиха на път. В купето скоро се разнесоха похъркванията на възрастните хора, които потънаха в сън почти едновременно, приспани от едва доловимото бучене на мотора и тихата музика от радиото. Амброаз поглеждаше през равни интервали в огледалото с надежда да срещне очите на младата жена, но тя избягваше погледа му. Почти половин час всеки чакаше другия да

заговори. Смущението и на двамата беше сякаш осезаемо. Накрая Амброаз пръв се хвърли в дълбокото, когато прекосяваха Гренобъл:

— Отдавна ли сте на служба при него?

— Всъщност никога не съм имала усещането, че съм на служба — отвърна тя. — С него животът изглежда толкова лек, прост, сладък. Никога нито дума с повишен тон, винаги внимателен. Дори започвах все по-често да се питам кой при кого е на служба в тази история. А вие отдавна ли се занимавате с този занаят?

— Скоро ще станат пет години.

— А защо?

— Защо какво?

— Защо с мъртвите, а не с живите?

Той долови нотка на сарказъм в тона на младата жена.

— В действителност не върша това заради онези, които заминават, а заради тези, които остават. Танатопраксията е...

— Кое?

— Танатопраксията, изкуството да се балсамирят мъртвите, ако предпочитате.

— Значи и с това се занимавате, с балсамиране на мъртъвци?

— Занимавам се предимно с това.

— Не ми се вярва — смръщи се тя изведнъж, сякаш разговаряше с най-долна отрепка.

— А какво ви се вярва? — разгневи се Амброаз. — Че има две категории хора, добри и лоши, едните се занимават с живите, а другите с мъртвите, едните са топлокръвни същества, а другите студенокръвни? Че защото полагам грижи, да, госпожице, и това се нарича грижа, защото се грижа за покойници, останки, трупове, мърши, наричайте го както искате, не струвам повече от червеите, които ще се завъдят в тях, ако не се намеся. О, естествено, милите домашни помощнички като вас не могат да го разберат. Вие сте същата като баща ми, убедена сте, че сте откъм правилния бряг на реката, а този тип срещу вас е пълно нищожество, безчувствено като телата, които обработва. Но аз се грижа за мъртвите тъкмо защото съм твърде чувствителен, представете си. Опитях и с живи, но тяхното страдание ми беше непоносимо. Мразя да гледам как умират хора, можете ли да повярвате? И пак ви повтарям, правя го заради онези, които остават, за да им спестя гледката на смъртта в най-отблъскващия ѝ вид. Тъй че,

щом питате защо съм избрал този занаят, ще ви отговоря с един пример: защото за майката е по-добре да целуне по челото син, който изглежда, сякаш е заспал спокойно за вечни времена, отколкото да продължи да бъде преследвана през целия си живот от гледката на лице, разядено от смъртта. А ако отговорът ми не съвпада с онова, което сте очаквала, съжалявам, но е такъв и няма да получите друг.

Амброаз се затвори в себе си, вперил очи в линията на хоризонта. Манел задържа поглед върху това строго лице, сякаш го виждаше за първи път. В този миг ѝ се стори красив. Това момче, което бе сметнала за скучно и безцветно, току-що бе разкрило неподозирани страни на личността си. Зад наглед безволевия слабак всъщност се криеше оголена чувствителност. Начинът, по който бяха заискрили очите му, когато се разпали, бе очаровал младата жена.

— Простете, не исках да ви засегна — извини се тя.

— Няма нищо, аз съм виновен, не трябваше да се увличам така, съжалявам.

Бет и Самюел сложиха край на тази размяна на извинения, като се събудиха. Двамата старци се протегнаха и започнаха да настояват за ново спиране за тоалетна.

ТРИЙСЕТ

Минаваше пет следобед, когато пристигнаха на граничния пункт с Швейцария. Митничарят с грубоват акцент, леко заинтригуван от странната компания в кола, която приличаше на катафалка, започна да разпитва Амброаз за целта на пътуването им. Младежът обясни причините за появата им, кратък престой в Морж, последван от репатрирането на тялото на брата на господин Дински във Франция.

— По магистралата ли смятате да тръгнете? — попита митничарят и огледа предното стъкло за винетка.

— Не, планираме да минем по шосето край брега на езерото.

Скъперникът Бурден беше решил да спести от пропуска за магистралите. „Нещо за деклариране?“ — попита служителят със съмнение в гласа. Един мултиформен глиобластом, искаше ѝ се да му кресне в лицето на Манел. „Не“ — отговори Амброаз, подкрепен от Бет и Самюел, които дружно и енергично заклатиха глави наляво-надясно, а това веднага направи човека още по-подозрителен.

— Бихте ли отворили багажника на превозното средство, моля.

Амброаз се подчини, не и без да покаже леки признаци на раздразнение. Митничарят го накара да извади куфарчетата и да разстели цялото си оборудване на балсаматор. Служителят обходи с опитен поглед инструментите, флаконите, проучи помпите, преди да позволи на младежа да върне всичко на мястото му.

— Мога ли да видя документите ви, ако обичате, дами и господа?

Явно беше решил да се прави на стриктен. Бет се паникьоса и изгуби поне пет минути докато открие личната си карта, забутана в дъното на портфейла, между здравната карта и картата на избирател. Митничарят огледа внимателно четирите документа.

— Господин... Дински, нали така? Погрижете се да подновите личната си карта, господин Дински. Срокът на валидност е изтекъл преди повече от шест месеца.

Върна всичко на Амброаз и ги освободи с едно великодушно „Хайде, този път може.“.

— Виж я ти Европа! — започна да се възмущава Бет, щом потеглиха. — Видяхте ли как се държа с нас? Сякаш сме някакви престъпници. Що за маниер да гледа всички отвисоко, със смешното си кепе. И това. „Хайде, този път може“, значи ли, че следващия път ще ни хвърли в затвора без съд и присъда? Къде сме попаднали?

— В Швейцария, Бет, в Швейцария — успокои я нежно Самюел.

Както се боеше Амброаз, оказаха се заседнали в женевските задръствания и им отне повече от двайсет минути да минат по моста „Монблан“, което позволи на Бет да се наслади на воля на прочутия фонтан.

— Добре де, може митничарите им да са антипатични, но трябва да признаем, че фонтаните са най-добрите — призна тя, приковала поглед към бялата струя, която се издигаше високо в небето.

Движението по националното шосе между Женева и Морж се оказа по-спокойно от очакваното и „Мерцедес Вито“ навлезе в паркинга на „Режан“ малко преди деветнайсет часа, в мига, в който нощният мрак целуна водите на езерото. Те пристъпиха в огромното фойе. Големи огледала красяха стените. Умело приглушената светлина обагреше мрамора на колонадите в топли цветове. Дебел мокет заглушаваше стъпките. Мястото лъхаше на лукс. Рецепционистът потвърди трите резервации. Стая 101 на първия етаж за Самюел, 103 за Бет и 236 на втория за Амброаз. Тъй като хотелът беше пълен, Бет предложи на младата жена да сподели нейната стая. Манел прие.

— Ако размерът на стаите е пропорционален на този на рецепцията, няма опасност да се настъпваме — пошегува се старицата.

Носачът, който качваше багажа по стаите, не можа да скрие учудването си при вида на офицерския сандък на Бет. „Ще ви разнообрази от вюитоните“, подхвърли му тя. Манел придружи Самюел до стаята му. Възрастният човек се отпусна на леглото, накрая на силите си. Домашната помощничка пипна челото му. Беше мокро от пот.

— Имате треска. Носите ли си лекарствата? — попита тя.

— Да, седмичният контейнер е в тоалетната чантичка. Но се питам защо ли го взех. Идиотски навик.

— Аз ще ви кажа защо сте си взели хапчетата, Самюел Дински: защото нещо дълбоко във вас продължава да вярва. Нещо, което ви

шепне, че въпреки болката дни като днешния си заслужават да бъдат изживени.

— Щом казвате — промърмори старецът без никаква убеденост.

— Искате ли да хапнете нещо?

— Не съм гладен.

— Тогава трябва да си лягате — заповяда му тя меко и му подаде две хапчета и чаша вода. — Изтощен сте. Утре ще мислим за душ.

На стареца му беше трудно да се съблече и Манел му помогна да си свали дрехите. Направи го естествено, без фалшив свян. Смъкна му панталона, чорапите, ризата и долната фланелка, издърпа слиповете надолу и му облече пижамата.

— И не злоупотребявайте с положението — пошегува се тя, — ако не искате да започна да се дърпам и да вдигна целия хотел с крясъци за помощ.

— Познавам един млад Аполон, който само това и чака, за да се притече на помощ — закачи я Самюел с изморен глас.

— Предпочитам старци, тъпкани с пари — подхвърли му лукаво тя, докато го завиваше.

— Отговорничката от асоциацията трябва да дойде да ме вземе от хотела утре в десет, за да ме заведе на медицински преглед. Наистина разчитам да ме придружите — помоли я Самюел и стисна ръката ѝ.

— Обещавам, но само защото си падам по богати старчоци — целуна го тя по челото и се измъкна, преди скръбта да я връхлети.

В съседната стая Манел завари Бет да подрежда дрехите си, обзета от еуфория.

— Видяхте ли това? Гардероб, в който можеш да се разхождаш, пълна лудост!

— Нарича се дрешник, Елизабет.

— Бет, моля ви, наричайте ме Бет. Никога не съм харесвала името си. Елизабет напомня за монахиня, не намирате ли? Странно е като се замислиш: Елиза звучи красиво, леко, въздушно, но щом добавиш Бет, пуф, сякаш се пуква и тупва на земята. А вие сигурно си харесвате името. Манел е толкова красиво.

— Да, само дето в училище момчетата имаха неприятния навик да ми викат Мамел.

Тропане по вратата прекъсна разговора на двете жени.

— Влез.

— Понеделник дясна ръка, хайде ей така — пропя Амброаз, щом влезе в стаята.

— Съвсем бях забравила — призна старата жена с виновен вид и отиде да вземе чантичката с инсулина.

— Ето, виждате ли, не се занимавам само с умрели старци, при случай боцкам и живи — предизвика я младежът, докато поставяше инжекция на баба си.

— А какво правите на младите? — върна му топката Манел.

Бет не успя да скрие усмивката си пред объркания израз на внука си, който сложи оръжие, без въобще да се сражава.

— Да се срещнем долу и да вечеряме? — предложи той.

— Самюел няма да вечеря. Сложих го да си легне, беше много изтощен, за да хапне каквото и да е.

— И аз съм така, деца. Това пътуване ме изцеди. Мисля, че ще е най-добре да се наспя, ако искам да запазя сили за следващите дни. Ще си заситя глада с едно-две кексчета преди сън и ще ми е много добре. Не се притеснявайте за мен, младежи.

— Е, добре, тогава ще ви чакам във фойето — подхвърли Амброаз на младата жена и излезе от стаята, без да пропусне да целуне баба си по челото.

— Винаги ли е толкова грижовен с вас? — попита Манел старата дама, когато момчето излезе.

— Не го казвам, защото е мой внук, но той е най-милото момче. А като гледам колко присърце взема работата си, си казвам, че мъртвите, които попадат в ръцете му, наистина имат голям късмет.

ТРИЙСЕТ И ЕДНО

Амброаз бе потънал вече от четвърт час в съзерцание на менюто в ресторанта на хотела, когато Манел го откъсна от четивото му. Младата жена бе отделила време да се преоблече. Бяла риза, синя жилетка, наметната на раменете, тъмен клин и платнени гуменки на краката. Тънка линия с молива открояваше бялска на очите ѝ. „Такива диаманти нямат нужда от обков, за да бъдат красиви“, бе я уверила Бет, докато тя се гримираше.

— Тук ли искате да вечеряме? — попита младежът. — Честно казано, ресторантът е малко натруфен за моя вкус, а цените са като всичко останало: раздути. Така че, ако не ви притеснява да вечеряте, без да седите във фотьойл „Волтер“, заобиколена от армия сервитьори, нащрек и за най-малкото ви желание, видях на картата, че на по-малко от петстотин метра, на кея, има ресторантче, което изглежда доста симпатично, как мислите?

— Както искате вие, всъщност не съм много гладна. Кунетите на баба ви са дяволски.

— Куинети. Казва се куинети — поправи я Амброаз с усмивка.

— Кунети.

— Не, куинети, като кастанети. Ку-и-не-ти. *Repeat after me: ку-и-не-ти.*

— Ку-и-не-ти — имитира го младата жена.

— *Yes, perfect. And where are the ку-и-не-ти?*

— *The ку-и-не-ти are in the kitchen* — отвърна Манел през смях.

Вечерният хлад ги облъхна, когато излязоха от хотела. Тръгнаха по кея към яхтеното пристанище, което си личеше в далечината по гората от неподвижни мачти, издигащи се в нощта. Воали от мъгла се плъзгаха над черните води на езерото. На отсрещния бряг град Евиан блестеше с всичките си светлини. „Прекалено красиво място, за да умреш тук“ — помисли си Манел и потръпна.

— Искате ли самото ми? — предложи Амброаз.

— Не, няма нужда, благодаря. А и май вече стигнахме.

Заведението беше едновременно скромно и уютно. Големи остъклени витрини гледаха към езерото Леман. Този понеделник през мъртвия сезон бяха заети само няколко маси и двамата млади можеха спокойно да си изберат място.

— Тук харесва ли ви? — попита Амброаз, като се насочи към масата, която предлагаше най-добър изглед към мъгливата шир.

— Много добре.

— Искате ли нещо за пиене?

— Мисля, че няма да ми се отрази зле.

— Вино? Бяло вино?

Амброаз поръча две чаши шардоне.

— Безпокоя се за господин Дински — каза той след кратко мълчание. — Струва ми се, че никак не е във форма.

— Да, и няма изгледи да се оправи — потвърди Манел и извърна глава, за да скрие вълнението си.

— Как така?

Тя изчака сервитьорът да напълни чашите им, преди да продължи:

— Самюел има тумор в мозъка, който не може да се оперира. Остават му само няколко седмици живот.

— По дяволите!

Цялото отчаяние на света сякаш бе събрано в това „по дяволите“ и младата жена се трогна от непресторената тъга, с която Амброаз бе посрещнал новината.

— Ще последва скоро близнака си в гроба — отрони той след малко.

— Виж, това може да се окаже трудно.

— Но току-що ми казахте, че му остават само няколко седмици живот.

— Да, наистина. Няколко седмици са оптимистичният вариант. Не, като казвам, че може да се окаже трудно, имам предвид близнака му.

Манел отпи първата глътка с плодов вкус, за да си вдъхне кураж. Беше обещала на Самюел да пази тайната възможно най-дълго, но ето че сега бе стигнала до края на това „възможно най-дълго“. Трябваше да проговори, трябваше да сподели, трябваше да намери помощ. Не можеше повече да носи сама това бреме. А мъжът, който седеше срещу

нея в този момент, бе вероятно най-подходящият да научи истината. Сервитьорът се приближи, за да вземе поръчката им.

— По-късно, ако обичате, благодаря — отпрати го любезно Амброаз.

Младата жена си пое дълбоко въздух, преди да продължи:

— Самюел Дински никога не е имал брат, да не говорим за брат-близък — изстреля тя на един дъх.

— Как така не е имал брат? А тялото, което трябва да върнем във Франция?

— Тялото на Самюел.

Ето, бе изплюла камъчето. Както и очакваше, Амброаз го прие по-скоро зле. Но и самата тя не би го приела другояче.

— Чакайте, опитвайте се да ми кажете, че в този момент не съществува тяло за прибиране, така ли? Че единственото тяло, заради което сме дошли, е на Самюел Дински, над осемдесетгодишен и все още съвсем жив въпреки опасния тумор в мозъка, който, ако специалистите са преценили правилно, трябва да го убие до няколко седмици.

На съседните маси към тях се извръщаха разтревожени лица, лица, които Амброаз пренебрегна, за да продължи:

— Много сте мила, но не бива да ме вземате за малоумен!

— Медицински асистирано самоубийство, чували ли сте да се говори за това? — продължи тя спокойно.

— Чувам съм по нещо, както повечето хора.

— Е, добре, тъкмо това е избрал един старец на осемдесет и две години, който отказва да позволи на смъртта пак да си играе с него, както вече го е правила в миналото. Това са негови думи, Амброаз. Пак да си играе с него. Той ми разказа всичко. Самюел е бил депортиран със семейството си и като дете е познал ужасите на лагерите. Глада, болестите и вездесъщата смърт, обикаляща наоколо, докосваща го, отвеждаща жертвите си, без никога да избере него. Представете си едно момченце на едва дванайсет години, на което е наредено да събира очилата на отиващите в газовите камери. Представете си какво е преживял, какво е изпитал пред тази върволица от човешки същества, подаващи му своите очила, без да осъзнават съвсем какво ги очаква.

Амброаз си спомни как бе заварил Самюел разстроен и просълзен пред стойката със слънчеви очила в бензиностанцията. „Застигнаха ме лоши спомени“, бе му казал старецът, като бършеше сълзите си.

— Той се съмняваше и с право, мисля, че фирма като вашата ще приеме напълно съзнателно да се превърне в съучастник на подобен проект. Ако ви е излъгал, като си е измислил брата-близък, то е единствено защото според него не е имало друга възможност да постигне целта си. Края си, за да сме по-точни. Да бъде доведен тук, в една от малкото страни, където медицински асистираното самоубийство е разрешено, да хване смъртта натясно, а после да бъде върнат у дома. Ето, вече знаете колкото мен — заключи Манел и отпи голяма глътка вино.

— По дяволите! — пак каза Амброаз, за втори път тази вечер.

— Една асоциация, която се казва „Избавление“, ще се заеме с него. Техният представител трябва да дойде утре сутринта в хотела, за да заведе Самюел на медицински преглед. После той ще отиде в апартамента, където трябва да се състои в късния следобед неговата...

Тя потръпна и преглътна думата „екзекуция“, която се готвеше да произнесе.

— Той иска да го придружа, но...

Младата жена не можа да продължи и се обля в сълзи. В този миг Амброаз желаше повече от всякога да стане, да отиде и да я притисне в прегръдката си, да я погали по косите, да изпие перлите, които се търкаляха по бузите ѝ. Да ѝ каже, че той вече е тук, че ще бъде тук и утре, и всички утре на света.

Вместо това, парализиран на стола си от идиотската срамежливост, която ненавиждаше, той се задоволи да ѝ подаде салфетката, за да си избърше очите.

— Благодаря. Не мога да се примиря с тази мисъл. Постоянно си повтарям, че трябва да оставим природата да си свърши работата. Че сред цялата тази болка, която го разяжда, може би все още има няколко проблясъка, които си струва да се изживеят. Освен това не сме ли виждали и ремисии, ремисиите съществуват, нали?

— Сигурни ли са за тумора? Наистина ли не може да се направи нищо, не е възможна никаква операция?

— Никаква. Специалистът беше категоричен. Няма какво да се направи. Състоянието му се влошава със скорост с голямо С. Тази вечер пак имаше температура и става все по-трудно да се свали. Да не говорим, че повръща почти всичко, което хапне. Одеве ми призна, че вижда замъглено и от време на време образът се раздвоява.

След дълга пауза Амброаз заговори:

— Мисля, че трябва да уважите избора му, Манел. Да оставите настрана мнението си и да позволите на Самюел да си отиде така, както е решил. А щом последното му желание е да бъдете край него, тогава трябва да го придружите. Ще го придружим заедно, ако искате.

Манел остана мълчалива. „Мълчание като знак, че се предавам“ — помисли си тя с горчивина. Но дълбоко в себе си знаеше, че Амброаз е прав. А утре с младежа щеше да придружава Самюел Дински до мига на смъртта.

Когато сервитьорът се върна, за да се осведоми за избора им, те още не бяха разгледали менюто. Апетитът на Амброаз се бе изпарил. Повече по задължение, отколкото от глад, поръчаха филе по мелничарски от леманска пъстърва и втора чаша вино. Започнаха да хапват едва-едва, неохотно, но постепенно живецът им се върна. Върна се с нежната плът на рибата, с хрупкавостта на картофките, с плодовия вкус на виното, със смеховете от околните маси, с блещукането на светлините по планинските склонове в далечината. Живец в очите им, в руменината на бузите им. Взеха да си говорят, да споделят, за своя изненада да се усмихват и дори да се смеят, забравили поне за миг непоносимата мисъл за утрешния ден, който ги очакваше.

ТРИЙСЕТ И ДВЕ

Когато излязоха от ресторанта, мъглата над езерото се бе сгъстила и скриваше отсрещния бряг. Младежът си свали самото и го наметна на раменете на Манел, която възнеше от студ. Закрачиха бързо и влязоха в отопленото фоайе на хотела. Когато влязоха в асансьора, младата жена се притисна към Амброаз и отпусна глава на рамото му.

— Не искам да съм сама тази нощ — каза му. — Не и тази нощ, моля те.

Амброаз я прегърна силно, вдъхна аромата на косите ѝ, опияни се от него. Останаха дълго така, наред кабината, извън времето и извън света. Щом прекрачиха прага на стая 236, се целунаха страстно. Зъбите им изтракаха едни в други, докато езиците им се търсеха. Бяха пияни от вино и желание, главите им се въртяха. Треската, запалила кръвта им, зовеше другия през всяка пора на тялото. Разсъблякоха се, без да спират да се целуват, разделиха се само колкото да си събуят панталоните. Леглото прие телата им. Задъхан, Амброаз освободи гърдите на младата жена от сутиена. Тя му издърпа боксерките.

— Запали, моля те. Искам да те виждам — помоли го тя с пресекващ глас.

Жълтата светлина от аплиците изтласка сенките, обля извивките им, проблесна в очите им, изгуби се в долината, оформена от долепените им слабини. Амброаз хвана в шепа едната ѝ гърд, докато другата му ръка се плъзгаше между бедрата ѝ. Той потръпна, когато тя го целуна по шията. Тя се задъха от ласките му, заключи ръката му между стиснатите си бедра.

— Вземи ме — прошепна и ухапа лекичко ухото му.

Амброаз влезе в нея. Преминаха заедно в ритъма на движенията напред-назад, през бурята, която бушуваше във вените им, докато насладата не ги заля, а после отхвърли върху белите чаршафи, рамо до рамо, задъхани и поне за малко заситени един от друг.

ТРИЙСЕТ И ТРИ

Бяха се любили три пъти през нощта, всеки път с една и съща страст. Манел се бе прибрала в стая 103 призори. Не искаше старата жена да се разтревожи, щом забележеше отсъствието ѝ, когато се събудеше. Бе навлякла някаква фланелка и се бе мушнала в двойното легло до Бет, чието похъркване скоро я бе унесло в сън. В осем часа, както беше уговорено, от рецепцията звъннаха в трите стаи, за да ги събудят.

— Добре ли прекарахте вечерта? — попита Бет младата жена с лукава нотка в гласа, същата Бет, която не бе пропуснала да отбележи между две похърквания късния час, в който се бе прибрала тя.

— Чудно, да. Филето от леманска пъстърва беше превъзходно, а кеят е великолепен.

Бет не се усъмни нито за миг, че това „чудно“ включваше малко повече от филе от леманска пъстърва и разходка по кея, но не го издаде по никакъв начин.

Докато старата жена се обличаше, Манел се отби в съседната стая, за да провери как е Самюел. Целуна го по челото. Треската се бе върнала. Беше ли си отивала, впрочем? „Тази вечер ще съм по-добре“ — иронизира старецът. Тя го заведе до банята и го остави да се заеме с интимния си тоалет. През това време извади дрехите му от куфара. Пастелнозелена риза, черен панталон, тъмнозелено сако. Зелено, цветът на надеждата, помисли си тя. Той се остави покорно да го облече. Беше все така изнемощял, както вчера, ако не и повече. Както и лекарствата, нощите също вече не му действаха. Манел му нареди да си полегне, докато я чака. „Връщам се веднага, увери го. Само да взема душ и да се приготвя.“ Когато се върна, старецът спеше. Щом го видя така, неподвижен по средата на леглото, с костюм, скръстил ръце на гърдите, тя за миг си помисли, че тази измамница, смъртта, най-последно беше изпреварила плановете му. Погали го по бузата, приглади с opakото на дланта непокорния кичур, който се налагаше да нагласява

на мястото му при всяко посещение. Той отвори очи и я загледа, без да я разпознава. Бяха очи на същество, изгубено сред пустошта.

— Аз съм, Манел — прошепна му нежно. — Чакай ни долу за закуска. Трябва да съберете сили, денят ще бъде дълъг.

Младата жена прехапа език и се нарече идиотка. Как един последен ден можеше да бъде достатъчно дълъг? Срецнаха се с Амброаз и баба му в салона на ресторанта, където беше подреден бюфетът. Тя поздрави младежа с бегла целувка.

— Тайната на хубавото тесто за кифлички е същата като на хубавата любовна история — заяви Бет и остави на масата пълна чиния сладкиши. — Трябва да втасва цяла нощ, така става пухкаво.

Амброаз и Манел се спогледаха съучастнически. Бабата, която очакваше тъкмо това, потупа Самюел по ръката и стана, за да му върже салфетка на врата.

— Ще е грехота да изцапаме такава хубава риза.

Младата жена донесе на стареца чаша портокалов сок. Той се задоволи с една мадленка, от която хапна няколко късчета. Въпреки надвисналата тъга, която сякаш можеше да се пипне, двамата млади хора се насилиха да ядат, без да успеят да прогонят непоносимата мисъл, че това е последната закуска, споделена със стареца.

— Човекът, който трябва да ме вземе, за да видя брат си, ще дойде в десет, нали, Манел?

— Той знае, Самюел — съобщи му тя, като постави длан на лишената му от плът ръка. — Вече няма нужда да лъжем, Амброаз е в течение, снощи му разказах всичко.

— Да, господин Дински — потвърди младежът, — Манел ми обясни всичко.

— Направете ми днес удоволствието да ме наричате Самюел.

— И бих искал да ви придружа заедно с Манел, ако позволите, Самюел.

— Да замина, заобиколен от два ангела, не бих могъл и да мечтая за нещо по-хубаво.

— Бет — започна със сериозен тон Амброаз, като се обърна към баба си, — Самюел, Манел и аз трябва да ти кажем нещо.

— Ако е за медицински асистираното самоубийство, не си правете труда. Сами вече ми обясни всичко.

— Но кога?

— Вчера, когато спряхме да хапнем на „Овошките“, след като той си изповръща и червата в тоалетната и след като аз му признах, че съм ти баба и не съм никаква доброволна придружителка, както го бяхме заблудили. Не ти казах нищо, защото той ме помоли да запазя мълчание — продължи тя и стисна съчувствено ръката на Самюел. — Боеше се, че ще потеглиш наобратно.

„Явно — помисли си Амброаз — всички, освен мен имат нещо за криене в тази история.“

Представителката на асоциация „Избавление“ влезе във фоайето точно в два часа. Швейцарска часовникарска точност, възхити се Бет. Ема Безюше имаше мек глас, който подчертаваше още повече акцента от Во. Около петдесетте, с приятно лице, облечена в пъстри дрехи, нищо не говореше за очакваната от Манел строгост, освен косите, събрани в стегнат кок. На младата жена ѝ се искаше да мрази това създание, носещо смърт, но не успяваше да я намери за антипатична. Тя веднага показва необходимото уважение към Самюел и нейното „Добър ден, господин Дински“, прозвуча вярно в ушите на домашната помощничка. След запознанствата Ема Безюше ги покани да седнат на фотьойлите и дивана, оставени на разположение на клиентите в малкия салон на хотела. Там тя обясни съвсем ясно на Самюел как щяха да протекат процедурите. Направи го със свои думи, думи, които Амброаз знаеше наизуст.

— „Заминаването“ ще се състои в началото на вечерта, ако не възразявате, при падането на нощта.

„Като крадци!“ — потръпна Манел.

— Разбира се, господин Дински, вие ще контролирате положението във всеки момент и можете да решите да промените нещата така, както пожелаете. Напомням ви, че асоциация „Избавление“ и аз лично сме тук с единствената цел да ви придружим във вашето начинание и да го направим възможно най-хуманно и безболезнено. В единайсет часа имаме среща с доктор Меян, лекарят на асоциацията, който ще се увери, че вашето състояние е напълно съвместимо с нашите морални принципи. Обикновена формалност, бъдете спокоен. Ще ви помоля да ми дадете медицинското си досие.

Манел извади от папката поисканите документи.

— Благодаря. Ще ми е необходим също валиден документ, потвърждаващ самоличността ви.

— Имам само лична карта — измънка Самюел.

Манел взе внимателно портфейла от треперещите му ръце, извади картата и я подаде на Ема Безюше. За голямо раздражение на всички тя заразглежда сякаш безкрайно пластмасовия правоъгълник.

— Виждам, че срокът на валидност на личната ви карта е изтекъл преди няколко месеца. Имате ли друг потвърждаващ документ? Паспорт, акт за раждане например, справка за гражданско състояние, ако е издадена преди по-малко от три месеца? Не? Това е неприятно. Наистина ли нямате нищо друго, освен тази карта?

— Добре де — възкликна ядосано Манел, — нали виждате, че е той?

— Виждам документ, чиято валидност е изтекла през април. И това е единственото, което има значение от гледна точка на закона. А извън съображенията за човечност, съображения, които разбирам напълно, ние нямаме властта, а още по-малко правото, да съдим за нечия самоличност по напълно произволен начин.

— По дяволите, ами състоянието му, нали виждате в какво състояние е? А медицинското му досие, произволно ли е медицинското му досие? — разгневи се младата жена.

Ема Безюше дръпна Манел настрани.

— Чуйте ме, госпожице, няма смисъл да вдигате скандал. Няма да намерим решение, като се нервираме.

— Не можете да му причините това. Толкова се подготвя — намеси се Амброаз, който се беше приближил.

— Вече не издържа тези болки, не разбирате ли? — добави Манел с хриплив глас. — Повръща всичко, вижда все по-неясно, няма сили да стане или да легне.

Потънал в средата на дивана, Самюел не разбираше какви бяха тези разпавии. „Нещо не е наред ли?“ — попита той Бет. Тя седна до него и стисна ръката му.

— Не знам, но изглежда във всеки швейцарец дреме по един митничар.

— Правилата са категорични: трябва да можеш да докажеш, че съществуващ, за да поискаш правото да изчезнеш, толкова е просто — отвърна Ема Безюше на младата двойка и пристъпи към стареца.

Остави личната карта и медицинското досие на масичката и рече:

— Не разбирам, господин Дински. За първи път ни се случва подобно нещо и ви моля да повярвате, че аз съм най-огорчена, наистина, но ще ни бъде невъзможно да задействаме днес процедурата. Естествено, преведените суми ще ви бъдат възстановени частично, без вече направените разходи. А ние, разбира се, оставаме изцяло на ваше разположение за всякакво ново искане от ваша страна, при условие че документите ви са в ред. Довиждане, господин Дински. Дами, господа.

Амброаз и Манел дълго не можаха да помръднат, напълно изумени от сцената, която бяха преживели. Младежът я прегърна.

— Нали това искаше в крайна сметка? — утеши я той. — Май с тази цел ни последва в началото, струва ми се. Хайде, ела, той има нужда от нас.

Тогава, коленичили пред него, те обясниха на смаяния старец, че няма да умре днес, че се налага да издържи на мъките си още известно време, но те ще бъдат до него, каквото и да става, както бяха обещали, до самия край.

— Само при един специалист ли е ходил? — попита учудено Бет, която прелистваше медицинското досие на Самюел.

— Да — потвърди младата жена.

— Амброаз Ларние, какво все ти набива в главата баба ти?

— Че специалистите могат да гледат само с едно око. И че трябва винаги да се консултираш с втори, ако искаш да имаш пълен поглед върху болестта.

ТРИЙСЕТ И ЧЕТИРИ

— Би ли могъл да ни напомниш кой беше баща ти, Амброаз Ларние? — помоли го баба му.

— Какво общо има? — изсумтя младежът.

— Хайде, отговори, ще ги заинтересува — настоя Бет.

— Професор Анри Ларние, носител на Нобелова награда по нещо си за 2005 година — измънка неохотно той.

— По медицина. Нобелова награда по медицина, хайде да не се боим от думите, ако обичаш. И с какво по-точно се занимава този човек, би ли ни напомнил?

— А, не, Бет, виждам накъде биеш, но не може да става и дума. По-скоро бих пукнал.

— Браво, поздравявам те за този израз, изключително подходящ е за ситуацията.

— Прощавай, Самюел, нямах предвид това, но не искай от мен невъзможното, Бет, не и той.

— Каква е тази история? — прекъсна ги Манел.

— Ами, представете си, този млад човек пред очите ви има баща, който е един от най-видните специалисти по онкология в света, но същият този млад човек, понеже е скаран с баща си, не иска да се възползва от достъпната ни привилегия да се консултираме с него.

— Но, Амброаз, трябва да отидем веднага — възкликна младата жена. — Нямаме какво да губим. И не ни пука, че сте скарани, не те караме да се сдобряваш с него, искаме само да прегледа Самюел.

— Той е най-добрият в областта си, Амброаз, и ти го знаеш много добре — настоя старицата. — Освен това шансът е на наша страна. Както в началото на всяка седмица той трябва да е в кабинета си в клиниката. На две крачки оттук. Направи го заради Самюел.

Старецът беше забил празен поглед в пода, в очакване на заминаването, което му бе отказано. Младежът преглътна гордостта си и отстъпи.

— Добре, но не очаквайте от мен да се хвърля в краката му. Само заради Самюел.

— Благодаря ти от негово име — грейна Манел, целуна го право в устата и хвана нежно стареца под ръка.

Потеглиха покрай езерото към Женева, на петдесетина километра. След близо едночасово пътуване Амброаз паркира пред безличното здание на клиниката. Погледната отвън, седеметажната постройка приличаше на жилищна сграда от седемдесетте. Манел остана в колата със Самюел, за да не изтощават излишно болния, а младежът заедно с баба си влезе през големите остъклени врати и се насочи към рецепцията, където поиска да се срещне с професор Ларние.

— За кого да предам? — попита рецепционистката.

— За сина му.

— И за тъщата му — добави Бет.

Жената ги изгледа с любопитство и ги помоли да почакаат, докато се обади.

— Професор Ларние ви очаква в кабинета си. На третия етаж, името му е написано на вратата — осведоми ги тя, след като затвори.

Те отидоха да вземат Манел и стареца, после се качиха в просторния асансьор, който ги издигна нагоре. ПРОФ. АНРИ ЛАРНИЕ, НОБЕЛОВА НАГРАДА ЗА МЕДИЦИНА. Табела с размерите на егото на човека, помисли си младият балсаматор. Не се наложи да чукат. Вратата се отвори и видяха разтревожения Анри Ларние. Първата мисъл на Амброаз, когато зърна застаналия пред него мъж, беше, че е остарял. Прошарена брада засенчваше долната половина на лицето му. След като бе надхвърлил шейсетте, бе загубил донякъде строгия си израз, който му придаваше властност и авторитет. По-скоро красив мъж, прецени Манел, който приличаше много на сина си, макар че у Амброаз имаше нещо леко небрежно, което липсваше неимоверно на баща му.

— Какво се е случило? — попита с тревога професорът, без дори да поздрави сина си.

— Здравей, татко — обади се младежът.

— Простете, здравей, Амброаз. Здравей, Елизабет.

Неговата тъща го бе молила стотици пъти да я нарича Бет, но напразно. Да назовава нещата и хората с точните им имена, такава бе

научната нагласа на баща му, помисли си младежът. Не допускаше игри с названията нито в науката, нито в живота.

— Господине, госпожице.

— Манел и Самюел — представи ги Амброаз.

— На какво дължа това посещение?

— Не се притеснявай, не съм дошъл заради мен.

— Не идваш да ме видиш, когато се намирам близо до теб, разбираемо е, че твоето присъствие тук, на стотици километри от дома, придружен от баба ти и от тези хора, които не познавам, може би ме интригува леко.

— Може ли да влезем в кабинета ти, ако няма да те затрудни?

— Няма да има достатъчно столове за всички. Бих предложил по-скоро да слезем в кафенето, там ще е по-удобно да говорим — каза ученият и затвори вратата зад гърба си.

„На неутрален терен“ — помисли си синът му с горчивина. Баща му така и не си позволи да го допусне по-близо до себе си. Намериха свободна маса и Анри Ларние повтори въпроса си:

— И така, на какво дължа това посещение?

— Ами, виж какво, аз бих искал, ние бихме искали, да прегледаш тук присъстващия господин и да проучиш медицинското му досие, за да разберем какво точно му има.

— Я виж ти, синът ми вече се занимава и с живи — подхвърли с ирония Анри Ларние.

— Моля ви, Анри — намеси се Бет, — Амброаз преодоля себе си, за да дойде с тази молба. Не започвайте да се карате, умолявам ви.

— Знаех си, че така ще стане — намръщи се младежът.

— А, не — ядоса се Манел, — не започвайте. Не знам какво има между вас, нито ме интересува, но проблемът не е в това. Проблемът е, господин Ларние, в огромния тумор, който убива този наш приятел тук, така че можете да продължите с караниците си по-късно, ако желаете, но междувременно се заемете с него, ако обичате! — заключи младата жена и сложи медицинското досие на Самюел пред смаяния от подобно отношение лекар.

— Много добре — отстъпи той и отвори папката.

Остави настрана анамнезата на своя колега, прегледа набързо резултатите от изследванията, за да се задълбочи в снимките от

ядрено-магнитния резонанс, над които прекара дълги минути, без да произнесе нито дума.

— Съдя по датата, че тези снимки са направени преди около два месеца, нали така?

Манел отговори вместо Самюел:

— Да, малко по-малко от два месеца.

— По-малко от два месеца — повтори той замислено. — Не е възможно — възрази сам на себе си.

— Какво не е възможно? — попита Бет.

— Извинете ме за прямотата, но като се има предвид размерът на глиобластома в момента на ядрено-магнитния резонанс и като знаем бързината на проникване и агресивния характер на този вид тумори, е научно невъзможно присъстващият тук господин още да е жив. Съжалявам, но не, просто е научно невъзможно. Не знам какво да мисля, господин... Уендлинг — продължи той, като прочете името под снимката, — но...

— Дински — поправиха го в хор Манел, Бет и Амброаз.

— Моля?

— Дински. Не Уендлинг, а Дински — натърти Манел.

— Вижте, тук чета Уендлинг, Роджър Уендлинг — настоя лекарят и им показва името, надраскано с бяло на черен фон в долния край на снимките.

Изумлението се изписа върху всички лица с изключение на основния заинтересуван, който бе твърде зает да се бори с главоболието си. Анри Ларние остави снимката и взе папката.

— Да, виждам, че анамнезата, дело на моя колега, доктор... Жервез, наистина се отнася за господин Дински, но е съставена въз основа на снимките, които носят името на Уендлинг. Впрочем, този доктор Жервез е доста великодушен. Да предвиди три месеца живот на пациент с подобен тумор, свалям му шапка, това не е оптимизъм, а научна фантастика. Трябва да е станало объркване при разпределянето на снимките, нещо, което се случва все по-рядко, слава Богу, но не ни е напълно спестено.

— Но от какво страда тогава господин Дински? — попита Бет с едновременно притеснен и пълен с надежда глас.

— За целта ще трябва да поставим наново диагноза. На колко години сте, господин Дински?

— На осемдесет и две — отговори немощно Самюел.

— Имате често и силно главоболие, заради което сте отишли на преглед, нали така?

— Да — отговори Манел вместо стареца.

— Температура?

— Да, почти постоянно от няколко дни.

— Повръщания, загуба на тегло?

— Да, повръща почти всичко, което хапне, и е отслабнал много.

— Оплаква ли се от зрителни смущения? Вижда ли замъглено или двойно?

— Да, отскоро, но откъде знаете?

Анри Ларние стана и се приближи до стареца. Опипа слепоочията му и огледа внимателно неестествено набъбналите темпорални артерии.

— Когато ви докосвам тук, по главата, боли ли ви?

— Да — изохка възрастният човек.

— Чували ли сте за болестта на Хортън?

Въпросът беше зададен към всички. Мълчанието, с което бе посрещнат, го накара да продължи:

— Тази болест се проявява основно при възрастни хора, предимно над осемдесетгодишни и притежава симптомите, които току-що споменахме. Най-неприятният риск при тази патология е, ако не се лекува бързо, намаляването на остротата на зрението, което може да стигне до пълна слепота. Но бъдете спокойни, за тази болест в наши дни съществува ефективно лечение. Ще предпиша на господин Дински спешно лечение на основата на мощни кортикостероиди и ако наистина става дума за болест на Хортън, което изследванията ще покажат много бързо, общото му състояние би трябвало да се подобри съвсем скоро, а главоболията да отшумят до няколко дни, дори до няколко часа.

Амброаз, Бет и Манел се вгледаха в Самюел Дински. Самюел Дински, чийто свят се преобръщаше за втори път този ден.

ТРИЙСЕТ И ПЕТ

Човекът на науката изпрати Самюел да му вземат кръв в лабораторията на клиниката. Щяха да получат резултатите следобед. В същото време нареди на аптеката в сутерена да приготвят необходимите медикаменти, за да се започне възможно най-скоро терапията.

— Така, след няколко минути ще бъдат на разположение на рецепцията с подробни инструкции за приема, които трябва да се следват буквално, и кратка бележка за лекуващия лекар. Първи прием веднага, няма време за губене. Ех, от цяла вечност не съм практикувал така — усмихна се доволният Анри Ларние. — Беше малко неочаквано, трябва да призная, но пък ми напомни за годините като интернист.

За първи път Амброаз долови носталгия в гласа на баща си, може би носталгия по онези времена, когато нобелистът още не бе изместил лекаря.

— Не мога да остана — продължи специалистът и погледна часовника си, — имам да подготвям доклад, но ви каня да хапнете тук, ако желаете. Храната не е никак лоша, ще видите. А аз вече се чудя какво да правя с всички талони за храна, на които имам право всеки месец.

Анри Ларние остави на масата въпросните талони и си взе довиждане с компанията, но накрая отново увери стареца:

— Ако ние сме прави, господин Дински, всичко ще влезе в ред бързо, не се безпокойте.

Амброаз се усмихна. Беше забравил този забавен навик на баща си да употребява „ние“, когато имаше предвид себе си, навик, придобит от безбройните научни публикации, където често е прието да използваш първо лице множествено число, за да говориш за автора.

Когато той си тръгна, Манел и Амброаз се спогледаха с нов огън в очите, запален от надеждата. Ема Безюше и нейният прощален коктейл бяха останали някъде далеч. Старецът щеше да живее. Този

ден, който трябваше да е последен, щеше да бъде второ раждане. С обичайната си практичност Бет върна всички на земята:

— Трябва да си сервираме, преди да се натрупат много хора. Пладне е и започнаха да идват.

— Вървете — нареди младежът. — Вземете ми каквото решите, аз отивам на рецепцията, за да видя дали лекарствата са там.

Амброаз се върна, притиснал към гърдите си пликчето с безценните кутийки кортикостероиди. Като следваше предписанията на Анри Ларние, Манел извади три дражета и ги постави пред Самюел. Старецът старателно глътна хапчетата едно по едно с помощта на чаша вода, окуражаван от своите ангели-пазители. Ангели-пазители, които се нахраниха бързо и с апетит, освободени от бремето, потискащо ги от сутринта. Когато тръгнаха, Амброаз подхвърли ключовете на Манел и се извини.

— Чакайте ме във фургона, ще дойда след пет минути.

Пренебрегна асансьора и се изкачи, като вземаше стъпалата по две, до третия етаж. Не беше благодарил на баща си, че им отдели малко от скъпоценното си време. Искаше най-вече да го прегърне, да го прегърне така, както синът трябва да прегръща баща си, когато се разделят. Плахото почукване по вратата остана без отговор. „Татко?“ Той влезе. Кабинетът беше празен. И тогава видя. И в мига, в който откри убежището на Анри Ларние, всички предубеждения към великия човек, трупани през годините, за егоцентризъм, високомерие, студенина, безчувственост, бяха заличени, пометени от онова, което се разкри пред очите му. Навсякъде около него, закачени по стените, изложени върху рафтовете на библиотеката, подредени върху плота от акажу на бюрото, имаше снимки на Амброаз и майка му. Амброаз като бебе в прегръдките на младата жена, Амброаз като дете, играещ си със стетоскоп, майка му по бански край басейна, ослепителна под слънчевите лъчи, Амброаз като юноша, свирещ на китара, Амброаз до елхата, разопаковащ подаръците си, Сесил с Амброаз на коленете, разгадаваща първите му думи, Амброаз с влачещата се по земята бяла престилка на баща си, Сесил, потънала в четене на „Пътуване до края на нощта“. Светилище, кабинетът на Анри Ларние беше не друго, а светилище, посветено на неговите призраци — на жената, която бе обичал, и на сина, който му се бе изплъзнал. Младежът закри устата си с ръка, когато огледа библиотеката. Не бе подозирал нито за миг, че

баща му би се заинтересувал някога от неговата работа. Но там имаше, подредени грижливо на централната лавица, множество трудове, посветени на изкуството на танатопрактиката и на занаята на балсаматора. Книги, някои от които бяха съвсем скорошни, посветени на последните новости в професията. Поразеният младеж написа номера на мобилния си телефон на един лист и го остави на подложката с молба баща му да се обади, щом получи резултатите от изследванията. После добави в долния край онези думи, които не се произнасяха никога, думите, оставащи заседнали в гърлото поради свян, думи, понякога изтръгващи се край катафалката, когато вече е твърде късно, думи, които струваха повече от всякакви прегръдки. *Твоят син, който те обича.*

ТРИЙСЕТ И ШЕСТ

Тази сряда сутрин Самюел Дински се събуди учуден наред огромното легло в хотелската си стая. Нещо го бе изтръгнало от съня му, нещо, което не бе изпитвал от цяла вечност: глад. Празният му стомах издаваше недоволно гъргорене, а небцето зовеше с всичките си рецептори за закуска. Менгемето, което вечерта още смазваше черепа му, вече бе разхлабило напълно челюстите си и бе пуसнало болката да отлети. Сега в главата му бе ведро, сякаш зад челната кост полъхваше лек бриз, който бе издухал надалеч последните останки от страданието. Той стана и поразтвори завесите. Лъчът светлина, пронизал въздуха и огрял леглото, не донесе със себе си игличките, които обикновено се забиваха в ретината му. Не, изпита само обичайното заслепяване, което носи дневната светлина след нощ, прекарана в мрак. Самюел се протегна и простена от задоволство, после се излегна на слънце и остави тялото си да попие топлината на лъчите. Чак тогава ги видя. Манел, Бет и Амброаз бяха застанали до леглото му и изстреляха един и същ въпрос: „И какво?“

Когато се върнаха от Женева, старецът беше съсипан от умора и си бе легнал и бе заспал веднага. „Денят се оказа по-дълъг от предвиденото“, бе се пошегувал, преди да потъне в сън. Манел, Амброаз и Бет бяха останали край него с удвоена бдителност. Смъртта, лишена от обещаната отдавна плячка, може би не беше казала последната си дума. Самюел бе изкарал треската си с потене от всички пори и младата жена, подпомагана от Амброаз, бе сменила пижамата му със суха фланелка. Въпреки настояванията им Бет да се прибере в стаята си, за да си почине, тя бе отказала категорично. „Човек няма всеки ден късмета да бди над новородено на осемдесет и две години“ — беше прошепнала тя съвсем сериозно.

Така че те останаха в стая 101, край леглото на стареца, впили погледи в него в полумрака, вслушани в дишането му, дебнещи за най-малкото смущение, докато сънят не повали и тях посред нощ, Манел в

креслото, Бет на дивана, а Амброаз направо на пода, където накрая се бе излегнал.

Старият човек огледа триото, което се взираше в устните му в очакване на отговор. Широката усмивка, която озари лицето му, говореше за състоянието му много повече от каквито и да е думи.

— А треската? — попита Манел и го прегърна.

Челото му беше хладно и сухо.

— Ден Д плюс един. Първият от остатъка от вашия живот — обяви тържествено Амброаз, като намекна за заглавието на филма^[4].

Предната вечер, в същия час, в който иначе би трябвало да погълне смъртоносния коктейл, Манел бе събудила болния, за да му даде втората доза кортикоиди. А на сутринта, вместо да се окаже проснат на маса от неръждаема стомана, очакващ в смъртния хлад идването на балсаматора, той беше тук, пред тях, изтегнат сред огрените от слънцето завивки, по-жив отвсякога. Новородено на осемдесет и две години, Бет не можеше да го каже по-добре. Жив, благодарение на една невалидна лична карта, помисли си с ужас младежът. И проникателността на баща му, който се бе обадил в късния следобед, за да потвърди, че става дума за болестта на Хортън.

— Ще наминете ли да ме видите вкъщи? — бе попитал той.

Зад тези думи прозираше нотка на безпокойство. Може би на страх, че синът му ще откаже. Страх, че думите, надраскани на листчето, оставено върху бюрото, които Анри Ларние бе чел и препрочитал, преди да го скъта грижливо в портфейла си, ще си останат само думи. *Синът ти, който те обича.*

— Обещавам, татко, ще наминем. Поне веднъж месечно, ако не за друго, за да подновяваме рецептата на господин Дински, щом сега ти си негов лекуващ лекар — бе се пошегувал синът му.

„Д плюс един и за нас, татко“ — каза си младежът. Манел поръча закуска в стаята за Самюел. Той изяде с апетит първата препечена филийка под разнежения поглед на Бет, която побърза да намаже с масло втора.

[4] Le premier jour du reste de ta vie — филм на Реми Безансон от 2008 г. — Б.пр. ↑

ТРИЙСЕТ И СЕДЕМ

Същата вечер настоя да ги покани на вечеря в ресторанта на „Режан“. „За да отпразнуваме моята болест на Нортън“, обясни старецът.

— Хортън, Сами — поправи го Бет — казва се Хортън.

— Никога не съм предполагал, че някой ден ще съм толкова щастлив, защото са ми открили болест — призна той трогнат.

Старецът пак бе облякъл за случая хубавия си зелен костюм. „Нямам друг — извини се той на Бет. — А и хората няма откъде да знаят, че това е костюмът ми за погребение“, добави той, докато влизаха в залата. Бет от своя страна, също не се бе поколебала да се издокара с траурния си тоалет, без воалетката. „И без това черното е подходящо за навсякъде — заяви тя на внука си още преди той да си отвори устата. — Нали, Манел?“

— И двамата сте великолепни — похвали ги младата жена.

Централната маса ги очакваше. „Винаги съм мечтала да вечерям някой ден седнала в кресло «Волтер», заобиколена от армия сервитьори, дебнеци и за най-малката ми прищявка. Ето че желанието ми е изпълнено“, иронизира домашната помощничка, като гледеше лукаво Амброаз, когато заеха местата си. Шегуваха се през цялото време, понякога се смееха с пълно гърло в приглушената атмосфера на ресторанта под смаяните погледи на клиентите от съседните маси. Бет, като истинска царица майка, се възползва в пълна степен от персонала и ги викаше за всеки свой каприз.

Мога ли да получа чаша обикновена вода, драги?

Филия пълнозърнест хляб, ако обичате. От белия получавам киселини.

Много сте мил, бихте ли ми донесли влажна и гореща салфетка, за да си измия ръцете.

— Хайде, Бет, вече прекаляваш малко — упрекна я Амброаз.

— Какво? Да имаш на разположение толкова сервитьори, без да е позволено да ги използваш, е толкова идиотско, колкото да сложиш

свещички на торта за рожден ден, а да ти е забранено да ги запалиш.

Когато си тръгнаха, на старата дама ѝ се откъсна от сърцето щедрият бакшиш от десет евро.

— Те не искат в Европа, но въпреки това ще получат моите евро — огласи тя малката си победа.

Манел отиде да завие Самюел, докато Амброаз поставяше инжекцията на Бет.

— Всеки със своето старче, за да няма завист — пошегува се старата дама. — Знаеш ли, скъпи — продължи тя съвсем сериозно. — Не искам да съм спирачка за теб. Ако някой ден решиш да отидеш да живееш другаде, въобще не се чувствай задължен да останеш заради мен.

— Наистина ли? Мога ли? А аз останах, защото си мислех, че не можеш без мен. Да, но няма да мога да те оставя съвсем сама с твоя диабет. Не, ще трябва да ти намеря някой симпатичен малък хоспис. Знам един не много скъп, където ще си намериш много приятелки, ще участваш в кулинарни работилници, ще играете карти, ще се запишеш в читателския клуб. Аз ще идвам да те видя в неделя. Ще се разхождаме в парка. Ще бъде хубаво.

Като видя колко е разстроена баба му, Амброаз побърза да даде заден ход и я притисна в прегръдката си.

— Стига де, шегувам се. Знаеш много добре, че няма да мога да живея без сладкишите ти! Но се страхувам, че тази нощ ще трябва да те лиша от младата ти другарка по стая — добави, като прегърна през талията Манел, която тъкмо бе влязла.

— Възползвайте се, гълъбчета. О, да, възползвайте се. Любовта е като бонбоните, не можеш да усетиш вкуса им с гледане — отвърна тя и подсили съвета си с откровено намигане към младата двойка.

ТРИЙСЕТ И ОСЕМ

На другата сутрин, когато двете се озоваха една до друга пред бюфета със закуската, Бет Любопитната не успя да се удържи да не попита Манел дали са спали добре.

— Цяла нощ ядохме бонбони — прошепна ѝ на ухото младата жена.

— Прекрасно! Но гледайте винаги да остава по някой в пликчето — посъветва я Бет Мъдрата.

Бяха се уговорили да тръгнат в десет часа и те се срещнаха при рецепцията с куфарите. Самюел отмени резервациите за останалите нощувки и плати сметката.

— Съкратен престой, удължен живот — подхвърли весело старата жена на рецепциониста, който кимна любезно, без въобще да се опита да вникне в смисъла на думите ѝ.

Пътуването продължи в приятна атмосфера. Преминаха за последен път по крайбрежието на езерото. Старинен параход се носеше по сребристите води, а двете му гребни колела разбиваха вълните в кипяща пяна. Издигнатото на кърмата червено знаме с бял кръст плющеше на вятъра. Също като дете, изопнал шия, Самюел не пропускаше нищо от пейзажа, разгръщащ се пред очите му. Когато минаваха границата и митничарят ги попита имат ли нещо за деклариране, Бет отговори: „Само един живот“. Като видя усмивките на останалите, служителят не настоя повече, а само изгледа как катафалката напуска Швейцария, като се питаше как е възможно да си толкова радостен в такова зловещо возило. Разговаряха малко, общуваха в тишината само с погледи. Чувстваха се добре. Бяха дошли със смъртта като пети пътник, а си тръгваха без нея. Четирима души, които никога не бяха се чувствали толкова живи.

ТРИЙСЕТ И ДЕВЕТ

Буба и Абел посрещнаха Амброаз в обичайното добро настроение край бюро, затрупано с коледни украшения. Крехките стъбла на фикуса се огъваха под лавина от гирлянди. От тавана висяха безброй разноцветни топки. Армия от библейски фигурки беше завладяла горната страна на хладилника. По прозорците бяха налепени добродушни и шкембести Дядо Коледа, които посрещаха посетителите с хитра усмивка. Оставаха няколко дни до празниците в края на годината и двамата приятели изглежда не искаха да свалят от сутрин до вечер нахлупените на главите им червени шапчици. Както винаги, огромният сенегалец отговори на поздрав на младежа с виц от репертоара си.

— Знаеш ли го онзи за скелета, който влязъл в едно кафене? Сервитьорът го пита: „Какво ще поръчате?“ А той отговаря: „Една бира... и един парцал, ако обичате.“

Абел изчака смехът на Буба да заглъхне и тогава взе думата:

— За малката дама ли идваш? Не разбирам защо се престарават да правят аутопсии на старци над деветдесетте. Не могат ли да ги оставят на мира, а?

— Знаеш много добре, че в случай на пожар, още повече в старчески дом, е задължително — отвърна Амброаз.

— Огънят бил тръгнал от коледни светлини в една от стаите на партера, така ли? — попита Буба.

— Не знам нищо. Само се надявам, да не е страдала. Къде е тя?

— Още е на масата за аутопсии. Рекохме си, че така ще ти е по-удобно. Само трябва да я прехвърлиш на количката, когато свършиш, и ще я качим в траурната зала. Имаш колкото искаш време, няма роднини.

— Ако смея да кажа — ухили се Буба, — не ти гори под краката!

Младият балсаматор реши, че не е чул добре.

— Как така няма роднини? Нали говорим за госпожа Дьо Морбийо?

— Госпожица Дьо Морбийо, ако обичаш. Ами, не, няма роднини, така ни увери директорът на заведението.

Докато асансьорът се спускаше към втория подземен етаж, Амброаз побърза да се обади в имението „Ла Розелиер“. Младежът се представи и поиска потвърждение. Момичето, което му отговори, избухна в сълзи.

— Какъв ужас, господин Ларние. Трима мъртви, представяте ли си? Трима! Не, Изабел нямаше роднини. Далечни праплеменници, но те никога не я посещаваха. Вие бяхте единственият ѝ посетител всяка година на рождения ден. О, как ни разказваше за своя балсаматор. Знаете ли, тя явно ви ценеше много. В дните след вашето идване не преставаше да ви хвали.

— Беше ми казала, че съпругът ѝ е починал отдавна, но често ми споменаваше за дъщеря си, която я водела на ресторант всяка неделя.

— Измислици, господин Ларние. Никога не е била омъжена, а още по-малко има дете. Изабел беше майсторка да си съчинява истории. Всъщност такава беше професията ѝ. Тя беше писателка.

— А внуците и правнуците, които ѝ оставяли рисунките си? Все пак не съм сънувал рисунките по стените на стаята.

— О, тези рисунки ли? Рисуваха ги децата от началното училище за възрастните хора от резиденцията. Има ги във всички стаи. Не, съжалявам, господин Ларние. Може да се каже, че в известен смисъл ние бяхме, вие бяхте единствените ѝ роднини.

Разголеното тяло на Изабел дьо Морбийо очакваше Амброаз върху плота от неръждаема стомана. Съдебният лекар бе потвърдил смъртта от задушаване. Младежът остави куфарчетата си и се приближи до трупа. Както и другите две жертви на пожара, опустошил източното крило на „Ла Розелиер“, деветдесет и две годишната старица бе издебната в съня си от задушливия дим. Пламъците не бяха имали време да я достигнат и лицето ѝ бе останало непокътнато в смъртта. След аутопсия работата по консервирането винаги се оказваше продължителна и деликатна. Докато измиваше тялото с навлажнена кърпа, ясният глас на старицата отекна в главата му, все така отчетлив, както звучеше в стая „Орхидея“. „Разкажете ми за себе си, Амброаз. Никога не ми разказвате за себе си.“ Младият човек се усмихна. И тогава, докато ръцете му се плъзгаха по бялата и студена като мрамор кожа, той започна да разказва. Разказа за Манел, за

нейните възмутени викове и неговия смаян поглед при първата им среща. Манел с пламтящите ѝ очи, Манел с нейните черни коси, гъвкавото ѝ тяло, опияняващия ѝ парфюм, скъпоценния ѝ смях. Манел, на чиито устни никога не можеше да се насити. Обясни как сега и двамата прекарват дните си в очакване отново да бъдат заедно вечерта.

— Апартаментът на семейство Жандрон на втория се освободи миналия месец. Веднага се възползвахме от случая. Трябва да изкача само един етаж, за да сложа инжекцията на Бет. О, Бет, не ви разказах за Бет, Изабел. Сигурен съм, че щяхте да я харесате много.

Младият балсаматор продължаваше, докато извършваше процедурите по консервирането. Скоро бръмченето на помпата за вливане се смеси с думите му.

— Да бяхте видели как се разстрои Одил Шамбон, щом си взехме котарака, когато се върнахме от Морж. Изведнъж Бет се съгласи да си го поделя с нея през седмица. Скоро ще станат три месеца откакто продължава. Гледат го на смени — една седмица бретонски пай на третия етаж, една седмица щедри ласки и прегръдки на партера. Това май не смуцава котарака, който сякаш е постигнал равновесие между двете си стопанки. А, и театърът започна пак. Бях ли ви казал, че участвам в една труппа? Сдобихме се с ново попълнение в лицето на Бет. Липсваше ни актриса за една малка роля на възрастна дама. Трябва да я видите как привлича погледите на сцената, когато започне да декламира тирадите си. Цялата труппа се влюби в нея, въпреки досадната ѝ склонност да променя текста както си знае.

Докато говореше, Амброаз обработваше тялото. Замълчаваше от време на време, колкото да закрепни някоя канюла или да зашиее входна точка, после пак подхващаше разказа си. Говори дълго за Самюел, как старецът се наслаждаваше на всеки нов ден, прекаран на земята.

— Дватамата с Манел занесоха снимките от ядрено-магнитния резонанс на доктор Жервез. Специалистът направил чудна физиономия, когато Самюел се появил в кабинета му в отлична форма. Физиономия на човек, който вижда да влиза възкръснал от мъртвите, разказа ми Манел.

Без да спира да говори, младежът се зае с обличането. Нахлузи ѝ копринения комбинезон и я облече в предпочитаната ѝ рокля на цветя. Върза копринено шалче на шията ѝ, събра белите ѝ коси с една брошка. Гримира леко лицето и напръска бузите с одеколон. Амброаз

винаги си носеше в куфарчето, беше полезен, за да се прикрият миризмите на консервантите. „Одеколон, никога не съм слагала друг парфюм, обясняваше му тя при всяко посещение. Съпругът ми го обожаваше.“

— Изабел дьо Морбийо, вие се оказахте изпечена лъжкиня — упрекна я с усмивка Амброаз. — След три дни е Коледа — продължи той. — На Рождество ще се съберем всички при баща ми. Откакто се върнахме от Морж, се чуваме всяка неделя, а от време на време се отбивам у дома. Споделяме си за живота ни, аз за моите трупове, той за неговите семинари. Често си говорим за мама. Тя се върна между нас, спомените за нея запълниха пропастта, която ни разделяше. Татко настоя да ни покани. Дори Самюел ще се появи. Няма да се изненадам, ако коледното пънче тази година е „Черна гора“.

Младежът се надвеси над покойната и доближи устни до ухото ѝ.

— Коледа, денят на Рождество. Май е подходящ, за да съобщим на всички, че в корема на Манел расте едно малко същество, какво ще кажете, Изабел?

Гласът на старицата отекна в ума му, звънък и весел: „Страхотен ден, Амброаз!“

ЧЕТИРИЙСЕТ

От известно време на Марсел Мовиние му се струваше, че поведението на неговата домашна помощничка се е променило. Състоянието на постоянно раздразнение, което преди докарваше Манел Фланден до ръба на бунта и изпълваше със задоволство стареца, беше отстъпило място на обезпокоително спокойствие. Тя продължаваше да изпълнява задачите от списъка на кариерния лист, без да мърмори пред обзетия от съмнения възрастен човек, който започваше да се пита какво ли означаваше това привидно покорство. Тази сутрин още нещо не беше наред в обстановката, а той не успяваше да долови какво бе то. Все пак в началото поведението на младата жена не бе му се сторило по-различно от предишните дни. Както си имаше навик, беше затръшна вратата на влизане, беше му креснала от коридора едно „Спокойно, аз съм!“, което можеше да събуди и мъртвите, беше дошла да го поздрави в хола, както го правеше пет пъти седмично, беше прегледала задачите за деня, очакващи я на кухненската маса, после бе отишла да изпразни тоалетната и да изплакне обилно емайлираната му повърхност. Но имаше нещо различно, старецът го усещаше, неприятно като камъче в обувката, което будеше у него все по-засилващо се неразположение. Затвори вестника и се заизвива в креслото си. Никога преди седалката не беше му се струвала толкова неудобна. Дали не трябваше да приеме това неразположение като лоша поличба? В крайна сметка убеди сам себе си, че госпожица Фланден, домашна помощничка по професия и патентована крадла, както всички останали, беше убеден в това и скоро щеше да го докаже, бе решила да премине към действия и да лиши беззащитното старче, каквото бе той, от неговата банкнота от петдесет евро. Само при мисълта за парите бдителността на стареца се изостри и той повече не откъсваше очи от телевизора, който му служеше за контролен монитор.

Днес беше скрил банкнотата в микровълновата фурна, уверен, че и най-хитрите мишки все някой ден не устояват на изкушението. През

тъмното стъкло по-скоро се отгатваше, отколкото се виждаше, банкнотата, разстлана върху въртящата се подложка. След като разтреби спалнята, пусна пералнята и измете коридора, младата жена се върна в кухнята, като си тананикаше. „Пее най-добре, който пее последен“ — каза си старецът. С помощта на дистанционното, поставено на коленете му, той превключи на камера номер три. Както беше отбелязал със ситния си почерк в списъка със задачи между *измитане на коридора* и *изпразване на миялната*, старият видя домашната си помощничка да се захваща с *почистване на кафеника*, който стоеше вдясно от микровълновата фурна. В първия момент си каза, че клопката няма да подейства, че тя щеше да забърше съдината, без дори да погледне към фурната, но специфичният звук, който издаваше вратичката ѝ при отваряне, му падна като балсам на сърцето. Тя бе намерила парите! Вперил очи в монитора, Марсел не пропускаше нищо от жестовете и действията на Манел. Тя се извърна за миг така, че се виждаше само гърбът ѝ. И тогава се случи онова, което бе очаквал винаги. Повече усети, отколкото зърна ръката да се мушва бързо в джоба на престилката, преди да отеки сухото изщракване при затварянето на вратичката. Звукът на капан, който щраква зад плячката си, каза си старецът с възторг. През цялото време, докато изпразваше миялната машина, младата жена си тананикаше. Редеше думите на „Пускам, пускам кърпа...“ с нежен и топъл глас, какъвто старецът никога не бе чувал от нея и се въртеше из кухнята сред потракването на съдовете. Още повече от странния избор на тази броилка го разтревожи това, как неговата спътничка в живота предизвикваше с поглед камерите между два стиха. Тук нещо намирисваше. И още как. Но тя му беше паднала в ръцете. Записите бяха достатъчно красноречиви, за да я изправи пред нейните началници и да разобличи клептоманските ѝ склонности.

Тази сутрин Марсел Мовиние не си направи труда да погледне хронометъра си, за да се увери, че фактурираните от социалните служби четирийсет и осем минути наистина са изтекли. Едва дочака Манел да излезе и се затътри към кухнята. Там побърза да отвори вратичката на фурната. Без да може да повярва, старецът впери поглед в мрачната паст на микровълновата фурна, зяпнал от изумление. Банкнотата от петдесет евро със сериен номер U18190763573 беше изчезнала. На нейно място лежеше, добре изгладена върху подложката,

друга банкнота, която той хвана с треперещи пръсти и взе да я оглежда от всички страни. Подуши я, размачка я, погледна я срещу светлината. Цифрата върху чисто новата банкнота се простираше над барокова арка. Гледката заплува пред очите му. Сто евро. Сто евро, които изгаряха възглавничките на пръстите му. Остави банкнотата там, където я бе намерил. Главата му кипеше. Въпросите се блъскаха в главата му. Защо го беше направила тази кучка? Изведнъж осъзна, че не можеше да разполага с тази сума както си пожелае. Банкнотата не му принадлежеше изцяло, принадлежеше и на двамата. Петдесет на петдесет. Марсел Мовиние изруга. Младата домашна помощничка го бе хванала в собствения му капан. Едва сега онова, което го бе дразнило още отначало, което не бе успял да определи, се наби в очите му: тази сутрин, когато влезе да го поздрави, Манел Фланден за първи път му се бе усмихнала.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.